T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

ORTAOKULDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ SOSYALLEŞME ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Hazırlayan
Betül SÖĞÜT

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Kenan KOÇ

Yüksek Lisans Tezi

Aralık 2019
KAYSERİ

T.C.
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Beden eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

ORTAOKULDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ SOSYALLEŞME ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Betül SÖĞÜT

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Kenan KOÇ

Aralık 2019
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Betül SÖĞÜT

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

"Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Sosyalleşme Üzerine Etkisinin İncelenmesi" adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi' ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan	Danışman
Betül SÖĞÜT	Dr. Öğr. Üyesi Kenan KOÇ

Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. Nihat EKİCİ

Dr. Öğr. Üyesi Kenan KOÇ danışmanlığında **Betül SÖĞÜT** tarafından hazırlanan **"Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Sosyalleşme Üzerine Etkisinin İncelenmesi"** adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında **yüksek lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

…….. /…… /2019

JÜRİ:

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Kenan KOÇ .....
Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Üye : Doç. Dr. Osman PEPE .....
Süleyman Demirel Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KARAKUŞ .....
Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
Rekreasyon Anabilim Dalı

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun ……..…. tarih ve ……..sayılı kararı ile onaylanmıştır.

……/……../ ……

Prof. Dr. Bilal AKYÜZ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bir insanın kendi kişiliğini oluşturabilmesi, yaşam içinde karşılaştığı zorluklarla mücadele edebilmesi, değişimlere ayak uydurabilmesi, gelişen ve gelişmekte olan teknoloji ile çağa uyum sağlayabilmesi sağlıklı bir beden, güçlü bir zihin, sağlam psikoloji ve çalışan, üreten bir beyin ile mümkündür. Bu şartları sağlayabilmek içinde beden eğitimi ve spor bir araç olarak kullanılmaktadır. Çalışmamda da ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları ile sosyalleşmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Öncelikle, sürekli iletişimde bulunduğumuz tezimin tamamlanması sürecinde emeğini esirgemeyen, bana yol gösteren değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Kenan KOÇ' a, başlangıçta bu tezi birlikte yürüttüğümüz sonrasında üniversite değişikliği nedeniyle ayrıldığımız ama her zaman görüş, yardım ve güvenini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Osman PEPE' ye en içten teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmada gerekli olan araştırma izni ve imkânını bize sağlayan Kayseri İl Milli Eğitim Müdürlüğüne, anketlerin uygulanması sürecinde okul yöneticileri ile değerli meslektaşlarım Beden Eğitimi öğretmenlerine, ankete katılarak katkılarını esirgemeyen sevgili öğrencilere teşekkür ederim.

Bu bilgilerin oluşmasına katkı sağlayan, yüksek lisans ders dönemi hocalarıma ve özellikle istatistiksel işlemlerde yardımcı olan Arş. Gör. Mehmet Behzat TURAN 'a ve tezin teknik olarak hazırlanmasındaki desteklerinden dolayı Cihan ER 'e her daim müteşekkirim.

Özellikle çalışmalarım sırasında akademik birikiminden istifade ettiğim, inancını ve sevgisini benden hiç esirgemeyen kıymetli eşim Ümit SÖĞÜT' e, bu süreçte biraz oyun zamanımızdan fazla çaldığım biricik kızım Begüm Alya SÖĞÜT' e, bu yolda daima arkamda olan haklarını ödeyemeyeceğim kıymetli annem Fatma DEMİRYÜREK ve babam Mustafa DEMİRYÜREK' e, uzaktan yakından yardımlarını esirgemeyen kardeşlerim Kübra ve Samed' e, süreçte desteği olan arkadaş ve yakınlarıma çok teşekkür ederim.

Betül SÖĞÜT

ORTAOKULDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ SOSYALLEŞME ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Betül SÖĞÜT

Erciyes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi, Aralık, 2019
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Kenan KOÇ

ÖZET

Belirli bir grubun veya toplumun yaşam şeklinin öğrenilmesi, aynı zamanda da karşılıklı iletişim süreci sosyalleşme olarak nitelendirilmektedir. Bu öğrenme sürecinde toplumdaki belirli davranışlar birey tarafından kişiselleştirilir ve birey o gruba veya topluma ait bir kimlik geliştirmiş olur. Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları ile sosyalleşmeleri arasındaki ilişkiyi bazı demografik özellikler ve çeşitli değişkenler açısından inceleyerek oluşan tutumların öğrencilerin sosyalleşmesi üzerine etkisinin olup olmadığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim- öğretim yılında Kayseri ili Kocasinan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı üç farklı devlet okulunda 5, 6, 7 ve 8.sınıflarında eğitim-öğretim gören toplam 840 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise evrenden tesadüfi yöntemle seçilen 388 kız (%46,2) ve 452 erkek (%53,8) olmak üzere 840 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilerin bazı sosyo-demografik ve spora ilişkin bilgilerinden oluşan 11 soruluk kişisel bilgi formu, Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen 24 maddelik Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği ile spor ve sosyalleşme düzeylerini belirlemek amacıyla Şahan (2007) tarafından geliştirilen 35 maddelik Spor ve Sosyalleşme ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerin geçerlilik ve güvenirlilik seviyeleri oldukça yüksek düzeydedir. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği Cronbach alfa değeri 0,93, Spor ve Sosyalleşme Ölçeğinin Cronbach alfa değeri ise 0,84 olarak bulunmuştur. Verilerin analizi SPSS 20.0 paket programı ile değerlendirilmiştir. Verilerin sonuçlarının parametrik olarak değerlendirilip değerlendirile- meyeceğini yordamak için çarpıklık basıklık durumlarını yansıtan

Shapiro-Wilk testi kullanılmıştır. Yapılan parametrik istatistiksel analizlerin anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak kabul edilmiştir. Frekans analizi, ikili değişkenlere göre farklılıkları belirlemek amacıyla t-testi, üç ve daha fazla değişkenlere göre farklılıkları belirlemek amacıyla One Way Anova testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi analiz etmek amacıyla Pearson Correlation testi yapılmıştır.

Araştırma bulgularında tutum açısından cinsiyet, yaş, anne- baba eğitim durumu, anne-baba mesleği değişkenlerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilemezken, sınıf seviyesi, aile geliri, başarı durumu, ailede spor yapan birey ve ailenin spor yapmaya izin verme durumu değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Spor ve sosyalleşme bulgularında ise; cinsiyet, yaş ve sınıf seviyesi değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunurken, anne-baba eğitim durumu, anne-baba mesleği, gelir durumu, başarı düzeyi, ailede spor yapan birey ve ailenin spor yapmaya izin verme değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Sonuç olarak; araştırma kapsamındaki gönüllerin beden eğitimi ve spora ilişkin tutumları ile spor ve sosyalleşmeleri arasındaki korelasyon kat sayıları incelendiğinde, beden eğitimi ve spor dersine karşın oluşturulan tutumlarının spor ile sosyalleşmeleri arasında ($r= ,428$ $p<0.00$) pozitif yönde yüksek ilişki bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi ve Spor, Spor ve Sosyalleşme, Tutum.

AN INVESTIGATION OF THE EFFECTS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORT LESSON ATTITUDES ON SOCIALIZATION FOR SECONDARY SCHOOL STUDENTS

SÖĞÜT, Betül

Erciyes University, Institute of Health Sciences
Physical Trainings and Sports Department
Master's Thesis, December 2019
Supervisor: Dr. Lec. Kenan KOÇ

ABSTRACT

The socialization is considered as the process within learning the lifestyle of a particular group or society and the process of mutual communication at the same time. In this learning process, certain behaviors in the society are personalized by the individual and the individual develops an identity belonging to that group or society. This study was carried out to investigate the relationship between secondary school students' attitudes towards physical education lessons and their socialization through some demographic characteristics and various variables and to determine whether the attitudes have an effect on the socialization of students.

The population of the study consists of a total of 840 secondary school students studying in the 5th, 6th, 7th and 8th grades of three different public schools of Kocasinan District National Education Directorate in Kayseri in 2018-2019 academic year. The sample of the study are 388 female (46.2%) and 452 male (53.8%), totally 840 volunteer students randomly selected from the universe.

As a data collection tool; 11-item personal information form consisting of some socio-demographic and sport-related information of the students, 24-item Physical Education Course Attitude Scale developed by Demirhan and Altay (2001) and to determine the level of sports and socialization 35-item Sport and Socialization Scale developed by Şahan (2007) were used. The validity and reliability levels of the scales were calculated quite high. The Cronbach's alpha value of the Physical Education and Sports Attitude Scale was 0.93, and the Cronbach's alpha value of the Sport and Socialization Scale was 0.84. SPSS 20.0 package program was used to analyze the data. Skewness and kurtosis levels were run in Shapiro-Wilk tests to predict whether the results of the data could be evaluated parametrically. The significance level of the parametric statistical analyzes

was accepted as p <0.05. Frequency analysis and t-test were enrolled to determine differences according to binary variables while One Way Anova test was used to determine differences according to three and more variables. Pearson Correlation test was conducted to analyze the relationship between variables.

While there was no significance determined in attitude within gender, age, parental education status, and parental profession variables; the significant correlation was observed between the variables of class level, family income, school success levels, individual doing sports in the family and the status of allowing family to do sports. When the sports and socialization findings were evaluated; a statistically significant difference between gender, age and class level variables, there was no statistically significant difference between parental education status, parental occupation, income status, school success levels, individual doing sports in the family and allowing family.

As a result; when the correlation coefficients between physical education and sport attitudes, sports and socialization of the volunteers in the scope of the study were examined, a significant positive correlation was found between sport and socialization (r =, 428 p <0.00).

Keywords: Physical Education and Sport, Sport and Socialization, Attitude.

İÇİNDEKİLER

ORTAOKULDA ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR DERSİNE İLİŞKİN TUTUMLARININ SOSYALLEŞME ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

İÇ KAPAK ..... **i**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK ..... **ii**

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI ..... **iii**

KABUL VE ONAY ..... **iv**

TEŞEKKÜR ..... **v**

ÖZET ..... **vi**

ABSTRACT ..... **viii**

KISALTMALAR VE SİMGELER ..... **xiii**

TABLOLAR LİSTESİ ..... **xiv**

1. GİRİŞ **1**

2. GENEL BİLGİLER **5**

2.1. Beden Eğitimi ve Spor **5**

2.1.1. Beden Eğitimi 5

2.1.2. Spor Kavramı 8

2.1.3. Okullardaki Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Tarihsel Gelişimi 11

2.1.4. Okullarda Beden Eğitimi Ders Durumu 13

2.1.5. Beden Eğitiminin Amaçları 14

2.1.5.1. Beden Eğitiminin Genel Amaçları 14

2.1.5.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları 16

2.1.6. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi 16

2.1.6.1. Ailede Beden Eğitimi 19

2.1.7. Beden Eğitiminin Gelişime Etkisi 21

2.1.7.1. Yaş Grubu Gelişim Özellikleri 23

2.1.7.1.1. Çocuklarda Fiziksel Gelişim 25

2.1.7.1.2. Duygusal Gelişim Özellikleri 26

2.1.7.1.3. Sosyal Gelişim Özellikleri....27
2.1.8. Sosyalleşme....28
2.1.8.1. Sosyalleşme Kavramı....28
2.1.8.2. Sosyalleşme Süreci....30
2.1.8.3. Sosyalleşme Sürecine Etki Eden Faktörler....30
2.1.8.3.1. Aile....31
2.1.8.3.2. Kültür....32
2.1.8.3.3 Eğitim (Okul)....32
2.1.8.3.4. Akran Grupları....33
2.1.8.3.5 Kitle İletişim Araçları....34
2.1.9. Sosyalleşme ve Eğitim İlişkisi....35
2.1.10. Sosyalleşme ve Beden Eğitimi ve Spor İlişkisi....36
2.1.11.Tutum....38
2.1.11.1. Tutumun Temel Bileşenleri....40
2.1.11.1.1. Bilişsel Öğe....40
2.1.11.1.2. Duyuşsal Öğe....41
2.1.11.1.3. Davranışsal Öğe....41
2.1.11.2. Tutumların Oluşumunda Etkili Faktörler....42
2.1.12. Beden Eğitimi ve Tutum....44
3. GEREÇ ve YÖNTEM....46
3.1. Yöntem....46
3.2. Araştırmanın Modeli....46
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi....46
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu....49
3.3.2. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği (BESTÖ)....49
3.3.3. Spor ve Sosyalleşme Ölçeği (SSÖ)....50
3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi....51
4. BULGULAR....52
5. TARTIŞMA VE SONUÇ....61

6. ÖNERİLER 71

KAYNAKÇA 72

EKLER 90

Ek 1. Erciyes Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Proje Onayı .. 90

Ek 2. Araştırma İzni 91

Ek 3. BGOF (Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu) 93

Ek 4. Veri Toplama Aracı 94

ÖZGEÇMİŞ 98

KISALTMALAR VE SİMGELER

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

BESTÖ : Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği

BGOF : Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

NBA : National Basketball Association

NCAA : National Collegiate Athletic Association

SSÖ : Spor ve Sosyalleşme Ölçeği

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Okullara Göre Dağılımı. 47
Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyetlere Göre Dağılımı. 47
Tablo 3. Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı. 48
Tablo 4. Katılımcıların Sınıflarına Göre Dağılımı. 48
Tablo 5. BESTÖ Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi. 50
Tablo 6. SSÖ Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi. 50
Tablo 7. Katılımcıların Ölçek Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları 51
Tablo 8. Katılımcıların Demografik Özellikleri 52
Tablo 9. Katılımcıların Tutum ve Sosyalleşme Düzeyleri Betimsel İstatistikleri. 53
Tablo 10. Katılımcıların Cinsiyetlere Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği. 54
Tablo 11. Katılımcıların Yaşa Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği. 54
Tablo 12. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği. 55
Tablo 13. Katılımcıların Anne Eğitim Kademesine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği. 55
Tablo 14. Katılımcıların Baba Eğitim Kademesine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği. 56
Tablo 15. Katılımcıların Anne Mesleğine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği 56
Tablo 16. Katılımcıların Baba Mesleğine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği. 57
Tablo 17. Katılımcıların Aylık Gelire Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği. 57
Tablo 18. Katılımcıların Başarı Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği. 58
Tablo 19. Katılımcıların Ailede Spor Yapan Özelliğine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği. 58

Tablo 20. Katılımcıların Aile Spor Yapma İzni Açısından Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği. 59
Tablo 21. Katılımcıların, Beden Eğitimi ve Spor Tutumu ile Spor ve Sosyalleşme Arasındaki Korelasyon Katsayıları. 59
Tablo 22. Katılımcıların Beden Eğitimi ve Spor Tutumu ile Spor ve Sosyalleşme Becerilerini Yordamasına Yönelik Regresyon Tablosu. 59

1. GİRİŞ

İnsanoğlu, geçmişten günümüze yaşamın her anında belirli bir gruba ait olma düşüncesiyle sosyal ihtiyaçlarına göre hareket etmiş ve tamamen dışa yansıtmasa da her hareketi sosyalleşme amacı taşımaktadır. İnsanların oluşturduğu küçük birlikler sosyalleşme sürecini başlatmakta olup, birliklerin kendilerine ait özellikler geliştirmesiyle toplumlar oluşmuş ve sosyalleşme süreci gelişip ilerlemiştir. Toplum, içinde bulundurduğu kendisinin oluşumumu sağlayan kişilerin katkısıyla gelişmekte, ilerlemekte ve bir döngü oluşturarak kişileri etkileyip şekil vermektedir. Sosyalleşme sürecinin temeli aile ile başlamakla birlikte çok fazla insan, olay, sosyal çevre ve çeşitli yollardan oluşur. Bu süreci oluşturmada öğretmenler, arkadaşlar, antrenörler, sevgililer etkili olmaktadır ve bütün bu unsurlar aynı zamanda toplumsal kültürün birer sorumlu aktarıcısıdır (Yetim,2000). Sosyalleşme toplum içinde ortak bir yaşam sürebilmek için karşılıklı beklentileri temsil etmektedir. Bir kişinin başka bir kişiyle uyum içinde, birlikte yaşamını devam ettirebilmesi için toplumun sahip olduğu gelenek ve göreneklerini, yeme-içme, çalışma düzeni, adet, örf ve eğlenme şekli gibi birtakım kuralları, normları benimsemiş, toplumsal yaşam içerinde verilen görevleri en uygun şekilde yapmaya çalışılmasıyla mümkün olur (Dönmezer, 1999).

Bebeğin dünyaya gözlerini açmasıyla sosyalleşmede süreci de başlamış olacaktır. Bebeğin sahip olduğu ilk sosyal yapıyı ailesi kurumu oluşturur. Aile kurumu ile sosyalleşmeye başlayan çocuk için en önemli görev ailede anneye aittir, çocuk için herkesten farklı ve özel yere sahip olan annesi ne kadar eğitimli, yüksek kültür seviyesine sahipse ve iyi bir sosyal çevreden de geliyorsa çocuk üzerinde bir o kadar önemli etkiler oluşturur. Bu süreci daha sonra okul, sokak, özellikle ergenlikle birlikte arkadaş çevresi, inançlar, evlilik ve iş hayatı devam ettirmekte ve belirleyici özelikleri oluşturmaktadır (Özçelik, 2017).

Eğitim, kişinin yaşam şeklinin, toplum standartlarının ve inançlarının oluşturulmasında etki gösteren bütün sosyal süreçlerdir (Demirel, 2011). Diğer sosyal kurumlar gibi eğitim ve öğretimde toplumun ihtiyaçları sonucunda meydana gelmiştir. Etkililik ve önem bakımından diğer kurumların önünde dahi yer almaktadır (Çalgın,2003).

Eğitim, bir ülkenin gelişip ilerlemesinde ve muasır medeniyetler seviyesine ulaşmasında oldukça önemli bir yere sahip olup sağlık, bilgi teknolojisi, ekonomi ve iletişim gibi birçok alanda hızlı yenilikçi değişimlere neden olmuştur. Eğitim, aynı zamanda yönetimsel gelişmeyi sağlayan önemli faktörlerin başında gelmekte olup günümüzde tüm dünya ülkeleri, gelecekleri için gençliğe büyük önem vermektedirler. Gençlik eğitimi, gençlere fiziksel gelişim, öğrenme merakı, doyum, barışçıl; insancıl ve paylaşımcı bir yaklaşım kazandırır. Bilgi ve becerileri geliştirilmiş insan kaynağının eğitim-öğretim alanında başarılı bir şekilde kullanılabilmesinin, ülke kalkınması ve geleceğinin teminat altına alınmasındaki önemine dikkat edilmelidir. Toplumda eğitilmiş gençlik sosyalleşme göstergesi olarak kabul edilmektedir. (Doğar, 2018).

Çağdaş eğitim felsefeleri öğrencilerin eğitim-öğretim planlarını, okul içi ve okul dışı etkinliklerini zihin, beden ve ruh gelişimlerine katkı sağlayacak yöntemleri incelemektedir (Gürbüz 2011). Eğitimin, hedefi ve aracısı olan insan kompleks bir oluşuma sahiptir. İnsanın yetişmesinde beden eğitiminin genel eğitime katmış olduğu değer oldukça fazla ve önemlidir. (Karagül, 1993). Türk eğitim sistemi içerisinde beden eğitimi dersiyle; öğrencilerin zihinsel, duygusal ve fiziksel ve gelişimine olumlu yönde etki sağlayarak zinde, üretici, vasıflı ve sağlıklı bir toplum oluşturmak amaç edinilmiştir (Yaldız ve Özbek 2018). Hareket etmeyi öğrenme ve hareketler doğrultusunda öğrenmeyi amaç edinen bedenler eğitimi, genel eğitimin amaçlarına hareketler vasıtasıyla katkıda bulunmaktadır (Eroğlu, 2011).

Beden eğitimi, genel eğitimin sistem uygulamalarına paralel olarak insanın fiziki ve fikri özellikleri ile özgüveni geliştirmek için yapılan uygulamalı eğitim etkinlikleridir. Genel eğitimin önemli bir öğesi olan Beden Eğitimi ve Spor öğrencinin oyun yoluyla kendini ifade edebileceği, fiziksel olarak rahat edebileceği eğitim-öğretim hayatındaki yerini her zaman güvence altına alarak; psikolojik ve fiziksel olarak hazırlayarak spor etkinliklerini istekle severek yapmasını sağlar (Karagül, 1993). “Beden eğitimi ve spor etkinlikleri gençliğin sağlıklı ilerlemesinde önemli göreve sahip olmasıyla beraber

duyuşsal ve sosyal gelişim yönünden de olumlu destekler sağlamaktadır. Bu etkinlikler, liderlik, yaratıcılık gibi becerileri kullanılan duruma bağlı olarak işe yarar bir hâle getirmekte, kendini disipline etme gibi şahsiyet özelliklerini geliştirmektedir" (Bilir, 2008).

Çocuklarda ve gençlerde fiziksel etkinliklerin psikolojik, biyolojik, davranışsal ve sosyal olarak çok yönlü ve karmaşık şekilde ilişkilerinin olduğu (Sallis ve ark., 2012) ve bütün bunların hoşlanma, öz-yeterlilik, algılanan yetenek, inançlar, çevre, tutumlar ve sosyal destek gibi faktörlerle ilişkili olduğu vurgulanmıştır (Belton, O'Brien, Meegan, Woods ve Issartel, 2014; Biddle, Whitehead, O'Donovan ve Nevill, 2005; Hilland ve ark., 2009)

Tutum; kişinin kendisine veya etrafındaki rastgele bir nesne, sosyal içerik veya vakaya yönelik tecrübe, güdüleme ve birikimlerine istinaden birleştirdiği kognitif, duygusal ve eylemsel ilgisidir (İnceoğlu, 2004). Tutumlar kişilerin davranışlarını şekillendiren duyuşsal etmenlerdir (Hünük, 2006). Ferdin daha önceden tespit edilen kişi, grup, kurum ya da düşünceyi benimseyip benimsememe şekliyle ortaya çıkan duyuşsal bir eğilimdir (Özgüven, 2000). Öğrenciler herhangi bir derse olabileceği gibi beden eğitimi dersine de olumlu veya olumsuz tutum geliştirebilirler. Trudeau & Shephard (2005), gençlerin beden eğitimi ve spor etkinliklerine yönelik tutumlarının genellikle olumlu ve pozitif yönde olduğunu söylemişlerdir. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olması için ders içi etkinliklerin verimli işlenmesini sağlayıp dersin özel ve genel amaçlarına ulaşmasını elverişli hale getirebilir ve sonrasında öğrencilerin çeşitli fiziksel faaliyetlere gönüllü olarak katılımları sağlanabilir (Demirhan ve Altay, 2001). Beden eğitimi dersine ilişkin olumsuz tutumları olan öğrenciler ise dersin verimliliğini, temposunu düşürebilir ders içi etkinliklere katılmayabilir. Buna bağlı olarak ders içinde bölünmüşlük gibi çeşitli problemler yaşanabilir.

Beden eğitimi ve spor dersi kişilerin kendinden beklenen görev ve sorumlulukları yerine getirme, çevresine yardımcı, destek olma, fiziksel ve sağlık açısından hareketli bir hayat sürdürebilmesi için önemlidir (Bilir, 2008). Modern toplumların oluşabilmesi için, ruhen, bedenen sağlıklı ve sosyal yönden gelişmiş bireylerin olması gereklidir, bunu da spor aracıyla sağlamak mümkündür (Yetim, 2015). Spor ve fiziksel aktivite insan hayatını birçok açıdan olumlu yönde etkileyen unsurlardır. Gelişimlerinin ve

büyümelerinin ve daha sağlıklı olmasına, kronik hastalıkların oluşumunu en az seviyeye indirmede, insanları kötü alışkanlıklardan uzak tutmada, çeşitli hastalıkları tedavilerinin desteklenmesinde, aktif ve sağlıklı bir yaşlılık dönemi geçirilmesinde oldukça önemli role sahiptir (Menteş ve ark., 2011). Düzenli olarak yapılan fiziksel aktiviteler çocukların ve gençlerin sosyalleşme düzeyinin artmasına neden olur (Keskin, 2014). Sosyal gelişim, sosyal bir ortamda sosyal etkileşimle geçekleşir. Sosyal becerileri gelişmiş bir insan, çevresindeki insanlarla sağlıklı ilişkiler kurabilir. Sorun yaratmadan, uyumlu bir şekilde sosyal iletişimini güçlendirir. Bir sorun yaşandığı takdirde bile, sorunları toplumun onayladığı normlar çerçevesinde çözümleyebilir. Bu tür özelliklere sahip bireylerin toplumla uyumu güçlü olduğu için, rahatlıkla sosyal statü kazanır veya lider olabilir. Özellikle ortaokul dönemindeki gençlerde fiziksel ve ruhsal gelişimin en etkili yöntemi spordur. Ortaokul çağındaki gençler, son derece hareketli ancak içe dönük, ifade zorluğu yaşayan, sorumluluklardan kaçmaya yatkın ve sosyalleşemediği durumlarda dönemsel olarak saldırgan bir profil çizer. Gençlik sorunları, algıları, hayat stilleri ile dikkat çekerler. Gençlik, toplumun en dinamik kesimi olarak sosyal bileşke oluşumundan sorumludurlar. Gerek aile içinde gerek toplum içinde ekonomik ve sosyal açıdan bağımlı durumda olan gençler açısından spor son derece önemli bir araçtır. Spor, gençlerin sosyalleşmelerinde ve iyi birer vatandaş olmalarında büyük rol taşımaktadır. Gençleri spor faaliyetlerine teşvik etmek için ailenin, öğretmenlerin, okulun, toplumu oluşturan kurumların üzerine büyük yük düşmektedir.

Yaşamın önemli bir parçası olan bireyin davranışlarının ve beklentilerinin diğer insanlar tarafından etkilendiği, yaşamının ileriki alanlarına temel oluşturup etkisinin devam edeceği ergenliği de içinde kapsayan kritik bir zaman olan ortaokul dönemi, öğrencilerin beden eğitimi ve spora karşı tutumlarının sosyalleşmelerine etkisi açısından, üzerinde özenle durulmayı ve araştırmayı gerektirmektedir. Bu konuyla yapılacak kapsamlı bir araştırmanın literatüre katkısından dolayı önem taşımaktadır.

Bu bilgiler ışında ortaokullarda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının sosyalleşme üzerine etkisinin incelenmesi çalışmamın amacını teşkil etmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Beden Eğitimi ve Spor

2.1.1. Beden Eğitimi

İnsan yaşamını daha sağlıklı ve nitelik açısından kaliteli şekilde sürdürebilmek için hareket etmeye ihtiyaç duyar (Temel ve Avşar, 2009). Hareketsiz durağan bir yaşam sürmek sağlıklı bir insanın doğasına aykırıdır. İnsan organizması hareket için yaratılmış ve düzeni ona göre kurulmuştur.

Beden eğitimi ve sporun başlama noktasında, önce insan ve insanın temel güdüsel hareketleri ile başlayan temel hareketler bulunmaktadır. Bu hareket formları; koşma yürüme, tırmanma, çömelme, yuvarlanma, dönme, asma, asılma, engel altından geçebilme, atma, atlama, zıplama, çekme, eğilme, itme, uzanma, gibi temel beceri hareketleridir. Çocukta dil ve kavram gelişmesine doğru orantılı olarak algılama da gelişmeye başlar. Çocuğun kuvvet, çabukluk, dayanıklılık, açısal hareketlilik, denge, yönünü bulma, ritim duygusu gibi bedensel özelliklerinin farkına varıp, başka bir çocuğa ilerideki topa kimin daha çabuk ulaşıp alacağına yönelik bir soru sorması, beden eğitimi anlayışı içinde, sporun rekabet anlamında başlangıcı olarak kabul edilir. (Kale, 2007)

Beden eğitimi kısaca, vücudu güçlendirip sağlığı korumak için aletli ya da aletsiz yapılan hareketlerdir (Harmandar ve ark., 2000).

Kılınç ve Göral (2000), beden eğitimini insanın bulunduğu yaşın ve genetik kapasitenin gerektirdiği güce ulaşabilmesi için rekabet olmaksızın yapılan faaliyetlerin tümü olarak tanımlar. Beden eğitimi; oyun, spor ve cimnastik gibi eğitici bütün bedensel faaliyetleri içeren genel bir kavram olup, "fiziksel etkinlikler içinde ve fiziksel etkinlikler aracılığı ile eğitim" şeklinde tanımlanabilir (Larson, 1970). Beden eğitimi en temel kavram tanımından hareketle insanın vücudunun eğitimidir ve bu bağlamda hareketlerin araçsal

değeri bedensel hareketlerin kendi başına sağladığı değerden daha ön plandadır (Strohmeyer, 1983).

Kimpston (1985)'a göre beden eğitimi; kişilerin motorik, zihinsel ve duygusal açıdan gelişmesini amaçlamıştır. Açak (2006) ise, kas ve eklemler arasında uyumu düzenleyerek işleyiş ve gelişimini düzgün olarak sağlayan, kişinin vücudunun sahip olduğu yapısal ve fonksiyonel değerleri geliştiren, kişilerin iş, okul hayatı dışında kalan serbest zamanlarını değerlendirmelerine, vücudun bütün sistemleriyle sistematik şekilde hareket etmesine ve sahip olduğu bedensel gücün verimli olarak en iyi şekilde kullanılmasına katkıda bulunan eğitim etkinlikleri olarak tanılamaktadır.

Beden eğitimi insanları sadece kelime anlamındaki ifade gibi fiziksel olarak değil farklı özellikleriyle bütün olarak görmekte etkilemektedir. Aracı (2004)'da; kişinin bedeninin sadece fiziksel olarak gelişmesi değil, bireyin bedeni ile birlikte ruh sağlığının da gelişmesi için yapılan hareketlerin tamamı olarak beden eğitimini tanımlarken yine benzer fikri savunan Tamer ve Pulur (2001), kişinin fiziksel hareketlere katılmasıyla davranışlarında istendik olarak beden eğitimin amaçlarına uygun bedensel, duygusal, sosyal ve zihinsel değişim meydana getirme süreci olarak tanımlar.

Baumgartner ve Jackson (1987), beden eğitimin, temel amaçlarını dört başlıkta sınıflandırmıştır:

•Doğal gelişim; güç, kuvvet, dayanıklılık ve kalp, dolaşım sistemi dayanıklılığı gibi, fiziksel uygunluk öğelerini kapsar.

•Sinir-kas uyumu gelişimi; sportif beceri, koordinasyon motor performans ve diğer hareket aktivitelerini kapsar.

•Kişisel sosyal gelişim; liderliği, olumlu davranışları ve demokratik davranışları kapsar.

•Zihinsel gelişim; stratejileri, bilgileri ve anlama yeteneğini içerir.

Amaçlarını gerçekleştirmek üzere beden eğitimi, araç olarak yine insan doğasında var olan hareketleri kullanmaktadır (Balcıoğlu, Özbek, Sungur, Sivrikaya ve Tekin, 2005). Beden eğitimi dersi birçok önemli açıdan eğitimin amaçlarına katkıda bulduğu gibi her şeyden önce insanın her yönüyle gelişimine mükemmel bir katkıda bulunup, motorik düzey becerilerinin ve sağlık gelişiminin ilerlemesini sağlayan eğitim müfredatındaki

yegâne ögedir. Başka bir alanın psiko-motor alanındaki gelişime bu derecede etkisi olamaz (Wuest ve Bucher, 1999).

Strohmeyer (1993); beden eğitimini, bireye sağlıklı, güçlü, mutlu, kişilik ve ahlak kazandırmanın yanı sıra, kültürleşme, toplumlaşma, vatandaşlık eğitimi ve bireyin büyüme, gelişme davranışlarını sağlamasına yardımcı niteliklerinden hareketle eğitimin güçlü bir alanı olarak görmektedir.

Çağdaş toplumda eğitimin üstlendiği görev çocuğun duyuşsal (duygusal), zihinsel ve devinimsel (bedensel) açıdan gelişmesine yardımcı olarak, kendisine, topluma ve ailesine faydalı olacak bir birey olmasını sağlamaktır (Coakley, 1993).

Kişiliğin de eğitimi olarak ele alınan beden eğitimi bireyin; toplumsal, fiziksel, ruhsal bütünlüğünü zedelemeden, toplumsal olarak faydalı gelişimini desteklemekle birlikte, karakter, mutlu ve güçlü olma, kültürlenme ve kişilik eğitimlerini de içermektedir. (Kale ve Erşen, 2003). Genel eğitimin içerisinde tamamlayıcı ve ayrı düşünülemeyen bir ögesi olan beden eğitimi, organizmanın bütünlüğü ilkesiyle çocukların bedensel gelişimi, sinir kas koordinasyon gelişimi, hareket becerilerinin gelişimi, sosyal ve kişisel uyum sağlaması (kişiliğin eğitimi) açısından da son derece önemlidir. (Bucher ve Koenig, 1983; Harmandar, 2004).

Beden eğitimi, eğitim kurumlarının bütün basamağındaki okullarda ders olarak işlenmektedir. Beden eğitimi dersleri incelendiğinde çocuklarda ve gençlerde fiziksel aktivitelerin geliştirilmesi için en uyun ortam olarak okullar görülmektedir (Kriemler ve ark., 2011). Derslere katılan öğrencilerde fiziksel aktive aracılığıyla davranış değişikliklerinin ortaya çıkması hedeflenir. Beden eğitimi faaliyetlerinde mücadele sonunda şampiyon olma, rekor kırma, kâr amaçlı kazanma duygusunun olmadığı gibi; uzman kişiler tarafından belirli bir alana yönelik, o alan için uzmanlaşma profesyonelleşip sınırları zorlama maksimal verim elde ederek ulusal, uluslararası müsabakalara katılma gibi amaçları içermez. Ders sırasında yapılan fiziksel aktiviteler ile öğrenciler eğlenmekte, bedenlerini geliştirmek amaçlarıyla hafif mücadelelere dayalı oyunlar oynayarak dersten zevk almakta ve karar verme, birlikte hareket etme, kendini özgürce ifade etme gibi kazanımları farkında olmadan kazanmaktadır.

Beden eğitimi, eğitim kurumlarının bütün basamağındaki okullarda ders olarak işlenmektedir. Beden eğitimi dersleri incelendiğinde çocuklarda ve gençlerde fiziksel aktivitelerin geliştirilmesi için en uyun ortam olarak okullar görülmektedir (Kriemler ve ark., 2011). Derslere katılan öğrencilerde fiziksel aktive aracılığıyla davranış değişikliklerinin ortaya çıkması hedeflenir. Beden eğitimi faaliyetlerinde mücadele sonunda şampiyon olma, rekor kırma, kâr amaçlı kazanma duygusunun olmadığı gibi; uzman kişiler tarafından belirli bir alana yönelik, o alan için uzmanlaşma profesyonelleşip sınırları zorlama maksimal verim elde ederek ulusal, uluslararası müsabakalara katılma gibi amaçları içermez. Ders sırasında yapılan fiziksel aktiviteler ile öğrenciler eğlenmekte, bedenlerini geliştirmek amaçlarıyla hafif mücadelelere dayalı oyunlar oynayarak dersten zevk almakta ve karar verme, birlikte hareket etme, kendini özgürce ifade etme gibi kazanımları farkında olmadan kazanmaktadır.

İçinde bulunduğumuz modern eğitim anlayışı da; eğitimi tek yönüyle, ya da sadece belirli kalıplara göre değil bir bütün olarak ele almakta ve çocuklarda mümkün olduğunca erken yaşta başlayarak gelecek hayatlarını olumlu etkileyecek alışkanlıklar edinmelerini, yaşamları süresince gelişime açık olmaları ve hayatlarının her alanında yararını görecekleri birçok alana ilgi göstermelerini hedeflemektedir. Günümüzde de en iyi eğitimleri veren okullara baktığımızda sadece okul başarısını bilişsel alandaki kuru bilgiyi ön planda tutmayıp, akademik başarının yanında kişilerde sosyal hayatla bağlantısının olduğu ekstra alan becerileri olan öğrencilere öncelik verildiği görülmektedir. Bu alanlardan bir tanesi de kişilere ruhsal, sosyal ve fiziksel katma değer sunan beden eğitimi ve spordur.

2.1.2. Spor Kavramı

Spor kelimesi Latincede dağıtmak, birbirinden ayırmak anlamına gelen “deportare” veya “disportare” kelimelerinden doğmuştur. Bu kelimeyi Fransızların “se déporter” ya da “se desporter” İngilizlerin ise “disport”, olarak kullandıkları görülmektedir. Zaman ilerledikçe kelimelerdeki aşınma nedeni ile “sport” daha sonra da “spor” olarak kullanılmış ve literatürdeki yerini almıştır (Heper, 2012).

İnsanoğlu doğal yaşamındaki koşullardan dolayı çeşitli nedenlerle yemek, korunma, barınma gibi amaçlar doğrultusunda av ve avcılıktan gelmektedir. Keten (1993), sporu; kişilerin doğal ortamı ve yaşamları gereği önceleri savunma ve saldırıya dayalı sporlar

olarak yapıldığını belirtirken sonraki dönemlerde bireysel ve takım sporları olarak yarışma ve müsabakalar halinde, insanların yenme arzularını sergileyebilecekleri bir disiplin olarak kendine yer bulduğunu belirtmektedir.

İnsanlar arasında daha eskilerde ise kabileler arasında üstün gelme arzusuyla başlayan spor, insan ruhunda bulunan mücadele ve başarma azminin adil ve sistemli şartlar içerisinde çeşitli zorlukları göze alarak bedeni bir yarışmaya dönüşmesidir (Çeki, 1990). İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinde spor ölüm kalım mücadelesinin yansıması olarak görülürken sonraki dönemlerde toplumlar arası ilişkileri geliştiren barışı ve sevgiyi temsil eden etkinlikler hâline gelmiştir.

Spor çok çeşitli araçlarla ve amaçla yapılan, önceden belirlenen ve benimsenen kurallara farklı kademelerde de olsa da uymayı gerektiren, performans arttırıcı fiziksel aktivitelerdir. (Gezgin ve Amman, 1993)

Mathey (1996); bireysel ya da takım olarak, belirlenen kural, yer, alan ve zamanda; değişiklikleri gözle görülebilen, seriler halinde gerçekleştirilen ve bir amaca ulaşmak üzere yapılan organize edilmiş insan davranışlarının bütününü spor olarak ifade etmektedir. Grössing (1991) ise sporu, insanın salt bedeni değil, bütünlüğünü eğitmek için gerekli bir araç ve eylem olarak görmekte başka bir anlamda ise sporu; hareket yetisi, kendine güveni sağlama, performans, sorumluluk alma, oyun yaratıcı olma, sağlık, macera ve zindelik ile toplumsal özellikleri geliştirmek amacıyla yapıldığını belirtmektedir.

Spor, aynı zamanda bireyin doğal çevresini, kendi insani çevresine dönüştürürken elde ettiği kabiliyetleri geliştiren, belirli kurallar dahilinde ekipman kullanarak ya da ekipmansız, bireysel ya da grup halinde kısmi zamanlı ya da tam zamanlı olarak meslekleştirerek yaptığı, sosyalleştirici, ruh ve fiziği geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir kavramdır (An, 2003).

Heper ve ark. (2012)'na göre; spor, bireylerin hareket ihtiyaçlarını karşılayan, sosyalleştiren eğlendiren ve daha birçok sebepten dolayı tercih edilen; branşlar içeren ve her branşın kendine ait kuralları olan, çoğunlukla rekabet etmeye dayanan fiziksel hareketlerin tamamı olarak ifade edilir.

Spor kişinin bilinç altında ki kazanma ve başarma duygularıyla harekete geçen belirlenen kurallar içerisinde rekabete, mücadeleye dayalı zihnen, ruhen ve fiziken bütün olmayı ve sosyalleşmeyi sağlayan unsurların bütünüdür (Aracı, 2004).

Tiryaki ve ark. (1991), sporu, katılımcılara sağlıklı yaşamla birlikte sağlıklı bir kişilik yapısı da kazandırarak özgüveni gelişmiş, kolektif çalışmayı benimseten, kendine ve çevresine saygılı bireylerin yetişmesine olanak sağlayan araç olarak ifade etmektedir. Spor yapanlar ve yapmayanlara yönelik yapılan araştırmalarda ise spor yapan kişilerin spor yapmayanlara kıyasla daha dışa dönük, hareketli ve çalışkan, iletişim becerileri belirgin seviyede gelişmiş, daha sabırlı ve yeni durum motivasyon ve oryantasyonlarının daha hızlı, duygusal yönden de daha sağlıklı oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Geçmişten günümüze gelişerek gelen sporu; beden eğitimi faaliyetlerini özelleştirerek değişik branşlarda somutlaşmış, profesyonel olarak yapıldığında psikolojik, fizyolojik, teknik ve estetik özellikleri barındıran rekabet temelli ve kesin kurallarla çevrili bir etkinlik olarak tanımlayabiliriz. Görünürdeki en belirgin amacı, beden eğitimi ile birlikte taşıdığı aynı amaçlar dışında, yarışmak ve kazanmaktır (Arıcı, 2001).

Spora katılıma yaşamın her döneminde önem verilmektedir, özellikle çocuk, ergen, genç yetişkinler için sağlığın iyileştirilmesi, hastalıklara karşı önleyici ve psikososyal sağlık için daha kritik bir öneme sahiptir. Bu durum standart, hareketsiz yaşam tarzı, obezite ve benzeri sağlık sorunlarının gençlerde sıkça görüldüğü günümüzde ayrıca önem kazanmıştır. Spor, ayrıca sporcuya kendini akranlarla mukayese etme, kendini deneme ve sağlıklı şartlarda yarışma ortamı sunar ki bunlar kendilik algısı, olumlu benlik saygısı ve mental dayanaklılığın gelişmesini kolaylaştırmaktadır (13–16). Fiziksel ve zihinsel gelişmedeki olumlu katkılarından dolayı da spor; okul çağında ve özellikle ergenlik döneminde gereklidir (Uysal, 2005).

Tüm bu yorumlar, açıklamaklar göstermektedir ki spor tarihi boyunca insanlar için önemli bir uğraş olagelmiştir. Her toplum kültürleriyle çeşitli anlam ve ifadeler yüklemiş, en son spor adıyla günümüze ulaşmıştır. Günümüzde ise spor modern toplumların sosyal olarak bütünleşmesinde, bir araya gelmesinde aktif olarak görev almaktadır. Gelişmiş ülkeler spora büyük önem vermekte, erken yaşlarda çocuklarını beden eğitimi ve spor ile tanıştırmaktadırlar. Modernleşen dünya ile birlikte yaşam

şeklimiz değişmiş, sosyal çevre ve iş ortamı stresleri artmış, hızla gelişen sanayi ve teknoloji de insan sağlığını bozarak çeşitli sağlık problemlerine neden olmuştur. Spor, karşılaşılan bu olumsuz durumlara set çekerek bireyin kendini iyi hissedeceği bir ortam oluşturarak bireyi sağlıklı yaşama sevk etmektedir.

2.1.3. Okullardaki Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Tarihsel Gelişimi

Yücel (2015)'e göre; Türkler her zaman çocuklarını iyi ve güçlü bir asker olarak yetiştirme duygusuna sahiptir ve buna büyük önem verirler. Hun Türkleri çocuklarını yetişkin koyun üzerine bindirir, ellerine verdikleri ok ve yay ile kuş, sıçan avlatırlardı. Hareketli koyun üstünde avlatmadaki amaçları çocukların kas ve beden hareketlerini uyum içinde kullanarak geliştirmelerini sağlamaktı. Bunların başında yönlendiren bilgi veren tecrübeli yaşlı insanlar bulunurdu. İslamiyet'ten sonrada, Beden eğitimi Türklerde aynı önemiyle devam etmiştir, ünlü büyük filozof İbn'i Sina (980–1037), hastalanmadan önce korunma amaçlı, sağlık bilgisini öğrenmiş ve hareketlerin doğallığıyla yapılmasının yanında, planlı bilinçli bir şekilde yapılırsa daha fazla yararlı olacağı düşüncesiyle beden eğitiminin önemini vurgulamıştır.

Beden eğitimi derslerinin ülkemizde bugünkü eğitimsel karşılığını bulması ve okul programlarında yer alması, uzun bir süreç sonucu gerçekleşmiştir. Bu zaman dilimi; Bilge (1989) tarafından Osmanlı İmparatorluğu'nda: 1299-1839 arasındaki yılları kapsayan Tanzimat öncesi dönem, Tanzimat dönemi, 1839-1908 yıllarını kapsayan Tanzimat'tan Meşrutiyet'e kadar olan dönem, 1908-1922 yıllarını içine alan Meşrutiyetten Kurtuluş Savaşı dönemine ve Cumhuriyet döneminden günümüze şeklinde beş ardışık dönem halinde gruplandırılır.

Osmanlı'da beden eğitimi ve spor atalarının izinde devam ederek savaş eğitimi amacıyla talim olarak, askeri teşkilatta halka eğitim veren tekkelerde, saraydaki okullarda yapılmaktaydı.

Tanzimat dönemi Osmanlı'nın batıya açıldığı dönem olarak bilindiği için bu dönemde eğitim ve spor alanında da birçok yenilik yapılmıştır (Güçlü, 2001). Saray mektebi olan Enderun'da talim olarak yapılırken, II. Mahmut zamanında beden eğitimi ve müzik akademi şekline gelerek güreş, binicilik, atlama, okçuluk, cirit gibi talimler yapılmaya başlanmıştır. Askeri kurumlarda ise beden eğitimi ve spor, cambazhane ve acemi

oğlanda askeri talim olarak yapılırdı. Spor tekkeleri bu faaliyetleri birey ve toplumun çıkarlarının aynı olduğunu kabullenerek, manevi tatmin amaçlı ve bireylerini koruyarak bir sosyal güvenlik görevinde yürütmüştür.

Meşrutiyet dönemini 1863 yılında, Mektebi Bahriye, Mektebi Harbiye, Kuleli İdadisi ve öteki askeri idadilere gerekli aletler temin edilmek ve tesisler yaptırılmak şartıyla cimnastik dersi getirilmiştir ve hemen sonrasında "İdman ve Riyazet-i Bedeniye'' adıyla 1868'de açılan Galatasaray Lisesi müfredat programına girmiştir (Bilge, 1989). 1869 yılında çıkarılan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile bu uygulama rüştiyeleri de kapsar biçimde genişletilmiş ve spor batılı Avrupa tarzında eğitim sisteminin bir parçası konumuna gelmiştir (Fişek, 1985).

Kurtuluş savaşı döneminde dahi eğitim program ve planı aksatılmamaya özen gösterilerek, öğretmen okullarından asker ihtiyacı karşılanmamış eğitime mümkün olduğunca devam etmeleri sağlanmıştır. 1910-1911 yıllarında şimdiki karşılığı Milli Eğitim Bakanı olan Maarif Nazırı Emrullah Efendi tarafından ilk lise açılarak Terbiye-i Bedeniyye adlı beden eğitimi dersi haftada 1 saat olarak programa dahil edilmiştir. 1913 yılında sultanilerde beden eğitimi dersi haftada iki saat olarak uygulanmaktayken, terbiye-i bedeniyye dersi 1915'de kız ve erkek sultanilerde haftada bir saat olarak karşımıza çıkar. Geleceği ancak eğitimli öğretmenler şekillendirir düşüncesiyle, terbiye-i bedeniyye derslerinin Darulmuallim ve Darulmuallimat'da (kız ve erkek öğretmen okulu) haftada iki saat olarak uygulandığı görülmektedir. 1914-1918 yılları arasında öğretmenleri Selim Sırrı Bey ve Hantura Hanım, haftada 23 saat ders verirlerdi.

Cumhuriyetle beraber beden eğitimi dersi, üniversiteler hariç, eğitim ve öğretimin her kademesinde zorunlu ders olmuştur. İcra vekiller heyetinin 14 Ağustos 1923 tarihli programının 6. Maddesi uyarınca ise beden eğitimi öğretmeni yetiştiren bir okul kurularak yurt genelinde izcilik faaliyetlerine önem verileceği belirtilmiştir (Güçlü 2001). Jimnastik adı ile anılan ders 1926 yılından itibaren müfredat programlarında beden eğitimi dersi adıyla yer almaya başlamıştır (Çöndü, 1999).

Genel eğitim programı bütünlüğüyle nesillerin devamlılığını sağlayacak insan kaynağının, hareket yetkinliğiyle birlikte sosyal ve zihinsel yönden de gelişmelerini sağlamayı hedefleyen beden eğitimi dersleri günümüzde, "İlköğretim Okulları, Lise ve

Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları" (MEB, 1988) çerçevesinde uygulanmaktadır.

Beden eğitimi ve spor tarihsel süre içerisinde içinde bulunduğu dönemin kültür, siyaset, sosyo-ekonomik durumundan etkilenip bunlara göre kendine şekil ve yer bulduğu görülmektedir. İçinde bulunduğumuz yüzyılda ise genel eğitim içerisinde bir ayrılmaz parça olarak yerini almış, bireyleri sadece fiziksel olarak değil sosyal, zihinsel ve bilişsel bir bütün olarak nitelikli insan geliştiren faaliyetler olarak yerini almıştır.

2.1.4. Okullarda Beden Eğitimi Ders Durumu

Geçmişten günümüze beden eğitimi dersi asırlardır değişik uygarlıklarda ciddi öneme sahip olarak yer almıştır. Bu uygarlıklar beden eğitimini fizik, astronomi, matematik gibi bilim dallarından asla ayrı tutmamış eğitim sistemlerinin önemli derslerinden biri olmuştur.

İlköğretim çağı büyümenin, fiziksel gelişimin en hızlı olduğu dönemdir. Eğitim yönünden önemli olan bu dönem ayrıca çocuğun fiziksel gelişim dönemlerine etki etmektedir. Fiziksel ve sosyal davranışları kazanmada önemli bir süreç olarak bizleri beklemektedir.

Beden Eğitimi ve Spor dersi ilköğretim 2. Kademe olarak anılan ortaokul 5-8. sınıflarda okuyan öğrencilerin fiziksel etkinliklere ve spora katılmalarına ve bu süreçlerde, zihinsel, bedensel, duygusal ve sosyal becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayacak tüm eğitim süreçlerini kapsar. Bu eğitim sürecinde hazırbulunuşlukları, öğrencilerin yaş düzeyi, beklentileri, ilgileri gibi etkenlerin dikkate alınması gereklidir. Ders, öğrencilerin yaşıyla fiziksel özelliklerine uygun olan fiziksel etkinliklere ve sporlara katılacakları şekilde planlanır. Bu doğrultuda Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı, ortaokul 5-8. sınıflar düzeyindeki öğrencilerin gelişim ihtiyaçları ve eğitim öncelikleri göz önüne alınarak "hareket yetkinliği" ile "aktif ve sağlıklı hayat" olmak üzere iki temel öğrenme ve gelişim alanı üzerine tasarlanmıştır. Aynı zamanda, "beden eğitimi ve spor" etkinliklerinin içindeki öz yönetim, sosyal ve düşünme becerilerini geliştirme fırsatlarından etkili bir şekilde yararlanmak için bu boyutlarla ilgili kazanımlara da öğretim programında yer verilmiştir.

Türkiye'de ilköğretim ikinci kademe kurumları olan ortaokullarda beden eğitimi ve spor faaliyetleri "beden eğitimi ve spor" dersi adı altında uygulanmaktadır. Ülkemizde Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 19.06.2013 tarih ve 56 sayılı Kurul Kararı ile kabul edilmiş olan ve 2013-2014 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanmasına başlanılan "Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi (5, 6, 7, 8. sınıflar) Öğretim Programı'na göre ortaokul düzeyinde İmam Hatip Ortaokullarında 5.sınıflarda 2 saat, 6., 7. ve 8. sınıflarda haftalık 1'er saat, diğer ortaokullarda ise bütün sınıf düzeylerinde haftalık 2'şer saat zorunlu olarak yürütülmektedir. Ayrıca ortaokullarda öğrencilerin ilgi, yetenek ve tercihlerine bağlı olarak, Spor ve Beden Eğitimi derslerini seçmeli iki (2) ya da dört (4) ders saati olarak seçmelerine imkân tanınmıştır. Ama gerek aile gerek bazı okul idarecilerinin matematik, fen bilimleri gibi derslere daha fazla önem vermesiyle, çoğu öğrenciye kendi rızaları olmasa da seçtirilmemektedir.

Beden eğitimi dersleri etkili ve düzenli bir şekilde yürütülmezse çocuklar üzerinde olumsuz etkiler görülebilir. Örnek verecek olursak derslerde yirmi dakikadan daha az egzersiz ya da spor yapmak veya oyun oynamak çocuklarda hayal kırıklığına ve okuldan uzaklaşmaya neden olur. (Valois ve ark., 2004).

2.1.5. Beden Eğitiminin Amaçları

2.1.5.1. Beden Eğitiminin Genel Amaçları

Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı olan tüm kurum ve kuruluşlarda beden eğitimi ders amaçları şu şekilde belirtilmektedir: Atatürk ilke ve inkılâpları, Milli Eğitim Temel Kanunu, Türk milli eğitiminin temel amaçları ve anayasa doğrultusunda; öğrencilerin fiziksel ve ruhsal gelişimleri göz önünde tutulmak suretiyle, onların bireysel ve toplumsal açıdan sağlıklı, mutlu, dengeli, yapıcı, iyi ahlaklı, yaratıcı ve üretken, milli kültürüne ve değerlerine bağlı bir kişiliğe ve demokratik yaşamın temel ilkelerini benimsemiş bireyler olarak yetiştirilmeleri beden eğitimi derslerinin genel amaçlarıdır. Bu genel amaçları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Beden eğitimi ve spor hakkında Mustafa Kemal Atatürk'ün ve düşünürlerin söyledikleri sözleri açıklayabilme.
2. Vücudun sahip oluğu bütün organ ve sistemleri seviyesine uygun bir şekilde güçlendirme ve geliştirebilme.

3. Sinir, kas ve eklem koordinasyonunu sağlayabilme.
4. İyi duruş alışkanlığı kazanabilme.
5. Beden eğitimi aktiviteleri ve spor ile alakalı temel bilgileri, becerileri, tavırları ve alışkanlıkları edinebilme.
6. Müzik ve ritim ile birlikte hareketler yapabilme.
7. Bilinen halk oyunlarımızla alakalı bilgi ve beceriler edinme ve bu oyunları uygulamak için istekli olabilme.
8. Milli bayramların anma ve kurtuluş günlerinin anlam ve önemini kavrama, yapılan törenlere iştirak etmeye istekli olma.
9. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin insan sağlığına faydalarını kavrayabilme ve boş zamanlarını sportif faaliyetler ile değerlendirmek için istekli olma.
10. İlkyardım ve temel sağlık kuralları ile alakalı olan bilgi, beceri, tavır ve alışkanlıklar kazanabilme.
11. Doğayı sevme, temiz havadan, sudan ve güneşten yeterince faydalanabilme.
12. Başkaları ile iş birliği yaparak çalışabilme ve birlikte davranma alışkanlığı kazanabilme.
13. Sorumluluk ve görev alma, liderlik yapabilme ve lidere uyum sağlayabilme.
14. Yerinde ve zamanında karar verebilme ve kendine güven duyma.
15. Dostça yarışabilme ve oynayabilme, kaybetmeyi kabullenebilme ve kazananı takdir edebilme, yapılan haksızlıklara ve hilelere itiraz edebilme.
16. Spor aletleri ve tesislerini tanıma ve bunları gereği gibi kullanabilme.
17. Demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları kazanma.
18. Kamu kaynaklarını iyi kullanma ve onları koruyabilme.

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen bazı beceriler şunlardır:

- Çabukluk
- Koordinasyon
- Esneklik

- Hareketlilik
- Dayanıklılık
- Ritim
- Kuvvet

2.1.5.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nın Özel Amaçları

Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı'nın amacı; öğrencilerin yaşamları boyunca kullanabilecekleri aktif ve sağlıklı hayat becerileri, hareket becerileri, stratejileri ve kavramları ile birlikte sosyal becerileri, öz yönetim becerileri ve düşünme becerilerini de geliştirerek bir sonraki öğrenim seviyesine hazırlanmalarıdır. Bu amaç doğrultusunda, Beden Eğitimi ve Spor dersini alan öğrencilerin aşağıda ifade edilen şu program çıktılarına ulaşmaları beklenmektedir:

1. Çeşitli fiziksel etkinliklere ve sporlara özgü hareket becerilerini geliştirir.
2. Hareket kavramlarını ve ilkelerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
3. Hareket stratejilerini ve taktiklerini, çeşitli fiziksel etkinliklerde ve sporlarda kullanır.
4. Sağlıklı hayatla ilgili fiziksel etkinlik ve spor kavramlarıyla ilkelerini açıklar.
5. Sağlıklı olmak, sağlığını geliştirmek için fiziksel etkinliklere ve sporlara düzenli olarak katılır.
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili kültürel birikim ve değerlerimizi kavrar.
7. Beden eğitimi ve spor yoluyla öz yönetim becerilerini geliştirir.
8. Beden eğitimi ve spor yoluyla iletişim becerileri, iş birliği, adil oyun (fair play), sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirir. (MEB, 2018)

2.1.6. Beden Eğitimi ve Sporun Önemi

Beden eğitimi ve spor birbirinden ayrı düşünülemeyen ve birbirini bir bütün olarak tamamlayan kavramlardır. İnsanın iradesini güçlü kılmak, beden ve ruh sağlığını geliştirmek beden eğitimi ve sporun temel amaçlarından olmakla birlikte aynı zamanda

ferdin yaratıcı yönünü ve gizil yeteneklerini ortaya çıkaran önemli bir faktördür (Erkal, 1982).

Günümüzde beden eğitimi ve spor faaliyetleri; sağlık, boş zamanları değerlendirme, performans, özgüven, kişiler arası ilişkiler, dinamik ve hareketli yaşam tarzı alışkanlıklarının kazandırılması amacıyla yapılmaktadır (Lumpkin, 1990).

Baumgatner ve Jackson (1987) göre, beden eğitimi ve spor ortamı içinde kişi kendi yeteneğini ve başkalarının yeteneğini tanımayı, başkalarına yardım etmeyi, adil koşullarda yarışmayı, kaybetmeyi kabullenerek başkalarını tebrik edebilmeyi, kazandığı zaman mütevazı olabilmeyi, doğayla ve zamanla yarışarak zamanını ve emeğini en iyi şekilde kullanmayı öğrenir. Bu bağlamda beden eğitimi ve spor, bireyi hayata çok yönlü olarak hazırlamayı amaçlayan modern eğitim sisteminin en önemli parçalarındandır (Öztürk, 1998).

Kalabalıklaşan şehir yaşamıyla makineleşmeye bağlı olarak yoğun trafik araçları özellikle çocukların spor yapabileceği ve oynayabileceği alanların ve bedensel faaliyetlerinin azalması neticesinde çocuğun birçok algısal motor yeteneğin gelişimi engellenebilmektedir. Büyük şehirlerde yetişen çocuklar, kırsalda yetişen çocuklara kıyasla birçok doğal yaşam tecrübelerinden yoksun olarak yetişirler. (MEB, 2006; Saka ve ark., 2008; Tüfekçioğlu, 2008). Çocukların doğasında var olan bu hareket becerilerini günümüz çocuklarının sokakta, bahçede oyun kültürünün kaybolmasıyla kullanamayıp sadece evde televizyon ve bilgisayar başında sanal ortamlarda atlayıp, koşması hareketsiz, monoton yaşam tarzını benimsedikleri bu zamanda okullarda yürütülen beden eğitimi dersleriyle her çocuğa minimum düzeyde de olsa ulaşabilmekte çocukları gerçek yaşamdaki beceri, hareket, duygu ve oyunlarla buluşturma imkânı sağlamaktadır.

Hekim (2016) çalışmasında günümüz çocuklarında hareketsiz yaşam tarzının arttığı ve bu durumun çocuklarda birçok sağlık problemine neden olduğunu savunmaktadır.

Gelişmemiş ülkelerde beden eğitimi dersi henüz anlam ve değer kazanamazken eğitime önem veren gelişmiş ülkelerde eğitim müfredat programı içerisinde büyük ve önemli bir yere sahiptir. Çünkü beden eğitimi dersi sadece öğrencilerin top peşinde koştukları, fiziklerinin gelişimine biraz katkısının düşünüldüğü lüzumsuz bir ders olarak

görülmektedir. Beden eğitimi ve sporun farkında olan gelişmiş ülkeler ise öğrencileri birçok alanda çok yönlü geliştireceğini ve bununda süreç sonucunda çıktı olarak ülke kalkınmasında büyük potansiyele sahip olduğunun ve katkılarının bilincindedirler (Mülayim, 2014).

Devletin, kültürel, sosyal ve ekonomik yönden kalkınmasının temelinde sağlıklı insan gücüne sahip olması yatar. Sağlıklı bir toplum oluşturmanın yolu ise, en kolay ulaşılabileceğimiz milyonlarca öğrenciye sahip olan ilk ve ortaokullarda, gelişmiş ülkelerin beden eğitimi ve spora yönelik çalışmalarını yaklaşımlarını eğitim sistemi bütünlüğü içerisinde uygulamaktan geçer. Okullarda öğrenim görmekte olan milyonlarca öğrencinin beden eğitimi ve spor faaliyetleri aracılıyla, duygusal, zihinsel, fiziksel gelişimleri en üst düzeyde sağlanarak, sosyalleşmiş üretken ve donanımlı bir toplum için eğitilmeleri içinde bulunduğumuz eğitim anlayışının temel gayesidir. Özellikle bitmek tükenmek bilmeyen enerji ile en hareketli dönemini yaşayan ilk ve ortaokul çocuklarının, enerjilerini olumlu yönde harcayacak, boş zamanlarını verimli bir şekilde geçirecek, stresini atacak, kötü alışkanlıklardan korunmalarını sağlamak, sosyalleşmelerini sağlayarak okul kurallarına uyumlarını kolaylaştıracak, beceri, bilgi ve yeteneklerini üst düzeye taşıyacak faaliyetlerin ilk sırasında okul içinde ve dışında katılabilecekleri kendilerini ifade edebilecekleri sportif faaliyetler gelmektedir (Akgün ve İnan, 2010).

Teknolojinin esiri olmuş şimdiki çocuklarımızı beden eğitimi ve spor sadece hareket yetkinliği olarak değil etkinlik içerinde aldığı görev ve sorumlulukla, kazanma mücadelesinde ürettiği pratik ve özgü düşüncelerle, saygı ve sevgi ortamında özgüven aşılayıp bir bütün olarak gerçek yaşamla buluşturup kaynaştırmaktadır. Kişilerin içinde bulunduğu topluma ayak uydurması, insani ilişkilerini güzel bir şekilde yürütebilmesi fiziksel, ruhsal ve zihinsel olarak sağlıklı olmasına bağlıdır. Kişilerin özellikle genç ve çocukların fiziksel beden yapısı ile ruhsal yapının eğitilip geliştirilmesinde en önemli ve etkili eğitim aracı olarak beden eğitimi ve spor etkinlikleri gösterilebilir. Spor, özellikle genç nesillerle etkili şekilde gelişim göstermesinden kaynaklı yaratıcı, donanımlı, üretken, milli birlik ve birliktelik duygusu yüksek şekilde yetişmelerini sağlayarak sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmanın alacağı yolda önemli katkıları gözlenir (Yetim, 2015).

Beden eğitimi ve spor faaliyetleri, yetişkinleri de zinde tutması, sağlıklarını kontrol altına alması ve yaşamın dinamiğine uyumu rahatlatıp kolaylaştırması ve şehirleşmeyle günün bütün yorgunluğunu ve stresini azaltmasındaki yararı nedeniyle günümüzde önemi gittikçe artmaktadır.

2.1.6.1. Ailede Beden Eğitimi

Her toplumun kendine ait özellikleriyle ifade edebileceği evrensel bir kurum olan aile en basit ifadeyle, kişilerin birbirlerine kan bağı ile bağlı olarak oluşturdukları gruptur (Özkalp,2005). Sosyologlar aileyi sosyal bir kurum olarak ele almakta, kişinin ve toplumun etkileşimi içerisinde kişiler arasındaki ilişki bakımından incelemekte ve aileyi sosyal grup olarak açıklamaktadırlar (Erkal, 2006). Özkalp (1987), ailedeki en önemli görevlerden birisinin insan türünü üretmek ve devam ettirmek olduğunu, bununla birlikte, ailenin başka kurumlara da kaynak olmasıyla günümüzdeki başka toplumsal kurumlar tarafından üstlenilen birtakım hizmetlerinde örneğin; ekonomik faaliyetler, toplumsal denetim, eğlence, eğitim ve dinlenmenin önce aile içinde geliştiğini belirtmektedir. Aile kendi oluşturduğu duvarları aşarak toplumsal bir kurum şeklini alması, kendine yeten bir örgüt olmaktan çıkıp zamanla yavaş yavaş büyüyen genişleyen toplum içinde özel görevlere sahip olan bir birim haline gelmesiyle olmuştur. Aileyi temel bir kurum yapan bir başka neden de sosyalleşmede çok önemli bir göreve sahip olmasından kaynaklanır. İnsanı sosyal kültürel bir varlık haline getiren bu süreç, önce aile içinde başlamakta sonra da diğer kurumların yardım ve iş birliği ile gelişmektedir.

Kişilere farklı dünyaları tanıtan onlarla tanıştıran ilk kurum aile olduğu gibi beden eğitimi ve spor dünyasına bakmasını sağlayan ilk birim de ailedir. Sosyalleşmeye ailenin bu katkısı, çocuğun beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılıp katılmaması ve katılıyorsa da hangi şartlarda katılacağının sınırlarını çizmektedir. Çocukların fiziksel faaliyetlere katılmalarında ve fiziksel faaliyetlerin çocuklar için çekici meraklı hale gelmesinde ailenin çok büyük ve gerçek bir etkisi vardır (Perkins, 2006).

Fiziksel aktiviteye bakış tarzları ile çocuklar üzerinde en belirleyici faktör olan ailelerden bazıları beden eğitimi ve sporun çocuk gelişimine katkısı ve sosyalleşme sürecindeki olumlu etkisinin farkında olup çocuklarının bu aktivitelerde yer alıp katılımını desteklerken birçok aile ise; çocuklarının bu etkinliklere katılımına olumlu

yaklaşmamaktadır. Beden eğitimi ve spor aktiviteleri gelişmiş ülkelerde, sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak görülmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD), bu fikri savunan yetişkinler, beceri geliştirmeyi, kazanma- ödül alma başarısının yararını vurgulayan oyunlu aktiviteler düzenlemekte, beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde yer alması için çocuklarını teşvik etmektedirler (Doğan, 2007).

Ailelerin bu kadar etkili ve fiziksel aktivite kapılarının aralanmasındaki en önemli faktör olması nedeniyle uzun yıllardan beri çocukların bedensel aktivitelere katılma ve yönlendirilmesi araştırmacılara konu olmuştur (Brustad, 1999).

Orlick (1974), konuyla ilgili ilk araştırmalardan birisine öncülük etmiş, bu araştırmasında spora katılımla ilişkili çevresel faktörleri incelemiştir. Çalışma sonucunda çocukların ailelerinden bir rol model olarak olumlu yönde etkilendiği bilgisine ulaşmıştır. Ayrıca spora küçük yaşta başlamış erkek çocukların anne babalarının spor yapan ya da sporla ilgilenen kişiler olduklarını ortaya çıkarmıştır.

Aile görüşlerinin yine etkili olmasına ilişkin bazı tutum çalışmalarında da fiziksel aktiviteden çocukları uzaklaştırdığı sonucunu, Güneydoğu Amerika'da minik tenisçiler ve ailedeki anne babaları üzerine yürütülen bir araştırma ile; anne-babaların sportif oyunlarda sadece galip gelme amacına yoğunlaşması ve çocuklarına karşı utandırıcı hareketler sergilemesi, kız ve erkek çocuklarında fiziksel aktivitelere katılımı olumsuz yönde etkilemesi bulgularıyla görmekteyiz (De Francesco ve Johnson, 1997).

İngiltere'de de ailelerinin spora katılımlarının etkisini belirlemek amacıyla; Elit genç sporcular üzerine bir araştırma yapılmış, jimnastikçilerin %42, yüzücülerin %70 ve tenisçilerin de %57'sinin bu sporlara başlamalarında ailelerinin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Baxter-Jons ve Maffulli, 2003).

Ülkemizden yapılan bir başka çalışmada ise; İstanbul ilinde 14-16 yaş grubu genç sporcuların aileleri tarafından basketbol oynamaya yönlendirilmesinde, %46 oranında önemli bir rolü olduğu tespit edilmiştir (Donuk ve ark., 2004).

Amman ve ark. (2000)'nın araştırmalarında ailelerin spora olumlu bakış açılarının çocuklarını spora yönlendirme ve spora teşvikte etkili olduğu ve aynı zamanda bu

çalışma ile ailelerin eğitim düzeyleri ön plana çıkarak seviyenin artmasıyla teşvikinde ön plana çıktığı görülmüştür.

Bizim toplumumuzda çok fazlasıyla hâkim olan sporun okul başarısını olumsuz etkilediği, akademik başarıyı geri planda bıraktığı birçok aile, öğretmen ve hatta okul idarecileri tarafından saplantılı bir görüş olarak savunulmakta, beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılıma karşı çıkılmaktadır. Yapılan birçok araştırmada sporun akademik okul başarısını olumsuz şekilde etkilediğine dair çok net bulgular bulunmamakla birlikte tam tersine (Dwyer ve ark., 2001; Linder, 1999; Shephard, 1997) beden eğitimi ve spor etkinliklerinde yer almanın akademik başarı üzerinde olumlu etkilerinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Dünyanın en iyi ve başarılı sporcuların bulunduğu Ulusal Basketbol Birleşimi (NBA) basketbol ligi spor ve okulun sağlıklı bir şekilde yürütülebileceğinin en güzel örneğidir. NBA'de basketbol oynamak için bir alt ligi olan Üniversitelerarası Basketbol Ligi'nde (NCAA) oynuyor, üniversite okuyor olmak ya da üniversite mezunu olmak şartları aranmaktadır.

2.1.7. Beden Eğitiminin Gelişime Etkisi

Atalarımızın "Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur" ifadesi aslında beden ve zihnin etkileşim halinde olduğunu bizlere göstermektedir. Psikoloji biliminin alt dallarından olan gelişim psikolojisinin, gelişim ilkelerinde insan gelişiminin farklı alanlardan meydana geldiğini ve bu gelişim alanlarının bir bütünlük içerisinde olduğunu ve bunların birbirini negatif ya da pozitif etkilediğini belirtir. Yani insanın fiziksel gelişimindeki olumlu veya olumsuz bir durumun onun hem zihinsel gelişimini hem de sosyal gelişimi etkilediği, zihinsel ve sosyal gelişimin karşılıklı birbirlerinden etkilendiği vurgulanmaktadır. İşte gelişim alanlarının birbirlerine olan etkisine dayanarak bedensel aktiviteleri ve sporu sadece fiziksel gelişim olarak algılamak ve görmek yanlış olur.

Beden eğitiminin ve sporun okullardaki temel amacı, kişinin beden ve ruh sağlığını geliştirerek, iradesini güçlü kılmaktır. Birçok spor dalının temel kurallarını öğrenmek ve bunları öğrenmek amacıyla yapılan zihinsel faaliyetler zihinsel gelişim ve öğrenmenin de gelişmesini sağlayıp öğrenme ve zihinsel gelişimi arttıracaktır. Spor öğrenmeyi kolaylaştırır, spor yapan çocuk öğrendiği bir hareketi öncelikle hayalinde canlandırır,

nasıl yapabileceğini düşünür ve davranışa dönüştürür. Bu da çocuğun zihinsel gelişimine katkı sağlar, zekasını daha güzel kullanmasına fırsat verir.

Spor; iradeyi kuvvetlendirerek, bireyin özgüveninin gelişmesini ve kişiliğinin oluşup gelişmesini sağlar. İnsanın gizil yeteneklerini ve yaratıcı yönünü harekete geçirerek bedensel gelişmenin yanı sıra ruhsal ve sosyal gelişmesini de sağlar. Spor özellikle saldırgan, hareketli, öfke kontrolü zayıf ve kural tanımayan çocuklar için de en iyi kullanabilecekleri fırsattır. Çocuklar ancak sporla içlerindeki enerjiyi boşaltıp ve takım oyunlarıyla birlikte kurallara uymayı, disipline olmayı öğrenirler.

Ergenlikten önceki dönemde bedensel gelişmenin durmasına rağmen kişiliğin olgunlaşması, sosyal ve ruhsal gelişim devam eder. Bilimsel performans ve fiziksel aktivite üzerine yapılan araştırmalar da hafif ve orta derecede yapılan fiziksel alıştırmaların zihinsel performans üzerinde pozitif etkilerinin olduğunu ortaya koymuştur. Bilimsel araştırmalar önemli bir zihinsel faaliyete yönelmeden önce orta düzeyde bir alıştırma yapmayı önermektedir. Örnek olarak sınavdan önce orta seviyede egzersiz yapmanın, zihinsel performansa katkı sağladığı belirlenmiştir. İsveç'te yürüyen bant üzerine yapılan bir çalışmada, matematiksel problemlerin çözülmesine yönelik alınan sonuçların olumlu olması, bu yaklaşımı desteklemektedir. Sportif faaliyetlerde doğru nefes egzersizlerinin öğrenilmesiyle, beynin ihtiyaç duyduğu oksijeni daha verimli şekilde almış olacaktır. Sporun çeşitli alanlarındaki temel kuralları öğrenmek daha iyi daha fazla neler yapılabileceğini düşünmek, kişideki odaklanma ve dikkat seviyesini artıracaktır. Spor yaparken karşılaşılan problemleri çözmesi yine bireyde özgüvenin ve problem çözme kabiliyetinin de artmasını sağlayacaktır.

Sporun özgüvenin artması, iç disiplin, zorluklarla mücadele edebilme, problem çözebilme yeteneğini artırma etkisinin hemen sportif ve bedensel faaliyetin ardından beklemek yanlış olur çünkü bedensel, sportif faaliyetlerin insanın zihinsel fonksiyonlarının etkisi üzerine yapılan araştırmalarda %80 ve üzerindeki zorlayıcı egzersiz ve çalışmadan hemen sonraki zihinsel performansın düştüğü görülmektedir. Düzenli yapılan hafif tempolu koşuların bilişsel başarıya etkisi üzerinde yapılmış pek çok çalışma bulunmaktadır. Fukushi üniversitesinde yürütülen bir araştırmaya göre yarım saat süre ile haftanın üç günü orta seviyede yarım saat koşturulması sağlanan gençlerin çalışmaya başlamadan önce ve 12 hafta sonra kendilerine sunulan karmaşık

zihinsel fonksiyonları ölçmek için yapılan testlerde başarılarında anlamlı bir gelişme olduğunu belirtmiştir. Koşu sporu esnasında uygulanan zihinsel testlerin, egzersizin beyin fonksiyonlarında sağladığı ilerlemeyi gösterdiği belirtilmektedir. Bununla beraber koşucuların antrenmanları bırakmalarıyla birlikte zihinsel başarı puanlarının da düştüğü sonucuna ulaşılmıştır. (Demirci, 2007)

Yetişkinler üzerinde Duke Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada da dört aylık egzersize katılan bir grubun hafıza ve diğer başka zihinsel becerilerinde anlamlı gelişmeler olduğu belirtilmektedir.

Singh (2012)'nın fiziksel aktivitenin öğrencilerin okul başarısı üzerine yürüttükleri büyük kısmı Amerika'da gerçekleştirilen, 6 -18 yaş arası yaklaşık 12.000 genç ve çocuğun uzun süreli olarak incelendiği çalışmalarında, fiziksel faaliyetler ile akademik performans arasında yüksek ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Çalışmalarında fiziksel olarak daha faal olan öğrencilerin okul başarılarının da daha yüksek olduğunu ifade etmektedirler. Araştırmacılar, egzersiz sayesinde beyne daha fazla kan ve oksijen ulaştığını, endorfin hormonlarında artışı sağlayarak duygu durumunu dengelediği ve stresi azalttığı böylece bireyin bilişsel sisteminde gelişim sağlanabileceğine vurgu yapmaktadır. Buradan, eğitimin sadece akademik olarak bilgi sahibi olma içerik öğrenme üzerine değil, fiziksel faaliyetler gibi farklı alanlarında başarıda önemli rol sahibi olduğuna dikkat çekilmektedir. Yapılan çalışmalarda okul dersleriyle sosyal faaliyetleri birlikte yürüten çocukların, sadece okul derslerine yoğunlaşan, sosyal aktiviteye katılmayan çocuklara oranla daha başarılı ve psikolojik olarak daha rahat sakin oldukları gözlenmiştir. Eğer çocukların sadece okullarda başarılı olmalarını değil beraberinde ruhsal anlamda da sağlıklı kişiler olarak yetişmelerini istiyorsanız o zaman spor faaliyetlerinde normal okul çalışmalarına ilave edilmesi gerekecektir.

2.1.7.1. Yaş Grubu Gelişim Özellikleri

Gelişim, "bireyin fonksiyonel değişmeleri" olarak ifade edilmektedir (Özer ve Özer, 2004). Gelişimi çocuğun yüksek düzeyde fonksiyonel çalışma yapabilmesi için yeteneğinin meydana çıkma ve ilerlemesini içine alan süreç olarak tanımlar.

Gökmen ve ark. (2005)'e göre gelişimin özelikleri; birbirini takip eden sürekli süreçler olarak devam eder. Belirli zorunlu kademelerin takip edildiği, gelişimin sürekli devam

ettiği, yaşamın kimi evrelerinde hafifleyip kimi evrelerinde artarak ömür boyu süregeldiği ve herkesin aynı gelişim evrelerinden geçerek ilerlediğini ama bunun her bireyde ayrı özelliklerle yansıdığının gözlendiğini belirterek, gelişimin bireysel olduğu şeklinde ifade edilir.

Gelişime araştırmamızda yer alan yaş aralığında baktığımızda ergenlik dönemine denk gelmektedir. Ergenlik ülkemizde genel olarak kızlarda 10-12 yaş, erkeklerde 12-14 yaş aralığında başlayıp ortalama 21-24 yaşlarında sona ermektedir. İlköğretimin ikinci kademesini kapsayan Büyükgönenç ve Törüner (2012)'in 11-14 yaş erken ergenlik dönemi olarak adlandırdıkları bu ergenlik dönemini, daha iyi anlayabilmemiz için ergenlik dönemi özelliklerini incelemek araştırmamıza fayda sağlayacaktır. Ergenlik dönemi bedendeki hızlı boy artışı, vücut kitlesindeki artış, üreme organlarının gelişiminin ve görevlerini yerine getirmesi gibi fiziksel değişimin yanında sosyal, psikolojik, biyolojik ve zihinsel ögeleri de kapsayarak ilerleyen yetişkinliğe geçiş dönemidir.

Hem fiziksel hem de psikolojik olarak kişilerde birçok değişimin temellerinin oluştuğu bu dönemde Arıkan ve ark. (2013) ergenlerin vücutlarındaki bu hızlı gelişime uyum sağlamakta zorlanabildiklerini ve bu değişiklikleri henüz kabul edemedikleri için hareketlerinde ani çıkışlar ve davranışlarında dalgalanmalar görülebileceğini ifade eder.

Erken ergenlik dönemi (11-14 yaş), hızlı olarak fiziksel ve fizyolojik değişimlere (boy uzama, vücut kitlesinde artma, ikincil cinsel karakterlerin gelişmesi) bedenin yapısında farklılıklara neden olmaktadır. Ergen vücudunda gelişen bu hızlı değişime uyum sağlamakta zorlanabilir, bu değişiklikleri kabullenemediği için çevresindeki insanlara karşı davranış ve tepkilerinde ani çıkışlar gösterebilir (Çövener ve Şahin, 2016).

Arıkan ve ark. (2013), Behrman ve ark. (2000)'da erkeklerin hızlı fiziksel değişimleri olumlu karşılayarak kabul edip ayak uydurabildiklerini ruh sağlıklarına iyi geldiğini fakat kızların akran arasında bu duruma ayak uydurmakta güçlük çektiğini bu olumsuz durumun yüksek depresyon, anksiyete, yeme bozuklukları ve düşük benlik saygısı gibi sorunlara neden olabileceği görüşündeler.

Ne çocuk ne de tam yetişkin olamamış ergenlerin davranışları değişimlere tam anlamıyla ayak uyduramayarak anne babaları da zor bir süreç içerisine çekmektedir.

Behrman ve ark. (2000), Çövener ve Şahin (2016)'de, ergenin bu döneminde, aileden çok sosyal çevrenin etkili olduğu arkadaşları ön planda tutup onlarla etkinliklere katılmaktan daha çok hoşlandıklarını, ebeveynlerinin fikirlerini sorgulayarak, onların otoritesine başkaldırı, itaat ve bağımsızlıklarını ifade etme gibi karmaşık duygular yaşarlar bu da ergen de bilişsel sürecin daha karmaşık bir hal aldığı düşüncesindedirler. İlköğretim ikinci kademeye geçişte ergendeki fiziksel, psikolojik değişimlerinde etkisiyle okula uyum sağlamamakta da gecikmeler olabilir.

2.1.7.1.1. Çocuklarda Fiziksel Gelişim

Gökmen ve ark. (2005)'nın tanımıyla fiziksel gelişim, beden ağırlığının artması ve boy olarak uzamakla birlikte bedeni meydana getiren tüm alt sistemlerinde büyümesi ve olgunlaşmasıdır. Kişinin, fiziksel yapısı, sinir-kas işleyişindeki değişim ve dengelenme süreci fiziksel gelişim ile ilgilidir.

Büyüme ve gelişme hızını belirlemede, en belirgin değişkenler boy ve vücut ağırlığıdır. Doğumu takiben boy oranındaki hızlı artış ilk iki yıllık süre içerisinde gerçekleşir. Çocukluk dönemi itibariyle boy artışı daha yavaş şekilde ilerleme sağlar. En hızlı büyüme ise kızlarda ortalama 12, erkeklerde 14 yaşlarında gerçekleşir. Vücut ağırlığındaki en yüksek artış ise kızlarda boyla aynı olarak 12 yaşlarında, erkeklerde boydan biraz daha geç 14,5 15 yaşa doğru gerçekleşir (Wilmore ve Costill 1994).

Büyüme ve gelişmenin hızlı olduğu bu dönemin fiziksel gelişim özelliklerini şöyle sıralayabiliriz;

- Organlar arasında orantısız ve yavaş bir gelişim mevcuttur. Kol, ayak, bacak ve burun kısa sürede gerçek büyüklüğüne ulaşmasına rağmen diğer organlar daha yavaş ve orantısız gelişim gösterebilmektedir. Geçici olan bu orantısız büyümeden çocuk şikâyetçi olabilmektedir
- Erkeklerdeki boy ve ağırlık artışı kızlara göre daha hızlıdır.
- Önceki yıllara oranla uyku saatleri artmıştır.
- Bütün spor faaliyetlerine katılabilir ve yüksek performans gösterirler.
- Kızlar ön planda olmak üzere çoğunun hareketlerinde azalma görülür.
- Erkeklere kıyasla kızlar daha çabuk yorulurlar.

- Hızlı büyüme çocuklarda iştah açılmasına yol açabilir. Fakat özellikle kız çocuklarında bazen iştahta azalma ve mide sorunları da görülebilir.
- Ön plana çıkma özelliği daha baskın olarak ortaya çıkar.

2.1.7.1.2. Duygusal Gelişim Özellikleri

Ne çocuk ne de tam anlamıyla yetişkin olan bu yaş dönemindeki kişiler, büyümekle küçük kalmak arasında bir ikilem yaşarlar. Bu arada kalma süreci davranışlarına da fazlasıyla yansımaktadır.

- Tepkileri daha çokça düşünmeden ve agresif eğilimdedir.
- Çabuk alınma, çabuk kızma ve hemen parlama gibi davranışlar sıklıkla kendini gösterir.
- Kıskançlık eğilimleri oldukça fazla gözle görülür.
- Sık sık endişe, umutsuzluk ve hüzne kapılırlar.
- Bu yaştaki çocuklar, daha fazla sevgi ve ilgi beklerler.
- Kendi başarısızlık durumlarını dış nedenlere okula, öğretmenlere bağlayarak onlardan şikayetçi olabilirler.
- Yaşam ve ölümden korku duyulduğu dönemdir.
- En ufak kusur çok fazla büyütülür ve zihninin tamamını ona yorar.
- Yetişkinlerin yapabildiği bütün zihinsel etkinlikleri yapabilirler. Soyut düşünce başlamıştır.
- Bu dönemdeki çocuklar kendi düşünce ve duygularını çözümlemeye başlar.
- Erkek çocukları daha ön plana çıkarken kızlar daha belirsiz, silik özellikler taşır.
- Bu yaşta özel bir arkadaşa kendilerini daha yakın hissederler.
- Kızlar daha romantik, olup aşkla ilgilenirler ve kendinden yaş olarak büyük erkeklere ilgi gösterirler.
- Genelde ders çalışırken çevreden motive edilmeye ve desteğe ihtiyaçları vardır.
- Bu dönemde dış görünüm estetik olarak önem kazanmıştır, Karşı cinse hoş görünmek gibi çabaları olabilir.

- Duygusal olarak verilen tepkileri çok kararsızdır. Bu kararsızlık ve öfkeli davranışlar genellikle bedensel uyumdaki zorlanmadan kaynaklıdır ama geçici bir durumdur.
- Duygusal önem artmıştır. Duygularda gerginlik ve dengesizlik görülebilir. Bu gerginlik kendini kardeşe ve aileye karşı öfkelenme, aşırı bağlılık, tenkit edilmeye karşı aşırı tepki olarak kendini gösterebilir.

2.1.7.1.3. Sosyal Gelişim Özellikleri

Sosyal çevreye fazlasıyla önemin verildiği bu dönemde bir gruba katılma isteği ve kutuplaşmalar kendini gösterir.

- Arkadaş grubuna bağlıdırlar, arkadaşlar önem kazanmış ve sayısı artmıştır. Sevmeyi ve sevilmeyi amaçlarlar.
- Çevreden takdir edilme, kazanma duygusu baskındır. Herhangi bir başarısızlık sonucunda bundan dolayı kendini yetersiz hissedip içe kapanma görülebilir.
- Her şeyi ben kendi başıma yapabilirim düşüncesi hakimdir.
- Erkekler, bu dönemde dağınıktırlar, temizlik onlar için önemini kaybetmiştir çok önem vermezler.
- Erkek çocuklarında daha çok gürültülü bir tavır ve saldırganlık gözlenir.
- Erkek çocukları cinselliğe merak salmış ve kız çocukları hakkında daha fazla konuşurlar.
- Kız çocuklarına göre erkek çocukları dışarıda vakit geçirmeyi daha çok severler.
- Bireysel farklılıkların farkındadırlar ve insanlarla daha çok ilgilenirler.
- Kişisel ilgilerde değişiklikler görülür. Yetişkinlerin yaptığı bütün işler merak uyandırır ve yapmak isterler.
- Kız çocuklarında konuşma ön plana çıkar ama iletişim kurmaktan daha çok gerekli gereksiz şeylere gülme eğilimdedirler.
- Hareketli, enerji dolu, canlı ve iyimserdirler.

- Kızlar bu dönemde aşk, serüven, sevgi, coşku öykülerinden hoşlanırken, erkekler daha çok bilim kurgu, uçak, makina gibi konulardaki öykülerden hoşlanırlar.

2.1.8. Sosyalleşme

2.1.8.1. Sosyalleşme Kavramı

İnsanların dünya üzerinde yaptığı gelişim, ilerleme ve neden olduğu değişimler büyük oranda hem başka insanlarla beraber olma hem de daha fazla sayıda insanlarla değişik ortam, yer ve durumda etkileşime girmesini ve iletişim kurmasını sağlamaktadır (Freedman, Sears ve Carlsmith, 1989).

Bireylerin birbirlerini tanımalarının veya tanımamalarının hiçbir öneminin olmadığı sadece belirli amaçlar doğrultusunda kişilerin ortak bir çerçevede buluşması sosyalleşmeyi doğurmaktadır.

İlk sosyalleşme kavramını E. Durkheim kullanmıştır. Durkheim; yetişkin kuşakların, yetişip gelişen kuşakları sosyalleştirmesi, zihinsel, ruhsal ve ahlaki açıdan yetiştirmesi, toplumsal hayat düzenine alıştırmasını sosyalleşme olarak açıklamıştır (Shaver, 1981).

Atalay (2012), sosyalleşmeyi; insanın diğer insanlar ile etkileşime girmesi sonucunda belirli bir toplumun; duyma, yapma, düşünme biçimlerini öğrenme ve bunları benimseme süreci olarak tanımlanmaktadır.

Bardakçı (2010) sosyalleşmenin; insanın doğal yapısında var olduğunu ve bu sebepten bireyin doğumdan itibaren sürekli başka bireylerle etkileşim içinde olma gereksiniminde olduğunu, bu gereksinimler ile ortaya çıkarılan yetilerin yalnız başına bir anlam ifade etmediğini, toplum içinde anlaşılır olup değer kazandığını, sürekli etkileşim ve değişim içinde olunan bu sistemde de insanların diğer canlılar arasında farkını ortaya çıkararak gelişip, sosyalleşip, kültürünü yayması şeklinde ifade eder.

Kağıtçıbaşı (1999)'da sosyalleşme kavramından şu şekilde bahsetmektedir;

> *"İnsan yavrusunu toplumun bir ferdi olmasıyla anlamlandırmaktadır. Aile ile bu topluma adım atarak daha sonra akraba, arkadaş, mahalle çevresinde, kendi semtinde, şehrinde ve ülkesinde buralara ait bir parça olduğunu hissetmesiyle başlar. Zamanla birlikte büyüyen çocuk çevresiyle iletişime geçme gayretinde*

bulunacak içinde bulunduğu çevreden de etkilenerek buna uygun ve benzer davranışlar geliştirecektir. Tek başına olan insan yavrusu toplumun bir ferdi olarak başkalarından etkilendiği gibi başkalarını da etkileyerek kendi farklılıklarıyla toplum içinde benzerlikler oluşturup toplumsal birer kişi haline gelecektir. Yani Sosyalleşme sürecinde birey içinde bulunduğu toplumun kurallarını özümseyip uyum içinde yaşayarak diğerlerine benzerken aynı zamanda da doğuştan getirdiği gizli özellikleriyle diğer bireylerden ayrılarak anlam kazanacaktır."

Kısaca sosyalleşme; sosyal varlık olan insanın doğumdan itibaren başlayarak içinde bulunduğu toplum normlarını kurallarını toplum işleyişini öğrenerek uyması ve aynı zamanda kültür aktarımındaki büyük görevli olarak bireyin tüm yaşamı boyunca devam eden süreçtir. Bu süreçte de sosyal insani ilişkiler önem arz etmektedir.

Çocuk yönünden sosyalleşme, bir "öğrenme" ve "öğretme" sürecidir. Çocuk sosyalleşme süreci içerisinde okul, aile, kitle iletişim araçları ve toplumsal çevre aracılığı ile toplumun kendisinden beklediği sorumluluk ve davranışları öğrenir. Bu öğrendikleriyle ailesini ve toplumsal çevresini de sosyalleştirir. Sosyologlar, sosyalleşmenin sıklıkla iki safhada gerçekleştiğinden bahsetmektedirler. İlk sosyalleşme, ailede başlayarak bebeklik ve çocukluğun ilk döneminde gerçekleşir. Devamında ikinci sosyalleşme ise, çocukluktan sonraki dönem ile olgunluk döneminde gerçekleşmektedir. İkinci sosyalleşme ailedeki yükü hafifleterek daha çok okul, toplumsal grup ve kitle iletişim araçları aracılığıyla sağlanır (Giddens, 2005).

Amerika'da ki önemli psikologlar arasında olan George H. Mead, toplumun kişinin sosyalleşmesini etkileyen bir faktör olduğu görüşündedir. Mead, kişilerin yüksek oranda sosyal etkileşim aracılığıyla kendini tanıdığını ve başkalarının ailelerini, yakın arkadaşları ve bir bütün olarak da toplumun rollerini üstlenerek kendi resmini oluşturduğunu ifade eder. Başka bir ifadeyle çocuk önce başkalarının yerine kendisini koyar sonra anne baba olduğunu hayalinde canlandırır, daha sonrada başka kişiler olduğunu hayal ederek onlara ait rollere bürünür sonra kendisine dışardan bakar ve kendisine ait (nesnel) görüşünü oluşturur. Buna benzer "ortak temsiller" teorisinde Emile Durkheim'da kişinin topluluğun davranışlarını adapte etmek koşuluyla sosyalleşeceğini, "yapış tarzları" teorisiyle Sumner'da aynı görüşü savunur. (Koenig, 2000).

2.1.8.2. Sosyalleşme Süreci

Sosyalleşme süreci doğumdan itibaren başlayıp yaşam boyu devam etmektedir. Doğumu takiben oluşan ilk sosyal ortam bebeğin çevresinde bulunan anne, baba, kardeş ve akrabalarından oluşan topluluktur. Bebeğin onları görüp etkileşime geçmesiyle sosyalleşme başlamıştır. Bebek boş kaset olarak tabir edebileceğimiz belleğini bu süreçte ailesinin ona karşı olan davranışlarıyla doldurur ve sonrasında bu kasetten oynatmaya başlar. Ailedeki olumlu davranış kazanımlarıyla özgüven, kendini ifade edebilme, toplum içinde ve topluluk huzurunda kendine yer bulma, söz hakkı isteme ve fikrini açıkça söyleyebilme, itiraz edebilme gibi özellikleri kazanması, sosyalleşmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Sonrasında ise çocukluk ve ergenlik sosyalleşmenin uzun süreli olduğu dönemler olarak yerini alacaktır.

Sosyalleşme sürecinde bireyin toplumda sergileyeceği rollere karşı olan tutumları, kültürel normları, bilgi, davranış ve değerleri ürettiği düşünülmektedir. Sosyalleşme iki şekilde oluşmaktadır; resmi ve gayri resmi. Resmi kanalları okul, toplum merkezli programlar ve çevresel yapılar oluştururken, gayri resmi kanalları arkadaş grupları, aile, kitle iletişim araçları oluşturmaktadır. Kişiler için sosyalleştirici görevi üstlenen diğer bireyler, olumlu ya da olumsuz etki yaparak kişiyi ya belirli aktivitelerin içine doğru alırlar ya da uzaklaştırırlar. (Greendorfer, 2002).

2.1.8.3. Sosyalleşme Sürecine Etki Eden Faktörler

Hayata gelen sağlıklı çocuk büyüyecek ve büyüdükçe de farklı insanlarla karşılaşarak onlarla ilişkiler kuracaktır. Bu süreçte bazı sosyal topluluklarda yer almaktadır bunların başında ilk sosyalleşme kaynağı çocukların temelini oluşturan, ilk davranışlarına şekil veren aile gelir. Toplum içinde yaşamlarını devam ettirmeleri için aileden kazandıkları bilgileri teorik olarak öğrenmeleri, farklı konularda çoğaltmaları, geliştirmeleri ve eğitilmeleri ve kültürlerini aktarabilmeleri için daha sonra zorunlu eğitimle birlikte çocuklar okulla tanışmaktadır. Öncesinde ve okulda edindikleri arkadaşlıklar sosyalleşmelerini sağlayacaktır. Günümüzde artan teknolojiyle kitle iletişim araçları da sosyalleşme kaynağı olarak yerini almaktadır.

2.1.8.3.1. Aile

Toplumdaki en küçük çekirdek yapı aile olarak ifade edilir. Yörükoğlu aileyi görevleri bakımından çocukların eğitiminin ve bakımlarının üstlenildiği, eşler arası üreme ve duygusal ihtiyaçların karşılandığı, ortak inanç ve amaçlar için bir araya gelinmiş yapı olarak tanımlamaktadır (Yörükoğlu, 2000).

Erkal (2006) aileyi; nüfusu yenileme, çocukları sosyalleştirme, milli kültürü taşıma, biyolojik, ekonomik ve psikolojik tatmin görevlerinin yapıldığı sosyal bir yapı olarak ifade eder.

Ogburn'un görüşüne istinaden bazı değişikliklerle Gökçe (2004) bu görüşün ortak kanaat getirilen bir görüş olduğunu ifade etmektedir. Ailenin görevlerinden bazılarını şöyle ifade edebiliriz;

1. Ailelerin varlığını koruyarak neslin devamını üstlenen biyolojik görevi.
2. Her türlü gerekli olan maddi ihtiyaçları karşılamak için ekonomik görevi.
3. Duygusal ihtiyaçların karşılanması ve korunması için psikolojik görevi.
4. Koruyuculuk görevi.
5. Yetiştirilip sosyalleştirilmesini sağlamak için eğitim görevi.

Kişi dünyaya gözlerini açmasını takiben ailesiyle tanışır ve çevresiyle etkileşime geçerek ilk sosyalleşmesini başlatmıştır. Aynı zamanda ilk eğitimde ailede başlamıştır. Her yönden bakıma muhtaç olan bebeğin gelişimdeki en büyük sorumluluk ve görev anneye aittir. Annenin bebeğin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamanın dışında çocukla özenle ilgilenmesi, iletişim kurması, şefkatle en ufak dokunuşları aralarındaki sevgi bağını güçlendireceği gibi çocuktaki güven duygusunun kazanılmasıyla huzurlu bir ortam sağlanmış olacaktır. Anneye düşen bu görevlerde annenin almış olduğu eğitim, bilgi birikimi, kültür seviyesi çocuğun hızlı şekilde sosyal hayata katılması, uyumu ve sosyalleşmesinde yadsınamayacak derecede önemlidir. Çünkü bebeklikte kazandığı bu özelliklerini çocuk kendi kültürü içinde ona uygun olarak ileri yaşamında faydalı şekilde kullanacak ve daha sonrasında kendinden sonraki gelen nesle bu birikimini aktaracaktır. Bunu da ancak sahip olduğu aile ortamında edinebilir.

2.1.8.3.2. Kültür

Kültür; bir toplumun manevi özelliğini düşünüş ve duyuş birliğini oluşturan, düşünce, gelenek şeklindeki her türlü yaşayış ve sanat varlığının tamamı olarak tanımlanmaktadır. Kültür, Ralph Linton'a göre; öğrenilmiş davranışlar ve bu davranışların sonucunda ortaya çıkan bileşimlerdir. Dil, giyim tarzı, yemek yeme alışkanlıkları, evlilik gibi konular toplum içinde öğrenilip daha sonrasında da aktarılan kültürün ögeleridir. Toplumsal grup içinde kuşaktan kuşağa aktarılan kültürün işlevlerini şu şekilde açıklayabiliriz;

- Kültür toplum içindeki davranış kalıplarını içerir.
- Kültür, toplumlara ait olan değerleri içerir ve her toplumu bu özelliklerle kendine özgü yapar.
- Temel değerleri benimseterek toplumda bütünlük ve uyum sağlar.
- Kültürel kimlik toplumsal kişilik kazandırır.
- Kültür, kişilerin içinde bulunduğu toplumu çıkarları ve ilgileri doğrultusunda yeniden anlamlandırıp, şekillenmesini sağlar.

Kişiler, tarihleri boyunca yaşamlarında içinde bulunduğu toplumun normlarını, değerlerini, yaşayış biçimlerini, anlayış tarzlarını, gelenek ve göreneklerini yani kültürünü öğrenip ona göre kendi kültürünü başkaları ile kıyaslama ve aktarma sürecindeki görevlilerdir. Bu süreç içerisinde de bulunduğu ortamdan etkilenip etkileyip kendini ifade edebilmesi içinde iletişim ve etkileşime geçecek ve sosyalleşmelerine olanak sağlayacaktır.

2.1.8.3.3 Eğitim (Okul)

Durkheim'e göre eğitim, yetişen kuşakların henüz toplumsal yaşama uygun olmayan kuşaklar üzerinde yaptığı etkidir. Bu tanımıyla eğitim, sosyalleşmeye de benzemektedir. John Dewey eğitimi, kişinin çevresi ile arasında oluşan bir etkileşim süreci olarak görür. Bütün çağlarda eğitim kişilere öğretim vermek ve iyi davranış kazandırmak amacı taşımaktadır (Özmen, 1999). Ayrıca; Güvenç (1994)'e göre okulun amacı; farklı seviyede gelişme göstermiş olan çocukları ortak yaşantılardan geçirerek bir yönden ailede başlatılmış olan sosyalleşmesini sürdürmektir.

Eğitimi Bacanlı (2005), kişinin topluma uyum sağlaması ve bilgi kazanmasını öğretmek olarak tanımlar. Eğitim geçmişten geleceğe köprü konumundadır. Toplumu oluşturan fertlerin kişiliklerine yansıyarak oluşan yaşama biçimini kültür yeni nesillere eğitim ile aktarır.

Toplum yapısı içinde bireyin en çok etkilendiği topluma ait bir parça olarak hissettiği kurum okullardır. İçinde bulunduğu toplumun özelliklerini, gelenek ve göreneklerini, değerlerini, inançlarını miras olan kültürü sonraki nesillere aktarmak yetişen bireylerin bunları en doğru ve uygun şekilde öğrenmesiyle sağlanır, bu görevde ancak eğitim ile kişilik özelliği kazandırılmasıyla mümkündür. Şahsiyet olarak bunu edinen birey okulda gerek zorunlu gerek istemli çevresiyle kurduğu bağlantılar ile sosyalleşecek ve bilgi birikimini başkaları ile tanıştıracaktır.

Eğitimciler, çocukların gelişiminde önemli rolleri olduğu gibi okulun da en önemli parçasıdırlar. Öğretmenler, oyunu çocukların eğitiminde kullanarak sosyalleşmelerine önemli katkılarda bulunabilirler (O'Bryant, O'Sullivan, Raudensky, 2000). Gelişen teknolojiyle birlikte günümüzde okullar sadece öğretmenler aracılıyla bilgi aktaran bir kurum olmaktan çıkarak çeşitli ve yeni öğrenim yollarını gösteren, bilimsel teknolojik çağın gelişmelerini yakalayan, çocuğun sosyal ve psikolojik durumlarıyla ilgilenen ve öğrencilerinin sosyalleşmesine öncülük eden bir rol almıştır (Kulaksızoğlu, 2014).

2.1.8.3.4. Akran Grupları

Aile de temelleri atılan sosyalleşmeye, arkadaş grubu ve çevresi de etki eden en önemli faktörlerden birisidir. Sosyalleşmeye, arkadaş grubu ve çevresi de etki eden en önemli faktörlerden birisidir. Kişilerin çevresi sadece aile ile sınırlı kalmamakta gençler için özellikle arkadaş grupları büyük önem taşımaktadır. Hatta bu gruplar ergenlik dönemindeki kişiye aileden daha fazla katkı sağlamaktadır (Atabek, 2003). Aile ortamı içinde büyüyen çocuk daha sonra kendi yaş grubu ile oynamak, kaynaşmak, paylaşım yapmak isteyecektir. Aileyi çocuklar artık sözlerinin dinlendiği, anne baba çocuk ilişkisinin yaşadığı bir kurum olarak görecek kendi yaşıtları ile oynamak, vakit geçirmek isteyecektir. Günümüz şartlarında annelerin de çalışma hayatı içerisinde fazlasıyla yer almasıyla çocuklar okulla daha erken yaşta tanışmaktadırlar. Sosyalleşmelerine katkısı olan bu durumda çocuk okul ortamında farklı çevreden ve farklı ailelerden gelen çocuklarla iletişime geçecek, kendini ifade ederek arkadaşlık

edinecek, görüş, fikir ve alışkanlıklarını başkasıyla kıyaslama yapabilecek, paylaşma bulunduğu yerde kurallara uyma, sevilme gibi değişik kazanımlar öğrenip kendisi de karşı tarafı etkileyebilecek davranış ve tutumların edindiği sosyal çevreyle, hayat tarzını oluşturmanın temellerini atacaktır. Yaşamın her döneminde kişiler kendilerine ait bir arkadaş grubuna ihtiyaç duymuşlardır. Süreç dahilinde; mahalleden, sınıftan, okuldan, iş yerinden ya da edindiği başka sosyal ortamlardan arkadaşlıklar kurmuşlardır. İyinin ve kötünün, doğrunun ve yanlışın öğrenilmesi, büyüdükçe yaşlara göre konuların değişmesi en çok arkadaş grubu içinde paylaşılır ve bu da kişinin sosyalleşmesini sağlar. Olumlu kurulan akran grupları kişileri olumlu etkilerken; olumsuz olayların yaşandığı akran gruplarında da kişi farkında olmadan olumsuz davranışlar kazanabilecektir.

Tezcan (1991), sosyalleşme sürecinde akran gruplarının bireyler üzerinde şu üç önemli noktaya etki ettiği görüşündedir. Birincisi, bireyde cinsel rollerin ve ahlaki standartların öğrenilmesine yardımcı olması. İkinci olarak, kişiye yeni davranış şekilleri öğretmesi ve grup etkileşimiyle öğrenilen derslerin çocuğun diğer gruplara ve belki de diğer okullardaki aktivitelere katılmasına yardımcı olması. Son olarak ise kişide sosyal rollerin öğrenilmesinde yardımcı olması (lider, uyum gösterme, örgütleyici). Kişi akran grubunda kendisini aile etkisinden daha çok kişilik ve bireysel başarısıyla ortaya koyar.

2.1.8.3.5 Kitle İletişim Araçları

Toplumsal yaşam kişiler arasında düşünce, fikir paylaşımı, bir konu hakkında kanaat, haber aktarımı gibi konularda bireylerin hislerini, gözlemlerini birbirlerine aktarmalarını gerekli kılmakta yani iletişimi zorunlu hale getirmektedir (Yetim 2000).

Kitle iletişimi yüz yüze olmayan, yayılmış geniş bir insan topluluğu ile gerçekleşmektedir. En basit şekliyle bilginin, haberin en genel olarak da kültürün çeşitli teknik ve araçlarla insan topluluklarına dağıtımı kitle iletişimi olarak tanımlanabilir. Günümüzde en yaygın kullanılan kitle iletişim araçları olarak televizyon, internet, gazete, radyo örnek gösterilebilir (Demiray, 2003). Teknolojinin gelişmesi ve her alanda kullanılmasıyla kitle iletişim araçlarını kullanımda daha çok artmıştır. İçinde bulunduğumuz zaman dilimi "iletişim toplumu" veya "bilgi toplumu" olarak adlandırılmaktadır. Hızla gelişen teknoloji beraberinde iletişimi bölgesel, ulusal ve uluslararası platformda yaygınlaştırarak geliştirmiştir (Yetim, 2015).

Kişilerin toplum ile birleşmesinde, toplumun kültürel değer yargılarını edinmelerinde ve yeni değer yargıları oluşturmalarında, topluma ait bir parça olmalarında, tutum, davranış ve inançlarındaki değişimlerde kitle iletişim araçları rol oynamaktadır. Bu etkileşimin seviyesi, kişilerin kitle iletişim araçlarına karşı olan ön yargılarına, bu araçları ne kadar sıklıkta kullandıklarına ve bu araçlar ile kendilerine verilmek istenen ne tür iletilere bağlı olarak değişebilmektedir (Güz, 1996).

Kitle iletişim araçları günümüz teknolojisinin eğitime getirdiği en yeni eğitsel kurumdur. Bu araçlar çocuğa bir takım davranış modelleri sunarak, kuvvetli şahsiyet tipleri ve kahramanları ortaya çıkartır. Onların yasayış tarzlarına özendirerek çocuğun sosyalleşme sürecine katkı yaparlar (Dodurgalı, 2000). Günümüzün her alanında fazlasıyla yer edinen kitle iletişim araçları şimdiye kadar bireyin sosyalleşmesinde ilk sıralarda yer alan aile, öğretmen, arkadaş gibi faktörleri geri de bırakarak sosyalleşme sürecinde bir sonraki kuşağa değer yargılarını aktaracak önemli güç olarak yer edinmiştir (Özçelik, 2007). Kitle iletişim araçları günümüz teknolojisinin eğitime getirdiği en yeni eğitsel kurumdur. Bu araçlar çocuğa bir takım davranış modelleri sunarak, kuvvetli şahsiyet tipleri ve kahramanları ortaya çıkartır. Onların yasayış tarzlarına özendirerek çocuğun sosyalleşme sürecine katkı yaparlar (Dodurgalı, 2000). Günümüzün her alanında fazlasıyla yer edinen kitle iletişim araçları şimdiye kadar bireyin sosyalleşmesinde ilk sıralarda yer alan aile, öğretmen, arkadaş gibi faktörleri geri de bırakarak sosyalleşme sürecinde bir sonraki kuşağa değer yargılarını aktaracak önemli güç olarak yer edinmiştir (Özçelik, 2007).

2.1.9. Sosyalleşme ve Eğitim İlişkisi

Eğitim bireyin davranışlarında istendik yönde kalıcı davranış değiştirme sürecidir. Aile ortamından gelen çocuklar okullar aracılığıyla daha büyük sosyal yapılarla tanışır, sosyal çevre oluşturur. Okullarda verilen eğitimler ise bireye sadece bilişsel açıdan bakmakta akademik başarısına yönelik çalışmalara önem ve ağırlık verilmektedir. Oysa ki bu sadece öğretim programı içerisinde yer alır. Okulların görevi eğitim ve öğretim sağlamaktır. Sorumluluk alma, iş birliği oluşturma, saygı, sevgi, toplumsal kurallar gibi kazanımlar ise eğitim programının hedefleri arasındadır. Eğitimin bir başka amacı ise sosyal gelişimi sağlamaktadır. Sosyal çocukların oluşmasında sosyalleşmelerinde ise akademik başarıdan ziyade sosyal başarısı yani sosyal aktiviteler önem arz etmektedir.

Kişilerin sosyalleşmesinde eğitim ve öğretim önemli yere sahiptir. Okulların bir başka görevi toplumun devamının sağlanması için yeni nesiller yetiştirmek, kültür aktarımını sağlamak, kişilerin toplum kurallarına uymalarını ve çağdaş topluma ayak uydurabilmelerini kolaylaştırmaktır bu da sosyal ortam olan okullarda kişilerin sosyalleşmeleriyle mümkündür. Sosyalleşme içinde eğitim etkili bir yere sahiptir. Zira Ziya Gökalp'e göre de sosyalleştirme eğitim demektir. Kişi dünyaya sosyal olmayan bir varlık şeklinde gelir. Fakat toplum öyle bir muhittir ki, sosyal olmayan bu varlıkları içine girdiği andan itibaren kendisine benzetmeye, yani temsil ettirmeye çalışır. Kişilerin cemiyeti önemsemesi, yani sosyalleşmesi, cemiyetin devamı için gereklidir. Bir cemiyet bireylerine dilini, ahlakını, estetik zevkini, ilmini, mantığını, teknik özelliklerini veremezse, yaşayamaz. İşte, cemiyetin kişileri üzerine uyguladığı bu sosyalleştirme işine terbiye adı verilir (Erkal, 1992).

Ayhan (1997)'a göre; İnsan eğitim ve öğretimle, toplumla bütünleşir. Bir yönden bencil olan insan diğer insanlarla karşılıklı sevgi saygı anlayış esaslarına bağlı ilişkiler kurar. Bu iki ruh durumunu yaşayan insanın olgunluk çağlarına geldiğinde davranışlarından sorumlu birey olması toplum yaşantısının temellerinden biridir.

Eğitim bir ideale yöneliktir. Eğitimin amaçları toplumsal gruplara ve toplum ile kişilerin isteklerine göre zaman zaman dalgalanma göstermiştir. Zira düşünsel yeteneklerinin, ruhsal ve ahlaksal kaynaklarının tamamını geliştirmeden, çocuğu sosyalleştirmek imkansızdır (Çakmakçı, 2001).

2.1.10. Sosyalleşme ve Beden Eğitimi ve Spor İlişkisi

Beden eğitimi ve sporun temel amaç olarak, kişinin beden ve ruh sağlığını geliştirmek, iradesini güçlü kılmayı hedeflemektedir. Beden eğitimi ve spor kişilerin iradesini güçlendirerek, insanın kendine olan güveninin ve kişiliğinin gelişmesi sağlar. Kişinin gizil yeteneklerini ve yapıcı, yaratıcı yönünü harekete geçirerek bedensel gelişmenin beraberinde sosyal ve ruhsal gelişmeyi mümkün kılar.

Düzenli olarak yapılan etkinlikler çocuklarda fiziksel beceriyle birlikte motor ve zihinsel becerilerinin de gelişmesini sağlamaktadır (Dobbins, Husson, DeCorby ve LaRocca, 2013; Trudeau ve Shephard, 2013). İnsanlarda duygusal, toplumsal bakımdan gelişimi sağlayan spor ayrıca karşılıklı dayanışmanın sağlanmasını, grup çalışmalarını

ve toplum üyeliğinin kazanılmasını sağlayan sosyalleşme aracıdır. Spor, bir takım fiziksel aktivitelerden oluşmasının yanında insanlara sosyal ve kişisel kimlik hissi ve grup üyeliği duygusu kazandırması ile kişinin sosyalleşmesine yardımı olan özel bir alandır. Spor, birçok sosyal değerin oluşturulmasına ve kalıcı hale getirilmesine yardımcı olur. Psikososyal bakımdan gelişmeleri, kişilerin kendilerini ifade edecekleri bir ortamın bulunması ve bu tür faaliyetlere destek vererek sosyalleşme süreci içerisinde olmaları, bunlardan bazılarıdır. Sporla birlikte sporcular, belirlenen normlara uymayı öğrenmekle, müsabakalardaki kurallara uyarak kişiliğini ve benliğini oluşturmaktadırlar. Spor, kişinin sosyal çevrelere katılımını sağlayan sosyal bir etkinlik olmasından dolayı kişinin sosyalleşmesinde önemli bir role sahiptir. Sportif faaliyetlerle bir arada bulunan kişiler farklı insan grupları ile sosyal ilişkiye girmektedir. Spor, bireyi kendi baktığı penceresi dar dünyasından kurtararak diğer insanlardan, düşüncelerden, inançlardan etkilenmesini ve onları etkilemesini sağlamaktadır. Tuttuğu takımı desteklemek için maça giden bir kişi bir grup içinde takımını desteklemekte orada hiç tanımadığı insanlarla tanışmakta ve sonrasında bu ilişkiyi sürdürmekte farklı ortamlarda görüşmektedir. Rakip olarak gördüğü bir başka seyirciyle ise milli bir maçı desteklerken ortak alanda buluşabilmekte kaynaşmaktadır. Sportif aktivitelerin, yeni dostlukların oluşmasına, pekiştirilmesine ve sosyal kaynaşmaya sağladığı destek bir gerçektir. Sporla seyirciler, sporcular ve büyük topluluklar arasında da kaynaşma oluşmaktadır. Sosyalleşmede, kişisel olarak başlayan sportif aktiviteler, daha sonra toplumsal bir özellik kazanarak geniş kesimlere ulaşmış ve önemli bir araç olmayı da başarmıştır.

Daha geniş kapsamda bakıldığında beden eğitimi ve spor faaliyetleri; engelli çocuklar için yapılan etkinlikler aracılıyla diğer arkadaşları ile kaynaşmasını sağlamakta, kendilerini ifade edecekleri, becerilerini gösterebileceği bir ortam olması ve burada kazanma kaybetme gibi duyguların gelişmesiyle özgüven sağlamakta toplum içinde kaynaşmaktadır. Yine suçlu durumda bulunan kişiler yapılan sportif faaliyetlerle bir araya getirilerek sosyal ortamlarda kendilerine yer edinmekte, toplumsal hayata kazandırılarak sosyalleşmeleri sağlanmaktadır.

İçinde yer alınan her türlü spor faaliyeti sosyal bir deneyimdir ve çoğunda duyguları içermektedir. Oyun ve hareketler vasıtasıyla ile sportif faaliyetlere katılan kişiler duygularını özgürce ifade etme imkânı bulur. Sinir, öfke, utangaçlık gibi duygu durumlarını boşaltma imkânı sağlar ve bunları kontrol altına almasını öğrenir. Harcanıp

boşaltılamayan enerji beden eğitimi ve spor aracılıyla oyun ya da fiziki etkinliklerde kullanılabilir. Beden eğitimi ve spor faaliyetlerine katılmak kişilerde fiziksel olduğu kadar kişilik gelişimine de katkıda bulunur. Kişilerin ne olduğu ne olmak istediği ve etrafını nasıl tanıdığı konularındaki bilinçliliği benlik(kişilik) olarak ifade edilir. Kişiler bu bilince ancak kendilerini başkaları ile kıyaslayabilirse ulaşır. Çocuk diğer çocuklar ile birlikte oynamaya başladığında farkında olmadan dahi kendisinin güçlü ve zayıf yanlarını anlamaya başlar. Oyunlar esnasında kendisini başkalarını karşılaştırır. Yeterlilik ve yetersizliklerinin farkına varmasını sağlar (Aracı, 2001).

Ailede evin içerisinde ve okul hayatında iletişim kuramayan ve sosyal olmayan çocukların, sporla tanıştıktan sonra arkadaş sayısında artış olması ve sporun gerektirdiği ortak paylaşımlar ile sosyalleştiği görülmüştür (Otrav, 2005).

Gelişmiş ülkeler beden eğitimi ve spor aktivitelerini, sosyalleşmenin önemli bir aracı olarak kabul etmektedir. ABD'de, bu düşünceyi destekleyen yetişkinler, oyunlu etkinlikler düzenlemekte, beceri geliştirmeyi ve ödül alma kazanma başarısının önemine vurgu yapan beden eğitimi ve spor programlarına çocuklarının katılması için öncülük etmektedirler (Coakley, 1993).

2.1.11.Tutum

Tutum kavramı ilk ifade edenlerden Thurstone (1967) "psikolojik bir nesneye yönelen olumlu ve olumsuz bir yoğunluk sıralaması ve derecelendirmesi'' olarak tanımlamaktadır. Tutum kavram şeklinde, 19. yüzyılda incelenmiş ve kelime köken olarak Latincede "harekete hazır'' anlamına gelmektedir. Geçmişten günümüze tutum kavramı hakkında pek çok tanımlamada bulunulmuş, psikologlar ve sosyologlar tarafından bir araştırma alanı haline gelmiş, yapılan araştırmalar sonucunda hatta günümüzün sosyal psikoloji bilim alanını dahi doğurduğu iddia edilmektedir.

Tutumun anımsattıkları ve bağlı olduğu parametreler bakımından ele alındığında insanı barındıran her şey tutumu oluşturmaktadır (Ardıç, 2012). Tutumu Eren (2001), bireyin kendi dünyasına bağlı olarak inanç, görenek ve geleneklerinden etkilenerek ortaya çıkan istek ve tanılama durumu şeklinde ifade ederken (Başer, 2009), kişilerin bazı nesne, simge, birey ya da olaylar karşısında önceden öğrenilmiş tepkileri ortaya çıkaran

eğilimler olarak tanımlamaktadır. Franzoı (2003)'a göre ise; bireyin bir nesneyi olumlu ya da olumsuz olarak değerlendirmesidir.

Tutumlar doğrudan gözlemlenemeyecek soyut kavramlardır ancak tutumların gözlemlenebilir somut halleri insanın davranışlarına yansır. Sevgi nefret gibi kavramlar ve bir nesneye ilişkin tutum bireyin davranış ve söylemlerinden dolaylı olarak belirlenebilir (Morgan, 2009). Kişiler düşüncelerini açıkça dile getirmese bile olaylar karşısında sergilediği davranış şekilleri, zihninde oluşan tutumlarının yansımasıdır.

Hilgard ve ark. (1971) göre tutum; herhangi bir olaya, kurala, olguya, değer ve şartlara karşı tepki oluşturarak, bunlara karşı olumlu veya olumsuz bir davranış geliştirmeyi içine alır. Genel anlamda herkes için geçerli bir tanımlamadır. Bir birey sevdiği bir işi, objeyi, bir başka kişiyi, olay veya duruma karşı eğer ılımlı yaklaşarak olumlu bakabildiyse onu benimser, sahiplenir, savunur, destek olur ama olumsuz bir bakış açısı oluşturduysa kişi de tam tersi durumlar yaşanır. Lakin insan zamanla gelişim gösterir büyür fikirleri değişebilir önceden olumlu baktığı bir durum hakkında olumsuz düşünebilirken olumsuz bir tutum sergilediği davranışta olumlu hale gelebilir.

Tutum eğitim dünyası içinde de önemli bir yere sahiptir. Okula yeni başlayan bir çocuk eğer okul ortamını, öğretmenini, arkadaşlarını sevdiyse okula alışma süreci çok kısa sürecektir tam tersi durumda ise çocuk için sancılı uzun bir süreç olarak geçecektir. Sonrasında derslere karşı oluşturduğu olumlu tutumu, derse ilgisini artıracak verimi sağlayacak, öğretmeni de güdüleyerek okul başarısını etkileyecektir. Geliştirilen olumsuz tutumlarda ise, dersten uzaklaşma, öğretmeni sevmeme, bahaneler bulma gibi sonuçlarla okul başarısını olumsuz yönde etkileyecektir. Bloom (2012) araştırmasında "Tutumları, bir derse karşı olumlu fikre sahip olma, onunla ilgili olumlu duygusal giriş özellikleri gösterme halinden, olumsuz duygusal giriş özellikleri gösterme haline kadar, bu dersle ilgili fikir, beğeniler ve düşünce üzerinde duran soru listesi (envanter) yaklaşımları ile ölçülebilmektedir" şeklinde açıklamıştır.

Literatürdeki diğer tanımlar ve tutumla ilgili bu tanımlar ve açıklamalar ışığında tutumlarla ilgili olarak aşağıdaki özellikler sıralanabilir (Tavşancıl, 2002):

- Tutumlar geçici değillerdir, belli bir süre aralığında devamlılık gösterebilirler.
- Tutumlar doğuştan getirilmez, sonradan yaşantı yoluyla kazanılırlar.

- Tutumlar, kişiler ve nesneler arasındaki ilişkide bir düzen sağlayarak insanın çevresini anlamasına katkı sağlarlar.
- Tutum bir tepki şekli olmaktan ziyade bir tepki gösterme eğilimidir. Başka bir ifadeyle tutumlar, tepkide bulunmaya yönelik eğilimden ibarettir.
- Tutumlar olumlu ya da olumsuz davranışlara temel oluşturabilirler.

2.1.11.1. Tutumun Temel Bileşenleri

Tutum duyuşsal öğe, bilişsel öğe ve davranışsal öğe olmak üzere üç temel öğeden oluşmaktadır. Bu bilişsel öğe, duyuşsal öğe ve davranışsal öğe arasında da bir iç tutarlık olduğu savunulmaktadır. Bu varsayım doğrultusunda bir kişinin öğrendiği bilgilerden yola çıkarak bir konu hakkında bildikleri bilişsel öğeyi, o konuya olumlu ya da olumsuz yaklaşması duyuşsal öğeyi bunu davranışları ile göstermesi davranışsal öğeyi örnekler (İnceoğlu, 1993).

2.1.11.1.1. Bilişsel Öğe

Tutumun bilişsel öğesini kişinin tutum objesi ile gerçeğe dayanan bilgi birikimi ve inançları oluşturur. Bilgi birikimini kişiler hayatında edindiği deneyimler aracılıyla öğrenir. Çünkü kişi var olmayan bir, gerçekleşmeyen bir duruma karşı tutum oluşturamaz. Tutum objesi hakkında sahip olunan bilgiler ne kadar gerçeğe dayanıyorsa onunla ilgi oluşan tutumlarda o kadar kalıcı izli olur. Tutum objesine karşı sahip olunan bilgiler değişikliğe uğrarsa sergilenen tutum da değişebilmektedir (İnceoğlu, 2010). Fiziksel aktivitenin insan sağlığına yararları hakkında bilgi sahibi olan bir kişi beden eğitimi ve spor derslerine karşı olumlu tutum gerçekleştirecektir. Beden eğitimi derslerine karşı oluşan olumlu tutum ile kendisine sağladığı fiziksel gelişimi desteklemesi, sağlığını koruması, sosyalleşmesi gibi faydaları görüp yaşadıkça da hayatında kalıcı olarak fiziksel aktivite ve spor yaşam şekli olacaktır. Aynı zamanda bilişsel öğe içerisinde inançlarda yer almaktadır. İnanç derecelerine göre de tutumlarda farklılıklar görülebilmektedir. Özetle bilişsel öğe tutum objesi hakkındaki bilgi ve inançlardan meydana gelmektedir (Tavşancıl, 2002).

2.1.11.1.2. Duyuşsal Öğe

Kişinin bir objeye karşı yönelik duyguları tutumunu oluşturmaktadır. Tutumlar kişiden kişiye değişiklik gösterir ve her zaman gerçeklerle açıklanamaz bu durum tutumun duyuşsal öğesi olarak ifade edilir. Duyuşsal öğe, herhangi bir nesneye karşı oluşturulan tutumda hoşlanma veya hoşlanmama durumudur. Gerçekten kişilerin bazı tutumları mantıklı şekilde ifade edilip açıklanamaz, bu gösterilen tutumlar tamamen duyuşsal öğeyi içerir. Bunun nedenine bakacak olursak birey bir tutum nesnesine karşı uyaranla karşılaşmış edindiği önceki deneyimlerine bağlı bu uyarana karşı olumlu veya olumsuz duygular meydana gelmiştir. Bu ilişki sonucunda kişi durumu kabullenmiş ya da reddetmiştir bu da onun duygu durumuna yansımaktadır. Bahçede beden eğitimi öğretmeninin çocuğa olumsuz davranışı ileride beden eğitimi dersi ve öğretmenine olumsuz duygular beslemesi bu durumu açıklar niteliktedir. Duyuşsal öğe aynı zamanda kişinin değerler sistemiyle de yakın ilişkilidir. Bu yönden bireyin değerler sistemine uyum gösterip göstermemesi kişinin amaca uygun hizmet edip etmemesi olumlu ya da olumsuz duyguların oluşmasına neden olur. Tutuma süreklilik kazandıran ve tutumun itici ve çekici olan yönü bu duygusal öğedir (Tavşancıl, 2002).

Bireylerin sahip olduğu tutumlarda bilişsel öğe duygusal öğeden daha ağır basmaktadır. Bir durum hakkındaki bilgiler tutumların şekillenmesinde daha etkilidir. Ancak duygusal yönü ağır basan tutumların değişmesi bilişsel öğelere göre daha zordur. Kişiliği oluşturan tutumlarda daha çok duygusaldır (Zengin, 2013).

2.1.11.1.3. Davranışsal Öğe

Davranışsal öğeyi, kişinin tutum objesine karşın oluşturduğu olumlu veya olumsuz davranış eğilimleri olarak ifade edebiliriz. Oluşan bu davranış eğilimleri bireyin davranışlarından, hareketlerinden, söz veya ifadelerinden gözlemlenebilir. Bireyin içinde bulunduğu normlar, değerler ve alışkanlıkları bu davranışlarının ortaya çıkmasında etkilidir. Davranışsal öğenin sınırlarını belirleyebilmek için öncelikle duygusal davranış ve normatif davranışları iyi anlamak gerekir. Duygusal davranış, tutum nesnesinin hoşlanılan ya da hoşlanılmayan bir durumla ilişkilendirilmesinden ortaya çıkan sonuçtur. Normatif davranış ise, kişinin inançlarına ve bulunduğu toplumun değerlerine dayalı olan sürdürüp devam ettirmesi gereken davranışlarıdır. Bu normlar kişinin içinde bulunduğu toplumun, bağlı olduğu herhangi bir grubun ya da

kültürün kişinin davranışları üzerinde etkilidir. Kişinin bağlı olduğu grupta bir davranış doğru olarak algılanıyorsa kişi gruba bağlılığından istemese dahi o davranışı gösterecektir. Dolayısıyla kişinin o nesneye karşın tutumu da buna göre şekil alacaktır (İnceoğlu, 2010). Örneğin, geleneksel Türk toplumunda ailede annenin görevleri vardır bunlardan birisi de yemek yapmaktır. Normatif davranış olarak doğru olan budur bundan hoşlanması veya hoşlanmaması sorgulanmaz yerine getirmesi beklenir.

Tavşancıl'a (2014) göre tutum tanımlamaları ve diğer açıklamalara da bakıldığında tutumları bilişsel, duyuşsal ve davranışsal olarak üç ögeyle birlikte incelemek gereklidir. Bu üç öğe tutumu etkilerken birbirleriyle yakın ilişki içerisindedirler. Bu üç öğeden herhangi birinde meydana gelen bir değişiklik diğer iki öğeyi de etkilemektedir. Kişinin bir nesneye karşı olumsuz tutumu olumlu hale geldiyse, bu bilişsel ve davranışsal öğenin yeniden şekillenmesine neden olur.

2.1.11.2. Tutumların Oluşumunda Etkili Faktörler

Tutumların oluşması ve gelişmesinde birçok faktör etkili olmaktadır. Bunların bazılarından şöyle bahsedebiliriz;

1. Genetik Faktörler; bireyin direk doğuştan getirmiş olduğu özellikler ile ilgilidir. Tutumların oluşmasında bu faktörlerin etkili olduğu düşünülmektedir. Buna rağmen tutumların oluşmasındaki rolünün etkisini belirlemeye yönelik araştırmaların çok az sayıda olduğu görülmektedir. Nedeni ise; daha çok tutumu etkileyen faktörler arasında çevresel faktörlerin odak noktası olmasıdır.
2. Fizyolojik Faktörler; kişinin olgunlaşma seviyesi, ilaç kullanımı, sigara, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı gibi ögeleri içermektedir. Kişilerin olgunlaşma düzeyi hem tecrübe sahibi olması sağlamakta hem de tutumların oluşum ve değişiminde etkisini göstermektedir.
3. Deneyimler; tutuma yönelik yapılan araştırmalarda üzerinde çok fazla durulan incelenme yapılan bir faktördür. Çünkü bir konu ya da nesneye yönelik tutum sahibi olmak için o konu ya da nesneyle ilgili bir deneyim sahibi olmak gerekmektedir. Deneyim sonucunda ise tutumumuz olumlu ya da olumsuz şekilde olabilmektedir.

4. Kişilik; bir insanın yaşamı içinde sahip olduğu düşünce, duygu ve davranışlarının tamamı şeklinde tanımlanır. Kişilik herkesin kendisine aittir. Bir kişiyi diğer kişiden ayırt etme ve kişinin sosyal, fiziksel ortamını oluşturarak etkileşim ve iletişim şeklini belirlemek gibi ayırt edici özelliklere sahiptir. Bireyin tutumlarının başka insanlardan etkilendiği göz önünde bulundurulduğunda bireyin ilk karşılaştığı ortam olan aile ortamı da kişiliğinin oluşmasında ve tutumlarında etkilidir.
5. Bireyin Kendisi Dışındaki Unsurlardan Kaynaklanan Faktörler:
    5.1. Aile ve arkadaşlar; Kişiler tutumlarını çoğunlukla başkasından öğrenir gerçeğiyle kişilerin karşılaştığı ilk öğrenme ortamı ailedir. Tutumların oluşumunda da karşılaşılan bu ilk ortam çocuk için önemli olduğundan tutumları da benzer yönde şekillenip etkilenecektir. Tutum oluşumunda ailenin etkisini belirlemeye yönelik yapılan bir çalışmada, yaşları okul öncesi dönemdeki çocukların %95'inin, ilkokul çağındaki çocukların %80'inin, üniversitedeki gençliğin ise %50-60'ının aile bireyleriyle aynı siyasi partiyi destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır.
    5.2. Medya (Kitle İletişim Araçları); toplumdan topluma önem sırası ve rolü değişmekle birlikte medya içinde tutumların oluşumunda en etkin aracın televizyon olduğu düşünülmektedir. Yapılan birçok çalışmaya göre, televizyon izleme süresi ve görsel çekicilik yeni tutumların oluşmasına neden olurken, mevcut tutumların değişmesini ya da pekişmesini sağlamaktadır.
    5.3. Sosyal Sınıf; aynı ya da benzer hayat tarzını benimseyen ve bu durumun farkında olan insanların meydana getirdiği tabaka sosyal sınıflardır. Sosyal sınıfların oluşumunda birçok öğeden bahsetmek mümkündür. Bunlardan ön plana çıkanlara eğitim düzeyi, gelir seviyesi, yaşam tarzı örnek teşkil edebilir. Kişiler öncelikle içinde bulunduğu sosyal sınıfların değer yargılarını, normlarını ve kurallarını benimser. İçinde bulunduğu bu sosyal sınıflarda tutumlarının oluşmasında önemli bir etkendir.
    5.4. Grup Üyeliği; insanlar bazı nedenler ya da ortak amaçlar doğrultusunda bir arada bulunurlar. Psikolojik olarak birbirinin varlığından haberi olan ve kendilerini bir grup olarak gören insan topluluklarına grup denir. Aynı gruba üye olan kişiler, düşüncelerinin yakınlığı ve duygularının uyumu

nedeniyle birbiriyle iyi anlaşmakta ve birbirlerinden haz almaktadırlar. Kişiler için toplumun genel tutumlarının beraberinde, üyesi olduğu grubun tutumları da önem arz etmektedir.

2.1.12. Beden Eğitimi ve Tutum

Genel eğitiminden ayrı düşünülemeyen ve eğitimin fiziksel, sosyal açıdan tamamlayıcısı olan beden eğitimi dersinin temel amacı fiziksel aktivitelere katılım için olumlu tutum geliştirilmesini sağlamaktır. Beden eğitimi ve spor dersine karşı öğrenciler diğer derslere karşı olduğu gibi olumlu veya olumsuz tutum sergileyebilirler. Beden eğitimi dersine karşı öğrencilerin olumlu tutum içerisinde olması öğretmeni pozitif güdüleyecek, dersin en iyi sorunsuz ve verimli şekilde işlenip dersin kazanımlarına ulaşmak için gerekli ortamı oluşturacaktır (Silverman ve Scrabis, 2004). Olumlu tutuma sahip öğrencilerin gönüllü katılımıyla etkinlikler daha eğlenceli ve çeşitlendirilebilir olurken, olumsuz tutuma sahip öğrencilerle ders verimi düşecek, derse katılmak istemeyip sınıf hatta okul düzenini bozacak davranışlar sergileyebilecek, faaliyetlere zorunlu bir katılım çileye dönüşebilecek, hatta ileriki yaşamında beden eğitimi ve fiziksel aktiviteye karşı kendini geri plana çekip kapılarını kapatabilecektir.

Beden eğitimi ve spor alanında tutuma yönelik değişik çalışmalar yapılmış ve sürekli yapılmaya devam etmektedir. Bu konuyla ilgili Aicinena (1991) tarafından yapılan bir çalışmada öğrencilerin beden eğitimine karşı olumlu tutum oluşturmasında öğretmen davranışı, sınıf, aile ve okul idaresi gibi faktörlerin etkili olduğunu ifade etmiştir. Luke ve Cope (1994)'e göre İhtiyaç ve ilgilere göre düzenlenen programlarla öğretmenin öğrencileri anlaması, öğretme hususundaki yeterlilikleri ve beden eğitiminin gerekli olduğuna inanma öğrencilerin olumlu tutum geliştirmesinde büyük etken olmaktadır. Kangalgil, Hünük ve Demirhan (2006) çalışmalarında spor yapan öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulmuşlardır. Buradan ailede spor yapan örnek teşkil edecek birinin olması ya da kendisinin spor faaliyetleriyle ilgilenmesi öğrencilerin beden eğitimi ve spora karşı tutumlarının yüksek olmasına neden olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Şahin (2011) ‘e göre beden eğitimi dersinin öğrencilere katkısının bilinmesinden dolayı, branş öğretmenlerinin beden eğitimi dersine olumlu baktıkları ve öğretmen görüşlerine göre de velilerin benden eğitimi dersine karşı olumlu tutum içinde oldukları sonuçları ortaya çıkarmaktadır. Mohammed ve Mohammed (2012) ‘in yaptığı bir araştırmada

öğrencilerin beden eğitimi derslerinin önemli olduğu (%75,2) görüşünde oldukları ve derslerin eğlenceli olup (%72,8), kendilerini mutlu hissettirdiklerini (%67,7), tatmin olduklarını (%60,5) ayrıca beden eğitimi aracılığıyla daha fazla arkadaşlık kurabildiklerini (%67,3) belirtmiştir. Alemdağ ve ark. (2014) 'da öğretmen adaylarına yönelik yaptığı araştırmada düzenli spor yapanların tutum puanlarında anlamlı şekilde bir farklılık bulmuştur.

3. GEREÇ ve YÖNTEM

3.1. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde model, evren ve örneklemi, veri toplama araçları ve kullanılan istatistikî yöntemlere yer verilmiştir.

3.2. Araştırmanın Modeli

Çalışma nicel araştırma modeline göre düzenlenmiş olup, survey tarama yöntemi kullanılmıştır. Nicel araştırma modeli, mevcut duruma ve şartlara müdahale etmeden var olan durumu gözlemleyebilmek ve ölçmektir (Karasar,2006). Bu araştırma modeli çok sayıda farklı ögeden oluşan bir evrende, evren hakkında ortak genel bir yargıya ulaşmak amacıyla, evrende bulunan bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Ortaokulda eğitim ve öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine bakış açısı, derse karşı oluşturdukları tutumlarının sosyalleşme düzeylerine etkisi belirlenerek durum tespitinin ve bağımsız değişkenler arası karşılaştırmaların yapıldığı bu araştırmada nicel araştırma modellerinden tarama modeli kullanılmıştır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Bu araştırma için Erciyes Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulunun 28.08.2018 tarih ve 59 sayılı kararı ile izin alınmıştır (Ek.1).

Araştırmanın amacına yönelik, üzerinde araştırma yapılabilecek veya genelleme yapılacak tüm kişilerin (birimlerin) oluşturduğu gruba evren denir (Erkuş, 2013). Araştırmamızın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında, Kayseri ili Kocasinan İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı Kadir Has Ortaokulu, Refika Küçükçalık Ortaokulu ve Avukat Ahmet Ulucan Ortaokulunda eğitim öğretim gören 5, 6, 7 ve 8. sınıflarından 840 öğrenci oluşturmaktadır.

Beden eğitimi ve sporun günümüzde fiziksel, zihinsel, ruhsal ve toplumsal önemi dikkate alınarak beden eğitimi ve spor dersine bakış açısı, tutumu ve sonucunda sosyalleşmeye olan etkisini açıklamak için yapılan çalışmada, coğrafi olarak çok fark gözlenmese de yine de farklı bölgelerde bulunan yukarıda belirtilen üç değişik ortaokulda öğrenim gören öğrencilere Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu (BGOF) imzalatmak suretiyle (Ek.3) uygulanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Okullara Göre Dağılımı.

Değişken		**N**	**%**
Örneklem Grubunun Okullara Göre Dağılımı	Refika Küçükçalık Ortaokulu	332	39,52
	Avukat Ahmet Ulucan Ortaokulu	288	34,29
	Kadir Has Ortaokulu	220	26,19
	Toplam	**840**	**100,00**

Örneklem grubu toplam katılımcı sayısının %39,52'sini teşkil eden 332 öğrenci Refika Küçükçalık Ortaokulu'nda, %34,29'unu teşkil eden 288 öğrenci Avukat Ahmet Ulucan Ortaokulu'nda ve %26,19'unu teşkil eden 220 öğrenci ise Kadir Has Ortaokulu'nda eğitim öğretime devam etmektedirler (Tablo.1).

Bu çalışmada amaçsal örnekleme yöntemlerinden "maksimum çeşitlilik örnekleme" yöntemi uygulanmıştır. Maksimum çeşitlilik örneklem yöntemi; evrende incelenen problem durumu ile ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek, çalışmanın bu durumlar üzerinde yapılması, maksimum çeşitlilik örneklemeyi açıklar (Büyüköztürk ve ark. 2016). Araştırmanın örneklemini ise evrenden tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen 388 kız (%46,20) ve 452 erkek (%53,80) olmak üzere 840 öğrenci oluşturmaktadır (Tablo.2). Cinsiyetler arasında eşite yakın bir dağılımın olması verilerin yorumlanması ve genellemelerin yapılmasında araştırmacıya tutarlı sonuçlar sağlamak açısından yardımcı olacaktır.

Tablo 2. Katılımcıların Cinsiyetlere Göre Dağılımı.

Değişken		**N**	**%**
Örneklem Grubunun Cinsiyet Dağılımı	Kız	388	46,20
	Erkek	452	53,80
	Toplam	**840**	**100,00**

Araştırmada uygulanan veri toplama aracının ilk kısmında bulunan kişisel bilgi formu ile toplanan veriler ışığında evrenin yaş gruplarına göre dağılımı tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Katılımcıların Yaşlarına Göre Dağılımı.

Değişken		**N**	**%**
Örneklem Grubunun Yaş Dağılımı	11 yaş ve altı	38	04,50
	12 yaş	315	37,50
	13 yaş	421	50,10
	14 yaş ve üzeri	66	07,90
	Toplam	**840**	**100,00**

Elde edilen veriler ışığında katılımcıların çoğunluğunu (%50,10) teşkil eden 421 öğrencinin 13 yaş grubunda olduğu ve azalan sıralama le %37,50 sini teşkil eden 315 öğrencinin 12 yaş grubunda, %7,90 ını teşkil eden 66 öğrencinin 14 yaş ve üzerinde olurken, %4,50 oranını teşkil eden 38 öğrencinin 11 yaş ve altı grupta olduğu gözlemlenmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Sınıflarına Göre Dağılımı.

Değişken		**N**	**%**
Örneklem Grubunun Sınıf Dağılımı	5. sınıf	210	25,00
	6. sınıf	212	25,20
	7. sınıf	215	25,60
	8. sınıf	203	24,20
	Toplam	**840**	**%100,00**

Veri toplama aracının uygulandığı 2018/2019 eğitim öğretim yılında örneklem grupta bulunan katılımcı öğrencilerin dağılımı; %25,60 ını oluşturan 215 öğrencinin 7. sınıfta, %25,20 sini oluşturan 212 öğrencinin 6. sınıfta, %25,00 ini oluşturan 210 öğrencinin 5. sınıfta ve %24,20 sini oluşturan 203 öğrencinin ise 8. sınıfta eğitim öğretime devam ettiği şeklinde gözlemleniştir. Sınıf dağılımları arasında gözlemlenen oranların yakınlığı veri toplama aracının her sınıf türünden azami yaklaşık katılımın sağlanması nedeniyle araştırmacının yapacağı çıkarım ve analizlerde tüm okul grubuna tutarlı genelleme yapmasına olanak sağlayabilecektir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının okullarda uygulanabilmesi için Kayseri Valiliği'nden alınan 21.09.2018 tarih ve 16990395 sayılı olur ile izin alınmıştır (Ek.2).

Üç bölümden oluşan veri toplama aracı ilgili izin dahilinde okullarda irtibat kurulan yönetici ve öğretmenler vasıtasıyla 2018 yılı ekim ve kasım ayları süresince öğrencilere kâğıt çıktı olarak dağıtılmak suretiyle uygulanmıştır.

Veri toplama aracı (Ek.3) üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrenci kişisel bilgileri demografik özellikleri, ikinci bölümde Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği (BESTÖ) (Demirhan ve Altay, 2001), üçüncü bölümde ise Spor ve Sosyalleşme Ölçeği (SSÖ) (Şahan, 2007) uygulanmıştır. Her bir ölçeğe dair ayrıntılı bilgiler aşağıda başlıklar şeklinde verilmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın amacı doğrultusunda, katılımcıların kişisel demografik özelliklerini belirlemek ve spora yönelik bilgilerine ulaşabilmek için kişisel bilgi formu oluşturulmuş ve kullanılmıştır. Kişisel bilgi formunda katılımcıların 11 madde ışığında; cinsiyet, yaş, sınıf, öğrenim durumu, anne baba meslek ve gelir durumları ile ailenin spora karşı bakış açısını ve ailede spor yapan bireylerle ilgili bilgilere ulaşabilmek için çoktan seçmeli ifadelere yer verilmiştir.

3.3.2. Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği (BESTÖ)

Araştırmanın genel amacına yönelik, Demirhan ve Altay (2001) tarafından geliştirilen "Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği" (BESTÖ). Likert tipi 5'li dereceleme ölçeği uygulanmıştır. Kapalı yapıda fikrine en yakın seçeneği işaretlemesi beklenen katılımcının ölçekte yer alan maddelere "kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum" seçeneklerinden biri ile tepki vermesi gerekmektedir. Likert tipi ölçekleme, ölçekleme yöntemleri arasında en sık kullanılan kullanım ve güvenirliliği açısından en kolay olanıdır.

24 maddelik ölçeğin 12'si olumlu 12'si olumsuz maddeden oluşmaktadır. Anket maddelerinin incelenmesinde 6, 7, 9, 10, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 21, 23. maddeler olumlu 1, 2, 3, 4, 5, 8, 11, 13, 19, 20, 22, 24. maddeler olumsuz maddeler olarak incelenmiştir. Ölçekten alınabilecek en fazla puan 120, en düşük puan ise 24'dür.Sonuçta 1-24 puan en olumsuz tutumu, 25-48 puan olumsuz tutumu, 49-72 puan nötr tutumu, 73-94 puan olumlu tutumu, 95-120 puan en olumlu tutumu ifade etmektedir. Ölçekten elde

edilebilecek puanları yorumlamanın bir diğer yolu da yanıtlayıcı tarafından işaretlenen cümlelerin madde puanlarının toplamının madde sayısına bölünmesidir. Bu yolla elde edilecek istatistik 1 ile 5 arasında olacaktır. Bunlardan 1- 3 arasında olanlar olumsuz, 3-5 arasında olanlar olumlu tutum gösterecektir.

Tablo 5. BESTÖ Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi.

Konu	Madde Sayısı	Cronbach Alpha Değeri
Beden Eğitimi ve Spor Tutum Ölçeği	24	0,93

Cronbach Alpha değerleri sosyal bilimler için 0,70'in üzeri kabul edilir. Dolayısıyla bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir (Arseven 2001). Ölçeğimizde ortaya çıkan 0,93 değeri ölçeğimizin güvenilir olduğunu göstermektedir (Tablo 5).

3.3.3. Spor ve Sosyalleşme Ölçeği (SSÖ)

Araştırmanın genel amacı kapsamında, Şahan (2007) tarafından geliştirilen "spor ve sosyalleşme ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin geliştirilme aşamasında spor sosyalleşme konusu ile ilgili kullanılan ölçekler, Hacettepe kişilik envanteri, otonomi ölçeği, sosyal karşılaştırma ölçeği, sosyotropi, sosyal tanıma anketi, kişisel bilgi formu, kendini tanımlama envanteri gibi daha önce uygulanmış çalışmalardan faydalanılmıştır. Oluşturulan (SSÖ) ölçeği pilot uygulamaya tabii tutulmuş, gereksiz görülen, cevaplayanı çeldirici ve anlaşılamayan sorular çıkartılmış ya da yeniden düzenlenmiştir.

Ölçek; 5'li Likert tipi olarak "kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum" şekilde hazırlanmıştır.

Tablo 6. SSÖ Geçerlilik ve Güvenilirlik Analizi.

Konu	Madde Sayısı	Cronbach Alpha Değeri
Spor ve Sosyalleşme Ölçeği	35	0,84

Ölçeğin alt boyutları bulunmamaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısının yüksek çıkması sebebiyle toplam puan üzerinden hesaplanmıştır. Ölçeğimizde ortaya çıkan 0,84 değeri ölçeğimizin güvenilir olduğunu göstermektedir (Tablo 6).

3.4. Verilerin İstatistiksel Analizi

Yapılan alan yazın incelemesi sonucunda araştırma sonuçlarıyla ilişkili olabileceği düşünülen değişkenler belirlenerek bu değişkenlere ilişkin analizler yapılmıştır. Veriler toplandıktan sonra SPSS 20.0 paket programı ile analiz edilmiştir. Analize hazır hale getirilen verilere sonuçların parametrik olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini yordamak için öncelikle Tablo 7 de görülen çarpıklık basıklık ve Shapiro-Wilk testleri uygulanarak anlamlılık düzeyleri aşağıdaki şekilde bulunmuştur.

Tablo 7. Katılımcıların Ölçek Puanlarının Çarpıklık-Basıklık ve Shapiro-Wilk Testi Anlamlılık Düzeyi Sonuçları

	N	**Çarpıklık**	**Basıklık**	**p**
Beden Eğitimi ve Spor Tutumu	840	-,443	,084	.00
Spor ve Sosyalleşme	840	-,087	,169	.00

Tablo 7de çarpıklık-basıklık testi sonuçlarına bakıldığında, katılımcıların yaşam tatmini ve spora katılım güdüsü ölçeğinden aldıkları puanların normallikten sapmaların anlamlı düzeylerde olduğu gözlemlenmektedir. Çarpıklık-Basıklık testinin uygulanması, normallik durumunun incelenmesi için kullanılan yöntemlerden sadece biridir. Normal dağılım eğrilerine bakıldığında normallikten aşırı sapmalar olmadığı görülmüştür. Cooper-Cutting (2019) çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±2 aralığında olması normallik açısından uygun bir durum olarak açıklarken Büyüköztürk (2007) ise bu değerlerin ±1 aralığında yer almasının normallikten aşırı sapmalar olmaması şeklinde yorumlanmaktadır. Puanların çarpıklık-basıklık değerlerinin uç düzeylerde olmadığı. +2 /-2 aralığında olduğu ve normal dağılım eğrilerinde aşırı sapmalar olmadığı görüldüğü için parametrik istatistik analiz testlerinin kullanılmasına karar verilmiştir.

Frekans analizi, ikili değişkenlere göre farklılıkları belirlemek amacıyla t-testi, üç ve daha fazla değişkenlere göre farklılıkları belirlemek amacıyla OneWayAnova testi kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi analiz etmek amacıyla PearsonCorrelation testi yapılmıştır.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde çalışma grubuna uygulanan nicel ölçme araçları aracılığıyla toplanan verilerin araştırma amaçları dahilinde parametrik olarak çözümlenen betimsel istatistikleri sunulmaktadır.

Çalışma grubuna uygulanan ölçme aracının ilk bölümünde yer alan kişisel bilgiler formu aracılığıyla elde edilen veriler ışığında hazırlanan katılımcıların demografik istatistikleri Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Katılımcıların Demografik Özellikleri

Değişkenler	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Erkek	452	53,80
	Kadın	388	46,20
	Toplam	**840**	**100,00**
Yaş	11 Yaş Altı	38	04,50
	12	315	37,50
	13	421	50,10
	14 Yaş Üzeri	66	07,90
	Toplam	**840**	**100,00**
Sınıf	5	210	25,00
	6	212	25,20
	7	215	25,60
	8	203	24,20
	Toplam	**840**	**100,00**
Anne Eğitim Durumu	Okur Yazar	23	02,70
	İlkokul veya İlköğretim Mezunu	313	37,30
	Lise Mezunu	342	40,70
	Yüksekokul ve Üzeri	162	19,30
	Okur Yazar	23	02,70
	Toplam	**840**	**100,00**
Baba Eğitim Durumu	Okur Yazar	22	02,60
	İlkokul veya İlköğretim Mezunu	199	23,70
	Lise Mezunu	361	43,00
	Yüksekokul ve Üzeri	258	30,70
	Toplam	**840**	**100,00**

Tablo 8. devamı

Anne Mesleği	Ev Hanımı	631	75,10
	Serbest Meslek	18	02,10
	İşçi, Memur	114	13,60
	Diğer	77	09,20
	Toplam	**840**	**100,00**
Baba Mesleği	Çalışmıyor	27	03,20
	Serbest Meslek	152	18,10
	İşçi, Memur	341	40,60
	Diğer	320	38,10
	Toplam	**840**	**100,00**
Aylık Gelir	0-700	31	03,70
	701-1400	98	11,70
	1401-2100	242	28,80
	2101-2800	127	15,10
	2801 ve üzeri	342	40,70
	Toplam	**840**	**100,00**
Başarı Durumu	Çok İyi	199	23,70
	İyi	383	45,60
	Orta	230	27,40
	Zayıf	21	02,50
	Çok Zayıf	7	00,80
	Toplam	**840**	**100,00**
Aile Spor Yapan	Evet	461	54,90
	Hayır	379	45,10
	Toplam	**840**	**100,00**
Aile Spor Yapma İzni	Evet	727	86,50
	Kısmen	95	11,30
	Hayır	18	02,10
	Toplam	**840**	**100,00**

Çalışma grubunu tanımlamaya yönelik elde edilen verilerin betimsel analizleri sonucu oluşan istatistiki veriler tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 9. Katılımcıların Tutum ve Sosyalleşme Düzeyleri Betimsel İstatistikleri.

	N	**Min**	**Max**	**X±SD**
Beden Eğitimi ve Spor Tutumu	840	30,00	120,00	90,78±17.12
Spor ve Sosyalleşme	840	35,00	175,00	115,19±22.01

Tablo 9 incelendiğinde beden eğitimi ve spor ölçeği ortalama değeri 90,78±17,12 olarak hesaplanırken spor ve tutum ölçeği ortalama değeri 115,19±22,01 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 10. Katılımcıların Cinsiyetlere Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği.

	Cinsiyet	**N**	**X±Sd**	**t**	**p**
Beden Eğitimi ve Spor Tutumu	Erkek	452	91,34±17,29	1.014	.741
	Kadın	388	90,13± 16,91		
Spor ve Sosyalleşme	Erkek	452	115,34±24,06	,208	**.000**
	Kadın	388	115,02±19,38		

Tablo 10 İncelendiğinde katılımcıların cinsiyete göre beden eğitimi ve spor tutumu açısından anlamlı bir fark yokken, spor ve sosyalleşme açısından cinsiyetler arası ($p<0.05$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Yaşa Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği.

	Yaş	**N**	**X± Sd**	**f**	**p**	**Lsd**
Beden Eğitimi ve Spor Tutum	11 Yaş Altı	38	90,34±16,12	,110	,741	-
	12	315	92,48±17,36			
	13	421	90,45±16,77			
	14 + Yaş	66	85,03±17,69			
	Toplam	**840**	**90,78±17,12**			
Spor ve Sosyalleşme	11 Yaş Altı	38	110,55±18,85	12,707	,000	12-11 12-13 12-14
	12	315	117,85±21,08			
	13	421	114,07±22,75			
	14 + Yaş	66	112,31±22,24			
	Toplam	**840**	**115,19±22,01**			

Tablo 11 incelendiğinde katılımcıların yaşa göre beden eğitimi ve spor tutumunda anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$). Spor ve sosyalleşme ile yaş arasındaki ilişkiye bakıldığında ise 12 yaş ile 11,13 ve 14 yaşlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 12. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği.

	Sınıf	N	X± Sd	f	p	Lsd
Beden Eğitimi ve Spor Tutum	5	210	90,49±18,68	2,787	,040	7-8
	6	212	90,77±16,47			
	7	215	93,26±16,82			
	8	203	88,46±16,14			
	Toplam	**840**	**90,78±17,12**			
Spor ve Sosyalleşme	5	210	116,42±22,60	2,551	,054	7-6 7-8
	6	212	112,87±21,83			
	7	215	117,93±22,00			
	8	203	113,44±21,33			
	Toplam	**840**	**115,19±22,01**			

Tablo 12 incelendiğinde katılımcıların sınıfa göre beden eğitimi ve spor tutumunda 7. ve 8. sınıf arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$). Spor ve sosyalleşme ile sınıf düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında ise 7.sınıf ile 6. ve 8. sınıflar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$).

Tablo 13. Katılımcıların Anne Eğitim Kademesine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği.

	Anne Eğitim Kademesi	N	X± Sd	f	p	Lsd
Beden Eğitimi ve Spor Tutum	Okur Yazar	23	84,30±13,72	1,553	,199	-
	İlkokul veya İlköğretim Mezunu	313	90,13±17,37			
	Lise Mezunu	342	91,61±16,81			
	Yüksekokul ve Üzeri	162	91,22±17,58			
	Toplam	**840**	**90,78±17,12**			
Spor ve Sosyalleşme	Okur Yazar	23	117,73±20,49	,217	,885	-
	İlkokul veya İlköğretim Mezunu	313	114,88±21,75			
	Lise Mezunu	342	115,62±22,06			
	Yüksekokul ve Üzeri	162	114,52±22,76			
	Toplam	**840**	**115,19±22,01**			

Tablo 13 incelendiğinde katılımcıların anne eğitim kademesine göre beden eğitimi ve spor tutumu ile spor ve sosyalleşme açısından anlamlı farklılık tespit edilememiştir (p>0.05).

Tablo 14. Katılımcıların Baba Eğitim Kademesine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği.

	Baba Eğitim Kademesi	**N**	**X± Sd**	**f**	**p**	**Lsd**
Beden Eğitimi ve Spor Tutum	Okur Yazar	22	84,09±17,12	1,410	,239	-
	İlkokul veya İlköğretim Mezunu	199	90,04±16,10			
	Lise Mezunu	361	91,27±17,42			
	Yüksekokul ve Üzeri	258	91,25±17,41			
	Toplam	**840**	**90,78±17,12**			
Spor ve Sosyalleşme	Okur Yazar	22	117,04±17,66	,394	,758	-
	İlkokul veya İlköğretim Mezunu	199	114,56±21,17			
	Lise Mezunu	361	116,01±22,72			
	Yüksekokul ve Üzeri	258	114,36±22,04			
	Toplam	**840**	**115,19±22,01**			

Tablo 14 incelendiğinde katılımcıların baba eğitim kademesine göre beden eğitimi ve spor tutumu ile spor ve sosyalleşme açısından anlamlı farklılık tespit edilememiştir (p>0.05).

Tablo 15. Katılımcıların Anne Mesleğine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği

	Anne Meslek	**N**	**X± Sd**	**f**	**p**	**Lsd**
Beden Eğitimi ve Spor Tutum	Ev Hanımı	631	90,70±17,07	,094	,963	-
	Serbest Meslek	18	90,61±17,11			
	İşçi, Memur	114	90,58±17,12			
	Diğer	77	91,76±17,76			
	Toplam	**840**	**90,78±17,12**			
Spor ve Sosyalleşme	Ev Hanımı	631	114,43±21,78	1,378	,248	-
	Serbest Meslek	18	121,11±19,85			
	İşçi, Memur	114	116,18±24,70			
	Diğer	77	118,59±19,81			
	Toplam	**840**	**115,19±22,01**			

Tablo 15 incelendiğinde katılımcıların anne mesleğine göre beden eğitimi ve spor tutumu ile spor ve sosyalleşme açısından anlamlı farklılık tespit edilememiştir (p>0.05).

Tablo 16. Katılımcıların Baba Mesleğine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği.

	Baba Meslek	**N**	**X± Sd**	**f**	**p**	**Lsd**
Beden Eğitimi ve Spor Tutum	Çalışmıyor	27	17,57±3,38	1,118	,341	-
	Serbest Meslek	152	15,55±1,26			
	İşçi, Memur	341	17,55±0,95			
	Diğer	320	17,31±0,96			
	Total	840	17,12±0,59			
Spor ve Sosyalleşme	Çalışmıyor	27	20,54±3,95	,057	,982	-
	Serbest Meslek	152	20,99±1,70			
	İşçi, Memur	341	22,16±1,20			
	Diğer	320	22,53±1,25			
	Total	840	22,01±0,75			

Tablo 16 incelendiğinde katılımcıların baba mesleğine göre beden eğitimi ve spor tutumu ile spor ve sosyalleşme açısından anlamlı farklılık tespit edilememiştir (p>0.05).

Tablo 17. Katılımcıların Aylık Gelire Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği.

	Aylık Gelir	**N**	**X± Sd**	**f**	**p**	**Lsd**
Beden Eğitimi ve Spor Tutum	0- 700[a]	31	90,93±14,98	3,004	,018	d-c e-d
	701-1400[b]	98	91,14±15,52			
	1401-2100[c]	242	88,24±16,67			
	2101-2800[d]	127	89,37±16,76			
	2801 ve üzeri[e]	342	92,99±17,95			
	Toplam	**840**	**90,78±17,12**			
Spor ve Sosyalleşme	0-700[a]	31	115,67±19,39	,722	,577	-
	701-1400[b]	98	115,95±23,04			
	1401-2100[c]	242	114,30±20,79			
	2101-2800[d]	127	112,92±22,34			
	2801 ve üzeri[e]	342	116,39±22,67			
	Toplam	**840**	**115,19±22,01**			

Tablo 17 incelendiğinde katılımcıların aylık gelire göre beden eğitimi ve spor tutumu açısından 2101- 2800 ile 1401-2100 ve 2801 ve üzeri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir (p<0.05). Spor ve sosyalleşme açısından anlamlı farklılık tespit edilememiştir (p>0.05).

Tablo 18. Katılımcıların Başarı Durumuna Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği.

	Başarı Durumu	**N**	**X± Sd**	**f**	**p**	**Lsd**
Beden Eğitimi ve Spor Tutum	Çok İyi	199	92,31±18,40	2,686	,030	Çok iyi-zayıf Çok iyi-çok zayıf İyi- çok zayıf Orta- çok zayıf
	İyi	383	91,15±16,85			
	Orta	230	89,88±16,35			
	Zayıf	21	84,28±16,05			
	Ç.Zayıf	7	76,00±11,87			
	Toplam	840	90,78±17,12			
Spor ve Sosyalleşme	Çok İyi	199	117,24±22,29	,895	,466	-
	İyi	383	114,80±21,77			
	Orta	230	114,66±21,91			
	Zayıf	21	109,19±26,23			
	Ç.Zayıf	7	113,57±15,70			
	Toplam	840	115,19±22,01			

Tablo 18 incelendiğinde katılımcıların başarı durumuna göre beden eğitimi ve spor tutumu açısından çok iyi-zayıf, çok iyi-çok zayıf, iyi- çok zayıf, orta- çok zayıf arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0.05$). Spor ve sosyalleşme açısından anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0.05$).

Tablo 19. Katılımcıların Ailede Spor Yapan Özelliğine Göre Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği.

	Ailede Spor Yapan	**N**	**X±Sd**	**t**	**p**
Beden Eğitimi ve Spor Tutumu	Evet	461	92,20±17,18	2,653	**,008**
	Hayır	379	89,06±16,91		
Spor ve Sosyalleşme	Evet	461	116,42±22,30	1,790	,074
	Hayır	379	113,69±21,58		

Tablo 19 incelendiğinde katılımcıların ailede spor yapan özelliğine göre beden eğitimi ve spor tutumu açısından arasında ($p<0.05$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir, spor ve sosyalleşme açısından anlamlı fark tespit edilememiştir ($p>0.05$).

Tablo 20. Katılımcıların Aile Spor Yapma İzni Açısından Beden Eğitimi ve Spor Tutum - Spor ve Sosyalleşme İstatistiği.

	İzin Durumu	**N**	**X± Sd**	**f**	**p**	**Lsd**
Beden Eğitimi ve Spor Tutum	Evet	727	91,71±17,01	8,300	,000	Evet-Kısmen
	Kısmen	95	84,36±16,93			
	Hayır	18	87,11±15,47			
	Toplam	840	90,78±17,12			
Spor ve Sosyalleşme	Evet	727	115,34±22,12	,972	,379	-
	Kısmen	95	113,04±20,62			
	Hayır	18	120,38±24,63			
	Toplam	840	115,19±22,01			

Tablo 20 incelendiğinde katılımcıların izin durumuna göre beden eğitimi ve spor tutumunda anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0.05$). Spor ve sosyalleşme ile izin durumu açısından ilişkiye bakıldığında ise anlamlı farklılıklar tespit edilememiştir ($p>0.05$).

Tablo 21. Katılımcıların, Beden Eğitimi ve Spor Tutumu ile Spor ve Sosyalleşme Arasındaki Korelasyon Katsayıları.

		1	2
Beden Eğitimi ve Spor Tutumu[1]	r	1	
	p		
	N	840	
Spor ve Sosyalleşme[2]	r	,428**	1
	p	,000	
	N	840	300

**p<0.001

Tablo 21 incelendiğinde, beden eğitimi ve spor tutumu ile spor ve sosyalleşme arasında ($r= ,428$ $p<0.00$) pozitif yönde yüksek ilişki bulunmuştur.

Tablo 22. Katılımcıların Beden Eğitimi ve Spor Tutumu ile Spor ve Sosyalleşme Becerilerini Yordamasına Yönelik Regresyon Tablosu.

	β	**T**	***p***	***R***	***R²***	**F**	**P**
				,428	,183	187,691	,000
Beden Eğitimi ve Spor Tutumu	,428	18,419	,000				
Spor ve Sosyalleşme	,428	13,700	,000				

F(1,838)

Tablo 22 incelendiğinde beden eğitimi ve spor tutumu ile spor ve sosyalleşme becerisi arasında oluşturulan model anlamlı ilişki sunmaktadır (R=,428 R2=,183; p<.005). Regresyon katsayısının anlamlılığına ilişkin t- testi sonuçları incelendiğinde beden eğitimi ve spor tutumunun spor ve sosyalleşme özelliğini yordadığı ve toplam varyansın %18,3 'ünü açıkladığı görülmektedir (p<.005).

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu bölümde, 452'si kız (%53,8), 388'i erkek (%46,2) olmak üzere çalışma evrenini teşkil eden toplam 840 ortaokul öğrencisinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının sosyalleşmelerine etkisi ve bu ilişkiyi etkileyebileceği düşünülen cinsiyet, yaş, sınıf seviyesi, anne-baba mesleği, aile gelir durumu, başarı durumu, ebeveyn eğitim durumu, ailelerin spor yapmalarına izin vermesi ve ailede spor yapan bireyler değişkenleri istatiksel açıdan incelenip saptanan bulgular tartışılacak ve yorumlara yer verilecektir.

Cinsiyet değişkeninin, beden eğitimi dersine yönelik oluşan tutumlarda önemli bir rol oynadığı düşünüldüğü için birçok araştırmada kadınların ve erkeklerin tutumları karşılaştırılmıştır (Alparslan, 2008). Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre beden eğitimi ve tutum açısından anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Buna göre cinsiyet değişkeninin beden eğitimi ve tutumu etkilemediği görülmektedir. Hosseınalıpour (2015), Yılmaz ve İbrahimli 'nin (2019) çalışmalarında da öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarında cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmaması çalışmamızla benzer sonuçlara ulaşmaktadırlar. Akandere, Özyalvaç ve Duman (2010), Taşğın ve Tekin (2009) ve Ada'nın (2011) araştırmalarında da beden eğitimi dersine karşı tutumda cinsiyet faktörünün istatiksel açıdan anlamlı kabul edilebilecek değerde farklılık gösterdiği ve bu kriter açısından da araştırmamızla çeliştiği görülmüştür.

Araştırma grubunun cinsiyet değişkenine göre spor ve sosyalleşme arasında ise anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Öğrenci sayısının tamamını cinsiyet değişkenine göre analiz ettiğimizde erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre spor ile sosyalleşme ortalamalarının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu da erkek öğrencilerin sporu sosyalleşmek amacıyla kullandıkları ve toplum yapısı gereği, erkeklerin kız öğrencilere göre toplumda daha girişken yapıda, ön planda yer almaları, kızlara daha çok ev içinde belirlenen görevlerden kaynaklı erkeklerin sosyalleşme oranının daha yüksek olduğu

düşünülmektedir. Mülayim (2014), Şahan (2007), Theberge (2000), Özdinç (2005) ve Ağkurt' un (2018) çalışmalarında cinsiyet değişkeni ve sporun sosyalleşme üzerine etkisi arasında görülen anlamlı farklılık, bizim çalışmamızla benzer sonuçlara ulaşmaktadır. Tunçalp (2011) ise çalışmasında cinsiyet değişkeni ve spor ile sosyalleşme arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiş, çalışmamızla paralel olmayan sonuçlara ulaşmıştır.

Yaş seviyeleri analizinde beden eğitimi dersine karşı tutumda bütün yaş seviyeleri aynı sonucu vermektedir. İlkokuldan ortaokula geçiş süreci ve ergenliğin başlangıç yıllarını içeren yaş döneminde araştırma grubu katılımcılarının yaş değişkenine göre beden eğitimi ve tutum arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiş, yaş değişkeninin tutumu etkilemediği sonucuna ulaşılmaktadır ($p>0,005$). Kız öğrencilerin ergenliğe daha erken girmesi ile çekimser davranışların geri planda kalması, erkeklerinde henüz ergenliğe girmemiş olmaları bu dönemde ön planda olma, toplum içinde saygınlık kazanma gibi istekleriyle sosyalleşmelerini etkilediği düşünülmektedir.

Şentürk (2019), Güllü (2009) ve Yıldız (2018) da yapmış oldukları araştırmalar sonucunda öğrencilerin yaşlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark bulunamamış, bizim çalışmamızla paralel sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Bu bağlamda Akandere ve ark (2010) ise yaş değişkeni ile beden eğitimi dersine ilişkin tutum arasında anlamlı farkın olduğu çalışmasında bizim çalışmamızdan farklı sonuçlara ulaşmıştır.

Spor ve sosyalleşmeleri açısından bakıldığında ise özellikle 12 yaş döneminin etkilediği, 12 yaş ile 11,13 ve 14 yaşlar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,005$). Özellikle çalışmamızı kapsayan yaş dönemlerini içine alan ergenlik dönemi Bilgin'in (2002) çalışmasıyla örtüşen bulgularımızla ergenliğin başlarına denk gelen yaş dönemindeki katılımcılar çekimser, içine kapanık, aktivitelerde pasif durumda yer alırken ergenliğin sonuna doğru büyümeyle birlikte dış çevreye ile ilişkilerin arttığı, kişilerin kendilerini ifade etmek, ön planda bulunmak istemeleri, benlik algısının gelişmesi yaş ilerlemesine bağlı olarak özgüveninin artışıyla sosyalleşmenin gerçekleşmesinden söz etmek mümkündür. Literatür tarandığında Gök'ün (2016) çalışmasında katılımcıların yaşları ile sosyalleşme düzeylerini doğrudan etkileşimli ve doğru orantılı olduğu gözlemlenmekte ve bu yönüyle çalışmamızla benzer sonuçlara

ulaşmaktadır. Literatürdeki farklı çalışmalar incelendiğinde ise, Kırılmazkaya (2010), Akpınar (2010), Erdimez' in (2016) araştırmalarında çalışmamızla paralel olmayan yaş değişkeninin bir farklılık oluşturmadığı sonuçlarına ulaşıldığı görülmektedir.

Araştırma grubunun içinde bulundukları gelişim dönemi göz önünde bulundurulduğunda motor gelişim dönemleri içinde yapılan sınıflamada 7-14 yaş ve üstü dönemlere mensup katılımcıların, sporla ilgili hareketler dönemi olarak adlandırılan dönemin içinde yer aldıkları görülmektedir. Çocukların beceri gelişiminde 11'den 14 yaşa kadar değişik değişimler yer alır. Bu dönemde çocuk fiziksel kapasitesinin ve sınırlılıklarının farkına varmaya başlar. Artış gösteren zihinsel yetenekler ve deneyimlerle, çeşitli faktörleri de dikkate alarak tüm spor branşlarından belli bir branşa odaklanmaya başlar (Mirzeoğlu ve ark., 2003). Beden eğitimi ve spor tutumunun sınıf düzeylerine göre gösterdiği farklılıklar yapılan istatistiksel analizler aracılığıyla ele alındığında anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Ortaya çıkan bu anlamlı düzeyde farklılıklar gelişim dönemlerinin kendine özgü özellikleri olarak düşünülebilir.

Katılımcıların sınıf düzeyleri değişkenine göre beden eğitimi ve spor dersi tutumu ile 7. ve 8. sınıflar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Bu durumda öğrencilerin sınıf seviyelerinin yükselmesiyle beden eğitimi dersine karşı olumlu tutum içinde olduklarından söz etmek mümkündür. Mevcut çalışma, Hologlu (2006), Hünük (2006), Erkmen, vd, (2006), Akandere vd. (2009), Altay ve Özdemir (2006), Kangalgil, Hünük ve Demirhan (2004), Hatten (2004) 'den aktaran Güllü (2007)'nün çalışmalarında ulaştıkları sınıf düzeyine göre anlamlı farklılar bulunduğu sonucu ile örtüşmektedir. Diğer taraftan; Hünük ve Demirhan (2003), Yıldız (2018), Kangalgil, Hünük ve Demirhan (2004), Şişko ve Demirhan (2002), Koca ve Demirhan (2004), Koca, Aşçı ve Demirhan (2005), Koca ve Aşçı (2006), Güllü ve Güçlü (2009), Çetin (2007) de çalışmalarında beden eğitimi ve spor ile tutumun sınıf düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı sınıf seviyelerinin beden eğitimi dersine karşı tutumu etkilemediği sonuçları ile bizim çalışmamızla paralel olmayan sonuçlara ulaşmışlardır.

Araştırmamızda spor ve sosyalleşme ile sınıf seviyesi arasında da anlamlı farklılık vardır. 7. sınıf belirleyici olup, 7. sınıf ile 6. ve 8.sınıflar arasında anlamlı farklılıklar görülmektedir ($p < 0,05$). Yaşın ilerlemesine paralel olarak sınıf düzeyinin artmasında

görülen farklılıkla, katılımcıların sosyalleşmelerine etki ettiği sonuçlarına ulaşılmaktadır. Alan çalışmaları incelendiğinde, Altınköprü (2001), Aytan (2010), Erkaya'nın (2016) araştırma sonuçları çalışmamızla benzer sonuçları vermektedir fakat Korucu (2010), Günay ve Cicioğlu (2001), Yaldız ve Özbek (2018), Şentürk'ün (2019) araştırmalarında sosyalleşme ile sınıf seviyeleri arasında farklılık tespit edilememiş olduğu ve ulaşılan sınıf düzeyleri ile sosyalleşme arasında bir ilişki olmadığı sonucu çalışmamızla örtüşmemektedir.

Sağlıklı kişiler yetiştirmek, iyi bir eğitimden geçer, iyi bir eğitim içinse ailenin etkisi büyüktür (Yetim, 2005). Araştırma bulgularında anne eğitim kademesi ve beden eğitimi ve spor tutumu arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,005$). Danışman (2011), Esentürk (2014), Hazar (2019), Tunçalp (2011), Yıldız (2018), Şentürk (2019), Arı (2019) da çalışmalarındaki anne eğitim seviyesinin çocukların derse karşı olan tutumlarında etkili olmadığı sonucuyla çalışmamızla benzerlik göstermektedir. Ailenin eğitim seviyesi arttıkça egzersiz ve spor ile ilgili aktivitelere ilişkin bilinçlerinin ve farkındalığının yükseldiğine dair bilimsel çalışmaların var olduğu bilinmektedir (Arslan ve ark., 2003; Arabacı, 2010). Şahan (2007), Güllü (2007), Tutal (2011), Hologlu (2006), Çağlayan ve ark (2004), Sarı (2012) de bu yargıyı destekler nitelikteki çalışmalara örnek teşkil etmektedir.

Ebeveynlerden bir diğer önemli etken olan babanın eğitim seviyesi ile öğrencinin beden eğitimi ve spor tutumu arasındaki etkileşim istatistiksel olarak incelendiğinde anne eğitim seviyesinin sonucuna benzer bir sonuca ulaşılmakla birlikte anlamlı olarak istatiksel bir farklılık bulunmamaktadır ($p>0,05$). Koçak ve Hürmeriç (2006), Yıldız (2018), Hazar (2019), Arı (2019), Şentürk (2019) de çalışmalarında baba eğitim düzeyinin beden eğitimi dersine karşı olan tutumu etkilemediği bulgularına ulaşması çalışmamızı destekler niteliktedir. Alan taramasında Yetim'in (2005) görüşünü destekler nitelikte, Güllü (2007), Hologlu (2006), Tutal (2011), Çağlayan ve ark 'nın (2004) araştırmalarına ulaşmak mümkündür. Çalışmalarında araştırmamızla paralel olmayan sonuçlar görülmektedir. Babaların eğitim seviyesinin çocukların beden eğitimi dersine karşı olumlu tutum sergilemesinde etkili olduğu görüşündedirler.

Her anne baba, çocuğunu başarılı, çevresiyle iletişimi iyi, güzel ilişki kurabilen, mutlu, sorumluluklarının farkında, ahlak ve vicdan sahibi, bir birey olarak yetiştirmek ister.

Fakat hangi sosyo-kültürel seviyeden olursa olsun ebeveynler bu konuda yeterli yetenek ve bilgi donanımına sahip olmadıklarını, bunu nasıl yapacaklarını bilemediklerini ifade etmektedirler (Amman, İkizler ve Karagözoğlu, 2000). Araştırma bulgularımızda beden eğitimi ve spor tutumuna benzer bir şekilde, spor ve sosyalleşme ile anne eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$). Literatürdeki bu görüşü destekler nitelikte Şenol (2015), Kırılmazkaya (2010), Yoldaş ve Seven (2007), Erkaya'nın (2016) yaptığı benzer çalışmalarda da anne eğitim durumu ile spor ile sosyalleşmenin etkisinin olmadığı sonuçlarına ulaşılmaktadır. Diğer taraftan, Merter (2013), Soylu (2007), Çınar (2018), Gök (2016) ise çalışmalarında bizim çalışmamızla paralel olmayan anne eğitim seviyesinin spor ile sosyalleşmeleri değişkeninde anlamlı farklılık bularak eğitim seviyesinin spor ile sosyalleşmede etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Spor ve sosyalleşme ile baba eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Baba eğitim durumunun spor sosyalleşmede önemli olmadığı sonucuna ulaşmak mümkündür. Bu alanda yapılan çalışmalardan Erkaya (2016), Kırılmazkaya (2010), Yoldaş ve Seven (2007), Şenol (2015) bizim çalışmamızı destekler nitelikte olup benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Ebeveynlerin eğitim seviyelerinin spora verdikleri önemle doğru orantılı olmasından spor ile sosyalleşmenin mümkün olduğu çıkarımında bulunulabilir. Gök (2016), Merter (2013), Çınar (2018), Soylu (2007) da araştırmalarında baba eğitim durumu ile sosyalleşme arasında anlamlı farklılık bularak çalışmamızın aksi yönünde sonuçlara ulaşmışlardır. Baba eğitim düzeyi arttıkça sosyalleşme de artmaktadır.

Anne mesleği değişkenine göre beden eğitimi ve spor ile tutum düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$). Çalışmamızdaki katılımcıların annelerinin büyük çoğunluğunun ($n=631$) ev hanımı olduğu görülmektedir. Buradan anne mesleğinin çocukların beden eğitimi ve spora karşı tutumlarının oluşmasında etkili olmadığını sonucuna ulaşılabilmektedir. Literatürde Öncü (2007), Özyalvaç (2010), Şentürk (2019) ve Güllü (2007) de çalışmalarında anlamlı bir farklılık bulamamış bizim çalışmamızı destekler sonuçlara ulaşmışlardır.

Baba mesleği değişkenine göre beden eğitimi ve spor ile tutum açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunamamıştır ($p>0,05$). Katılımcıların baba mesleğinin büyük

çoğunluğunun işçi, memur (n=341) ve diğer (n=320) olduğu görülmektedir. Buradan baba mesleğinin de beden eğitimi ve spor ile tutumların oluşmasında etkili olmadığı görülmektedir. Özyalvaç (2010), Öncü (2007) ve Şentürk (2017) araştırmalarında çalışmamızla benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

Anne mesleği değişkenine göre sporla sosyalleşme düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Buna göre katılımcıların anne mesleği değişkeninin spor ve sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir. Erdimez (2016) da araştırmasında anne mesleği değişkeni açısından sporla sosyalleşme arasında anlamlı farklılık bulamamış çalışmamızla paralel sonuçlara ulaşmıştır. Bu konu ile ilgili yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde ise; ailenin eğitim seviyesi arttıkça egzersiz ve spor ile ilgili faaliyetlere ilişkin bilinçlerinin ve farkındalığının yükseldiğine dair bilimsel sonuçların var olduğu bilinmektedir (Arslan ve ark., 2003; Arabacı, 2010). Bu bulguları destekler nitelikte, Kuyulu (2015), Gök (2016) ve Andersen ve ark., (2009) 'nın bizim bulgularımızı desteklemeyen anlamlı farklılığın olduğu araştırmamıza paralel olmayan çalışmaları bulunmaktadır.

Baba mesleği değişkenine göre sporla sosyalleşme düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Buradan hareketle araştırma grubunda baba mesleği değişkeninin spor ve sosyalleşme düzeyine etki etmediği görülmektedir. Bu konu ile ilgili yapılan benzer çalışmalar incelendiğinde Erdimez (2016), Merter (2013), Yılmaz (2014) ve Gök (2016) de bulgularımızı destekler nitelikte çalışmamızla benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Kuyulu (2015) ve Çınar'ın (2018) çalışmaları gibi baba mesleği ile spor ve sosyalleşme değişkeni arasında anlamlı farkın olduğu, baba mesleğinin sporla sosyalleşmeye etki ettiği araştırmamızın lehinde çalışmalar da literatürde bulunmaktadır.

Katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda aylık gelir değişkeni ile beden eğitimi ve spora karşı olan tutum incelendiğinde anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir ($p<0,05$). 2101-2800 belirleyici gelir seviyesi olmakla 2101-2800 ile1401-2100 ve 2801-üzeri ile 2101-2800 arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Çalışmamızdaki katılımcıların çoğunluğunun gelir seviyesinin 2019 yılı ile belirlenen net asgari geçim ücreti olan 2.020,00 Türk Lirasının üzerinde olduğu görülmektedir. Aile gelir seviyesi yüksek olan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumun değerleri de diğer

gruplardan daha yüksektir. Alan çalışmalarına baktığımızda ailenin gelir düzeyi arttıkça çocuğunu spor okullarına gönderme oranının da arttığı belirlenmiştir (Kotan, Hergüner ve Yaman, 2009). Kızılkaya, Tutal (2011), Çolak (2019) ve Gök (2016) de çalışmalarında ailenin ekonomik durumunun çocuklarını spora gönderme ve spora bakış açılarını etkileyen bir durum olduğunu belirlemiş, öğrencilere ekstra sunulan imkanlardan kaynaklı olduğu düşünülerek mevcut çalışma verileriyle benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir durumu analizinde gelir seviyesinin artmasıyla düşünülerek beden eğitimi derslerine karşın olumlu tutumların oluşmasını etkilediği görülürken literatürde çalışmamızla paralel olmayan çalışmalar da bulunmaktadır. Gürbüz (2011), Yaldız ve Özbek (2018), Güllü ve Güçlü (2009) ve Şentürk (2019)'ün araştırma sonuçlarında ise ailenin gelir seviyesinin beden eğitimi ve spora karşı oluşan tutumda etkili olmadığı gözlenmektedir.

Aylık gelir seviyesi değişkeni ile spor ve sosyalleşme arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$). Elde edilen bulgular doğrultusunda aylık gelir seviyesinin sosyalleşme üzerine doğrudan bir etkisi olmadığı görülmektedir. Erdimez (2016), Kuyulu (2015), Çınar (2018) da çalışmalarında aile gelir düzeyinde farklılık bulamamış ve spor ile sosyalleşmede etken olmadığı görüşündedirler. Literatür incelendiğinde elde edilen bu bulgular çalışmamızla uygunluk göstermektedir. Çalışmamızın aksine Öztürk (2000)'de yaptığı çalışmada gelir düzeyi ile katılımcıların spora ilgisi arasında anlamlı fark bulmuştur. Bizim çalışma bulgularımızla benzer olmayan sonuçlara ulaştığı gözlenmektedir.

Katılımcıların beden eğitimi ve spora yönelik tutumlarının başarı durumu değişkenine göre arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur ($p<0,05$). Bu farklılıklar çok iyi - zayıf, çok iyi - çok zayıf, iyi - çok zayıf, orta - çok zayıf arasında görülmektedir. Başarı durumu çok iyi olan öğrencilerin beden eğitimine karşı tutum puanları (92,31) da en yüksek olarak görülmektedir. Bulgular ışığında okul başarısı arttıkça beden eğitim ve spora karşı olan tutumun da olumlu olduğundan söz etmek mümkündür. Aynı zamanda okul başarısının alt boyutlarındaki çok zayıf durumdaki katılımcılarında genel yargı içinde tüm dersler gibi beden eğitimi dersine karşı tutum puanlarının da düşük olduğu (76,00) görülmektedir. Literatürdeki benzer çalışmalarda Yanık ve Çamlıyer (2015), Çetin (2003), Çeliköz ve Çetin (2004) ve Türk (2010) de okul başarı durumunun beden eğitimi dersine karşı tutumu etkilediği bulgularına

ulaşmışlarıdır. Alandaki başka araştırmalar incelendiğinde ise Gürbüz ve Özkan'ın (2012) çalışma bulgularında anlamlı bir farklılık olmadığı gözlenmektedir.

Araştırmamıza katılan ortaokul öğrencilerinin verdiği cevaplar doğrultusunda spor ile sosyalleşmesinin okul başarısı değişkenine ilişkin elde edilen bulgular sonucunda anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0,05$). Okuldaki başarı durumlarının sosyalleşmeye etkisinin olmadığı gözlenmektedir.

İnsan sağlığının korunması için spor faaliyetlerinin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Bunun için aileler bilinçlendirilmeli ve spor aktivitelerine katılım arttırılmalıdır. Sporla ilişkili programları izlemenin ve yazılı basında takip etmenin kişinin spora yönelik olumlu yönde bir tutum sergilemesinde önemli bir etken olarak görülmektedir (Öncü 2007). Ailede spora katılım varsa ya da aileler geçmişte spor yapmışlarsa evde düzenli olarak spor konuşuluyorsa ya da seyrediliyorsa, spor aile içerisinde genel konuşulan bir konuysa çocuklar sporla daha fazla ilgilenebilir ve katılımda bulunabilir (Öztürk, 1998). Ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının ailede spor yapan özelliği değişkenine göre Öztürk'ü (1998) destekler nitelikte anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buradan aile bireylerinin rol model alındığı ve öğrenci üzerinde aile görüşlerinin önemli olduğu görülmektedir. İlgili literatürde gerçekleştirilmiş çalışmalarda Öncü (2007), Yılmaz (2016), Hergüner (1991), Clement, Brooks ve Wilmoth (2009), Çolak (2019) ve Yaldız (2013)'ın da çalışmalarında ailede spor yaparak örnek teşkil edecek birilerinin olmasının aile fertlerinin beden eğitimine karşı tutumunu etkilediği gözlenmiştir. Bunun aksine çalışmalarında Mollaoğulları ve Korucu (2005), Erol, Korkmaz ve Acar (2005), Erol, Arabacı ve Acar (2003), Yıldız (2018) ve Erol, Korkmaz ve Acar'dan akt. Tutal (2011) ise aile bireylerinin spor yapmasının beden eğitimine karşı oluşacak tutumda etkisi olmadığı görüşündedirler.

Ailede spor yapan değişkenine göre spor ve sosyalleşme açısından aralarında anlamlı farklılık tespit edilememiştir ($p>0,05$). Aile fertlerinin spor yapması sosyalleşmelerini etkilemediği ve herkesin kendi iradesine bağlı olduğu düşünülebilir. Bu bağlamda Cantekin (2014) 'in çalışması araştırmamızla benzer sonuçlara ulaşmaktadır. Buna karşılık İmamoğlu (2011) çalışmasında aile fertlerinin spor yapmasının kişinin sosyalleşmesini sağladığını savunur.

Ailelerin öğrencilerin spor yapmalarına izin verme değişkeni ile beden eğitimi dersine karşın oluşturdukları tutum arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,005$). Bu durumda ailelerin çocuklarının spor yapmalarına karşı çıkması öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarında büyük rol oynadığı kanaatine ulaşılabilir. Elçi ve Ballı (2004), Küntay (1991), Sivrikaya ve Kılçık (2017) da çalışmalarında aile desteğinin beden eğitimi dersine teşvik konusunda önemli bir etken olduğu görüşüyle çalışmamız bulguları ile benzerlik göstermektedir. Diğer taraftan Cantekin (2014) ile Shaji ve ark. (2014) çalışmalarında aile desteğinin beden eğitimi dersine teşvik konusunda önemli bir etken olmadığını savunurlar.

Ailelerin öğrencilerin spor yapmasına izin verme durumunun sosyalleşmelerine ilişkin istatistiksel bulgularında ise anlamlı farklılıklar bulunamamıştır ($p>0,005$). Elde ettiğimiz bulgular sonucunda katılımcıların sosyalleşmelerinde ailelerin tutumunun bir etkisinin olmadığından söz etmek mümkündür. Atan, İmamoğlu ve İmamoğlu (2018)'da çalışmalarında bizim bulgularımızla uyumlu sonuçlar elde etmişlerdir.

Katılımcıların beden eğitimi ve spor dersi tutumu ile sosyalleşme arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde, beden eğitimi ve spor dersi tutumu ile spor ve sosyalleşme arasında ($r = ,428$ $p<0,00$) pozitif yönde yüksek ilişki bulunmuştur. Bu yüksek korelasyon seviyesinden uygulanan iki değişik ölçeğin kendi içlerinde ve birbirleri ile tutarlı oldukları sonuçlarına ulaşılabileceği gibi beden eğitimi ve spor dersine olan tutumlarının öğrencilerin sosyalleşmeleri ile doğru orantılı oldukları çıkarımını yapmak mümkündür.

Araştırmamızla birlikte Özdinç (2005), Şahan (2008), Yıldız (2015), Yılmaz (2006)'da yapmış oldukları çalışmalarında sporun katılımcıların sosyalleşmesine etkisinin olduğu bulgularına ulaşmışlardır.

Kişilerin sosyalleşmesinde aile, arkadaş, akran grupları, okul, eğitim ve kitle iletişim araçları gibi sosyalleşme etkenlerinin yanı sıra spor aktivitelerinin ve sportif faaliyetlerin önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar ve mevcut diğer araştırmaların incelenmesinde beden eğitimi dersine karşı oluşturulan tutumların öğrencilerinin sosyalleşmesinde büyük oranda etkili olduğu görülmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin sosyalleşme sürecinde sportif aktivitelere gerekli zaman ayrılmalı, gereken önem verilmelidir.

Sonuç olarak araştırma bulgularımız mevcut literatüre katkı sağlar özelliktedir. Özellikle beden eğitimi ve spor dersine karşı olumlu tutumları ile beraberinde oluşan sosyalleşme süreci, ortaokul öğrencilerinin içinde bulundukları kritik dönemi kolay atlatma ve hasar görmeden yapıcı olarak kişisel özelliklerinin şekillenmesine katkı sağlayacaktır. Öğrencilerin sosyal bağlarını geliştirmeleri ve bu dönemi olumlu kullanmaları, kişisel gelişimlerine katkı sağlaması açısından üzerinde özenle durulması ve araştırılması gereken bir süreçtir.

6. ÖNERİLER

1. Çalışmamızda kız öğrencilerin sosyalleşmesinin erkek öğrencilere göre daha az olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan diğer araştırmalarda ise tam tersi durum daha fazla görülmektedir. Kayseri ilindeki okullarda kız öğrencilere yönelik daha fazla etkinlik, organizasyon düzenlenirse daha fazla katılma imkanı ile sosyalleşmeleri sağlanabilir.
2. Okulların beden eğitimi dersine özel fiziki imkanları arttırılır, ders materyalleri geliştirilip çeşitlendirme sağlanabilirse öğrenciler daha verimli ders işleyebilecek ve bu da derse karşı olan tutumları ile sosyalleşmelerine de katkı sağlayacaktır.
3. Okul türü sadece tek türden seçilmiştir. Özel-devlet olarak daha kapsamlı şekilde ele alınabilirse farklı sonuçlar görülebilir.
4. Öğrencilere beden eğitimi dersinin gelişimlerine ve sağlıklı fiziksel yapıya sağladığı faydaları hakkında daha fazla bilgi verilirse, beden eğitim dersine olan tutumları değişebilir ve sevdirilmesi sağlanabilir.
5. Öğrencilerin derse karşı olumlu tutum oluşturmalarına katkı sağlamak amacıyla, okul yöneticileri tarafından beden eğitimi dersleri seçmeli olarak seçilerek beden eğitimi ders saatleri artırılabilir.
6. Öğrenci velilerine; beden eğitimi ve spor aktivitelerinin öğrencilerin sağlıklı gelişimlerine, sosyalleşmelerine yararları ve katkıları hakkında bilgi veren toplantı, seminer ve konferanslar düzenlenerek bilinçlendirme sağlanabilir.
7. İl merkezinde düzenlenen çalışmamıza farklı ilçe ve köyleri kapsayan katılım sağlanabilir. Böylece sosyo-ekonomik ve eğitim seviyesinin değişmesi farklı sonuçlar ortaya çıkarabilir.
8. Başarı durumu değişkeninin sosyalleşme ile ilgili araştırmalarda daha fazla yer alması literatür taramalarında araştırmacılara fayda sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Açak M. Beden Eğitimi Öğretmeninin El Kitabı, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2006.

Ada EN. Beden Eğitim Derslerinde Güdüsel İklim ve Güdülenmenin Optimal Performans Duygu Durumu Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi, Doktora Tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2011.

Ağkurt E. Üniversite Öğrencilerinde Spora Katılımın Sosyalleşmeye Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ, 2018.

Akandere M, Özyalvaç NT, Duman S. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutumları ile Akademik Başarı Motivasyonlarının incelenmesi (Konya Anadolu Lisesi Örneği), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 24, 2010: 1-10

Akgün İB, İnan M. İlköğretim Okulları Seçmeli Spor Etkinlikleri Dersi Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitim Sempozyumu, 20-22 Mayıs, TÜBİTAK, Elazığ, 2010: 406-411.

Akpınar S. Spor Federasyonlarında Çalışanların, Sosyal Beceri, İş Doyumu ve Problem Çözme Yeterlilikleri Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2010.

Alpman C. Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1972.

Altay F, Özdemir Z. Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim 1. Kademesinde Öğrenim Gören 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3-5 Kasım 2006, Muğla Üniversitesi, Muğla, 591-593.

Altınköprü T. Genç Kız Psikolojisi ve Cinselliği, Hayat Yayıncılık, İstanbul, 2001.

Amman MT, İkizler HC, Karagözoğlu C. Sporda Sosyal Bilimler, Alfa Yayınevi, İstanbul-Bursa, 2000.

An İ. Beden Eğitimi ve Spor Bilimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.

Andersen LB, Lawlor DA, Cooper AR, Froberg K, Anderssen SA. Physical Fitness in Relation to Transport Toschool in Adolescents: the Danish Youth and Sports Study. Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports, 19(3), 2009: 406-411.

Arabacı R. Ambulatory Activities in Turkish Adults without Exercise Habits, Turkiye Klinikleri J Med Sci, 30(3), 2010: 985-994.

Aracı H. Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi (3), Nobel, Ankara, 2001.

Aracı H. Öğretmenler ve Öğrenciler İçin Okullarda Beden Eğitimi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.

Ardıç A. Tutuma İlişkin Temel Kavramlar ve Kuramlar, Engellilere Yönelik Tutumlar, (Ed: İ. H. Diken), Vize Yayıncılık, Ankara, 2012.

Arı M. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Bölgesinde Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Anne- Baba ve Öğrenci Tutumlarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2019.

Arıkan D, Çelebioğlu A, Güdücü Tüfekçi F. Çocukluk Dönemlerinde Büyüme ve Gelişme, Pediatri Hemşireliği, Z Conk, Z Başbakkal, H Bal Yılmaz, B Bolışık (Ed), Akademisyen Tıp Kitabevi, Ankara, 2013:53-101.

Arseven A. Alan Araştırma Yöntemi, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık, Ankara, 2001.

Arslan C, Koz M, Gür E, Mendeş B. Investigation of the Correlation between the Physical Activity Level and Health Problems in University Educational Staff, Fırat University Journal of Health Sciences (Medicine), 17(4), 2003: 249-258.

Atabek E. Modern Dünyada Değer Kayması ve Gençlik, Akım Yayınevi (1), İstanbul, 2003.

Atalay, A. Bireylerin Sosyal Algı ve Sosyalleşme Düzeylerinin Gelişiminde Rekreasyonel Uygulamaların Önemi, I. Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı, 12-15 Nisan 2012, Antalya, 2012:958-970.

Atan T, İmamoğlu R, İmamoğlu O. Çocukların Beden Eğitimi Dersine Katılımına Ebeveynlerin Tutumları, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi / The Journal of International Social Research, 11(60), 2018.

Ayhan H. Eğitim Bilimine Giriş, Şule yayınları, Ankara, 1997.

Bacanlı H. Gelişim ve Öğrenme, Nobel Yayınları, Ankara, 2005.

Balcıoğlu B, Özbek A, Sungur N, Sivrikaya K, Tekin A. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Değer Sistemleri ve Sorun Çözmedeki Yeterliliklerinin İncelenmesi, Selçuk Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7(1), 2005:91-99.

Bardakçı S. Çevrimiçi Öğrenme Ortamında Algılanan Sosyalleşme Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakülte Dergisi 43(1), 2010:21-25.

Başer SA. Öğretmen Niteliklerinin Beden Eğitimi Dersi Alan Öğrencilerin Bu Derse Karşı Olan Tutumlarına Etkisi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu, 2009.

Baumgartner TA, Jackson AS. Measurement for Evaluation in Physical Education and Exercise 8(3), Dubuque, 1987.

Baxter-Jones AD, Maffulli N. Parental Influence on Sport Participation in Elite Young Athletes, Journal Sports Medicine Physical Fitness June;43(2), 2003:250-255.

Behrman RE, Kliegman RM, Jenson HB. Growthand Development: Nelson's Textbook of Pediatrics: (2.16), WB Saunders, Phila Delphia, 2000:52-57.

Belton S, O'Brien W, Meegan S, Woods C. Issartel J. Youth Physical Activity towards Health: Evidence and Background to the Development of the YPATH Physical Activity Intervention for Adolescents. BMC Public Health 14(1), 2014:122.

Biddle SJH, Whitehead SH, O'Donovan TM, Nevill M E. Correlates of Participation in Physical Activity for Adolescent Girls: A Systematic Review of Recent Literature, Journal of Physical Activity & Health, 2(4), 2005:423-434.

Bilge N. Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi, Kültür Bakanlığı Yayınları (1095), 1989:17-36.

Bilgin M. Bedensel ve Devinsel Gelişim, Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi, Yeşilyaprak (Ed), Pegem Akademi, Ankara, 2002.

Bilir P. Yeni Beden Eğitimi Öğretim Programı ve Köy Enstitülerinde Beden Eğitimi Derslerinin Yapılandırmacı Öğretim Yaklaşımı Açısından Değerlendirilmesi, Spor Metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 6(3), 2008:145-150.

Birtwistle GE, Brodie DA. Children's Attitudes towards Activity and Perceptions of Physical Education, Health Education Research, 6(4), 1991:465-478.

Brustad RJ. Who Will Go Out and Play? Parental and Psychological Influences on Children's Attraction to Physical Activity, Pediatric Exercise Science (5), 1999:44-62.

Bucher CA, Koenig CR. Method and Material for Secondary School Physical Education, Saint Louis: The C.V, Mossey Company, 1983.

Büyükgönenç L, Törüner E (Ed). Büyüme ve Gelişme, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Temel Hemşirelik Yaklaşımları, Göktuğ Yayıncılık, Ankara, 2012:53-57.

Büyüköztürk Ş. Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, Pegem Akademi Yayıncılık (7), Ankara, 2007: 40.

Büyüköztürk Ş, Kılıç Çakmak E, Akgün, ÖE, Karadeniz Ş, Demirel F. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Pegem Akademi, Ankara, 2016.

Cantekin TU. İlköğretime Başlayan Çocukların Ailelerinin Spora ve Beden Eğitimi Dersine Bakış Açısını Belirlemek, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Samsun, 2014.

Clement D, Brooks D, Wilmoth B. Parental Attitudes towards Physical Activity: A Preliminary Analysis, Fitness Society of India, 5(2), 2009: 1-11.

Coakley, J. Social Dimensions of Intensive Training and Participation in Youth Sports, Intensive Participation in Children's Sports, Cahili, B. R. and Pearl, A. J. , Human Kinetics Publishers, Champaign ,1993:77.

Cooper CJ. SPSS Descriptive Statistic. CJ. SPSS. Descriptive Statistics. [http://psychology.illinoisstate.edu/jccutti/] Erişim: 05 Nisan 2019

Çağlayan A, Çalık F, Sivrikaya K, Kahveci M. 12-15 Yaş Grubu Spor Yapan Öğrencilerle Spor yapmayan Öğrencilerin Okul Başarıları Yönünden Karşılaştırılması, 10. ICHBER-SD Avrupa Kongresi ve SBD 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 17-20 Kasım 2004, Antalya.

Çakmakçı S. Okullardaki Beden Eğitimi Dersinin ve Faaliyetlerinin Öğrencilerin Sosyalleşmelerine Etkileri, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya, 2001.

Çalgın ER. Niğde İlinde Görev Yapmakta Olan Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Mevcut Durumlarının Değerlendirilmesi ve Mesleki Sorunlarının Tespiti, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2003.

Çeki G. Gençlik ve sporda genel politika. Journal of Physical Education and Sports Studies. Vol.(1) 1990:20-24.

Çelik İİ. Sporun sosyalleşme sürecindeki rolü, Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde, 2002: 11-87.

Çeliköz N, Çetin F. Anadolu Öğretmen Lisesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarını Etkileyen Etmenler, Milli Eğitim Dergisi, 162, 2004.

Çetin S. Anadolu Lisesi ve Düz (Genel) Lise Çıkışlı Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2003.

Çınar M. Rekreatif Faaliyetlere Katılan 9-14 Yaş Grubunun Benlik Saygısı ve Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2018.

Çolak FŞ. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi (Erzurum İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Kış Sporları ve Spor Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, 2019.

Çöndü A. Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 1999:1-4, 21.

Çövener Ö. Şahin Ş. Ergenlik Dönemi ve Sosyalleşme (5), 2016:42-49. [https://www.researchgate.net/publication/329209827] Erişim: 10 Ekim 2019.

Danışman İHA. Bireysel ve Takım Sporları Yapan Öğrencilerin Güdüsel Yönelimlerinin Kaygı Düzeylerine Etkilerinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2011.

De Francesco C, Johnson R. Athlete and Parent Perception in Junior Tenis, Journal of Sport Behavior (20), 1997:29-36.

Demiray U. Meslek Yüksekokulları İçin Genel İletişim, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2003:90.

Demirci A. Spor Yapmanın Öğrenme ve Zihinsel Gelişim Üzerindeki Etkileri, Eğitimde Rehberlik Pedagoji Psikoloji Bilim Kültür Dergisi, İnternet Sayfası. [http://www.egitimderehberlikdergisi.com/2018/03/21/spor-yapmanin-ogrenme-ve-zihinsel-gelisim-uzerindeki-etkileri/] Erişim: 20 Eylül 2019.

Demirel Ö, Kaya Z. Eğitim Bilimlerine Giriş, Pegem Akademi, Ankara, 2011:5-6.

Demirhan G, Altay F. "İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutum Ölçeği", II. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu, Ankara, 2001.

Dobbins M, Husson H, DeCorby K, LaRocca RL. School-based Physical Activity Programs for Promoting Physical Activity and Fitness in Children and Adolescents Aged 6 to 18, Cochrane Database of Systematic Reviews (2), 2013:1-13.

Dodurgalı A. Eğitim Sosyolojisi, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 2000.

Doğan B. Spor Sosyolojisine ve Uygulamalı Spor Sosyolojisine Giriş, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2007.

Doğar A. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Derslerinde Görülen İstenmeyen Davranışları ve Öğretmenlerin Yaklaşımları, Gece Akademi (1), Ankara, 2018:10-11.

Donuk B, Balcıoğlu İ, Şenduran F, Ülker İ. İstanbul'da Yaşayan 14-16 Yaş Grubu Genç Basketbol Sporcularının Psikososyal ve Demografik Özellikleri, 10. İCHBER-SD Avrupa Kongresi ve SBD 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 17-20 Kasım 2004, Antalya.

Dönmezer S. Toplumbilim, Beta Basın Yayın Dağıtım, İstanbul, 1999:37.

Dwyer T, Sallis JF, Biizzard L, Lazarus R, Dean K. Relation of Academic Performance to Physical Activity and Fitness in Children, Pediatric Exercise Science (13), 2001:225-238.

Elçi G, Ballı ÖM. Ebeveynlerin Çocuklarının Serbest Zaman Aktiviteleri ve Spora Katılımlarıyla İlgili Görüş ve Beklentileri. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 6(1), 2014.

Eren E. Örgütsel Davranış Yönetim Psikolojisi, Beta Basım, İstanbul, 2001.

Erdimez A. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Sporla Sosyalleşme Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş, 2016.

Erkal ME. Sosyolojik Açıdan Spor, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1986.

Erkal ME. Sosyolojik Açıdan Spor, Türk Dünyası Araştırmalar Vakfı, Kutsun Matbaa ve Reklamcılık Merkezi, İstanbul, 1992.

Erkal ME. Sosyoloji (Toplum Bilimi), Der Yayınları, İstanbul, 2006.

Erkaya S. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Sportif Faaliyetlerin Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2016.

Erkmen G, Tekin M, Taşğın Ö. Özel İlköğretim Okullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Çeşitli Değişkenlere Göre Beden Eğitim Dersi Hakkındaki Tutum ve Görüşleri, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 3–5 Kasım 2006, Muğla Üniversitesi, Muğla.

Erkuş A. Davranış Bilimleri İçin Bilimsel Araştırma Süreci, Seçkin Yayınları, Ankara, 2013.

Eroğlu B. Öğretmenlik Uygulamasının Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarının Mesleki Yeterlilik ve Mesleğe Yönelik Tutumları Üzerine Etkileri, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2011.

Erol S, Arabacı R, Acar Z.A. Bursa Nilüfer İlçesi İlköğretim Okullarındaki Öğrenci Velilerinin Beden Eğitimi ve Spora Bakış Açılarının İncelenmesi, III. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Olimpik Eğitim ve Spor Kültürü Sempozyumu, 23-24 Mayıs 2003, Uludağ Üniversitesi, Bursa 1(1), 33-41.

Erol S, Korkmaz HN, Acar ZA. Bursa İlinde Bulunan Anaokullarındaki Öğrenci Velilerinin Beden Eğitimi ve Spora Bakış Açılarının İncelenmesi, 4.Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10-11 Haziran 2005, Uludağ Üniversitesi, Bursa, 15(1), 272-279.

Esentürk OK. Lise Düzeyinde Öğrenim Gören ve Okullar Arası Spor Müsabakalarına Katılan Sporcu Öğrencilerin Güdülenme ve Saldırganlık Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2014.

Fişek K. 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul, 1985:43.

Franzoı LS. Social Psychology. Mc. GrawHill (3), Boston, 2003.

Freedman JL, Sears DO, Carlsmith JM. Sosyal Psikoloji, (Çev: Ali Dönmez), Ara Yayıncılık(1), İstanbul, 1989.

Gezgin MF, Amman T. Temel Eğitimde Yararlılık Açısından Spor Olgusu, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor II. Ulusal Sempozyumu, Manisa, 1993:234-237.

Giddens A. Sosyoloji, (Haz. Cemal Güzel), Ayraç Yayınevi, Ankara, 2005:25-28.

Gök M. Ortaöğretimde Aktif Spor Yapan ve Yapmayan Öğrencilerin Sosyalleşme Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2016.

Gökçe B. Türkiye'nin Toplumsal Yapısı ve Toplumsal Kurumlar. Savaş Yayınevi (2), Ankara, 2004: 188.

Gökmen H, Karagül T, Aşçı HF. Psikomotor Gelişim, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2005:139.

Greendorfer SL. Socialization Process And Sport Behavior, T, Horn(ed), Advances in Sport Psychology, Champaign, Human Kinetics, IL, 2002:377-411.

Grössing S. Beden ve Spor Hareket I, Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1991.

Güçlü M. Avrupa, Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Türkiye'de Beden Eğitimi ve Sporun Gelişimi, Milli Eğitim Dergisi, (150) 2001:33-38.

Güllü M. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Araştırılması. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.

Güllü M, Güçlü M. Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(2), 2009: 138-151

Günay M, Cicioğlu İ. Spor Fizyolojisi. Gazi Kitapevi, Ankara, 2001.

Gürbüz A. İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Muğla İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Muğla, 2011.

Gürbüz A, Özkan H. İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Çeşitleri Bağlı Tutumlarının Belirlenmesi (Muğla İl Örneği). Pamukkale Spor Bilimleri Dergisi, 3(2), 2012:78-89.

Güvenç B. İnsan ve Kültür, Remzi Kitabevi (6), İstanbul, 1994.

Güz N. Türk Basınında Gündem Oluşturma, Yeni Türkiye Medya Özel Sayı 2(12), Ankara, 1996:982-983.

Harmandar İH. Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Alp Ofset, Kütahya, 2000.

Harmandar İH. Beden Eğitimi ve Sporda Özel Öğretim Yöntemleri, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2004.

Hazar G. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarını Etkileyen Faktörlerin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2019.

Hekim M. Çocuklarda Beden Eğitimi, Spor ve Oyun Etkinliklerine Katılımın Kemik Gelişimi Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi, Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi 5(2), 2016:66-71.

Heper E, Koca C, Ertan H, Kale M, Terek S, Karabudak E, Ertan H. Spor Bilimleri ile İlgili Kavramlar ve Sporun Tarihsel Gelişimi. H. Ertan (Ed.), Spor Bilimlerine Giriş (1. Baskı), Eskişehir Anadolu Üniversitesi, 2012:11-12.

Hergüner G. Çocuğun Spora Yönelmesinde Ailenin Rolü ve Önemi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6, 1991: 87-91.

Hilland TA, Stratton G, Vinson D. The Physical Education Predisposition Scale: Preliminary Development and Validation, Journal of Sport Sciences 27(14), 2009:1555-1563.

Hologlu OG. İlköğretim İkinci Kademede Öğrenim Gören Kız Öğrencilerin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Bursa, 2006.

Hosseınalıpour F. Üniversiteli Sporcu Öğrencilerin Sporda Motivasyon Düzeyleri ve Stresle Başa Çıkma Yöntemlerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2015.

Hünük D. Ankara İli Merkez İlçelerindeki İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Sınıf Düzeyi, Öğrenci Cinsiyeti, Öğretmen Cinsiyeti ve Spora Aktif Katılımları Açısından Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2006.

İbrahimli R. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum ve Fiziksel Aktivite Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2019.

İnceoğlu M. Tutum, Algı, İletişim, Kesit Yayınları, Ankara, 2004.

İnceoğlu M. Tutum, Algı, İletişim, Beykent Üniversitesi Yayınları, No. 69(5), İstanbul, 2010.

Kağıtçıbaşı Ç. İnsan ve İnsanlar, 10(52), Evrim Yayınevi, İstanbul, 1999.

Kale R, Erşen E. Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerine Giriş, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.

Kale R. İlköğretimde Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2007.

Kangalgil M, Hünük D, Demirhan G. ilköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması, Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Dergisi, 17(2), 2006:48-57.

Karagül T. Beden Eğitimi Öğretim Yöntemleri, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 1993:6-7.

Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayın, Ankara, 2006.

Keskin O. Effects of Physical Education and Participation to Sports on Social Development in Children, Journal of International Multidisciplinary Academic Researches (1), 2014:1-6.

Keten M. Türkiye'de Spor, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara, 1993.

Kılınç F, Göral M. Spor Bilimleri Terminolojisi, Isparta, 2000:39.

Kırılmazkaya G. İlköğretim Fen Bilgisi ve Sınıf Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri ve Sosyal Becerilerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Elâzığ, 2010.

Kızılkaya A. Lise Öğrencilerinin Spora Katılımında Ailenin Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Mersin, 2009.

Kimpston RD, Curriculum Fidelity and the Implementation Employed by Teachers: a Research Study, Journal of Curriculum Studies, 17(2) 1985:185-195.

Koçak S, Hürmeriç I. Attitudes toward physical education classes of primary school students in Turkey, Perceptual &Motor Skills, 103 (1), 2006: 296-300.

Koenig S. Sosyoloji, (Çev. S. Sucu, O. Aykaç), Ütopya Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2000:58-59.

Korucu G. Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşmelerinde Sporun Etkileri, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2010.

Kotan Ç, Hergüner G, Yaman Ç. İlköğretim Okullarında Okuyan Sporcu Öğrencilerin Spor Yapmalarında Okul ve Aile Faktörünün Etkisi (Sakarya İli Örneği), Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(1), 2009: 49-58.

Kriemler S, Meyer U, Martin E, Van Sluijs EM, Andersen LB, Martin BW. Effect of School-based Interventions on Pysical Activity and Fitness in Children and Adolescents: A Review of Reviews and Systematic Update, British Journal of Sports Medicine 45(11), 2011:923-930.

Kulaksızoğlu A. Ergenlikte Sosyalleşme ve Ahlak Gelişimi, Ergenlik Psikolojisi (16), Remzi Kitabevi, İstanbul, 2014.

Kuyulu İ. Spor Lisesi ve Anadolu Liselerinde Öğrenim Gören Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Öğrenme Düzeylerinin Çeşitli değişkenlere Göre İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, 2015.

Küntay E. Çocuk ve Gençlerde Davranış Bozukluğunu Düzeltici Önlem Olarak Spor, Erdemli A. (Ed.), Medya Yayıncılık, İstanbul, 1991.

Larson CA. Curriculum Foundation and Standarts for Physical Education, Englewood Cliffs, New Jersey, 1970.

Linder KJ. Sport Participation and Perceived Academic Performance of School Children and Youth, Pediatric Exercise Science (11), 1999:129-144.

Lumpkin A. Physical Education and Sport; a Contemporary Introduction, Times Mirror / Mosby College Publishing, Missouri, 1990:8.

Mathey E. This Thing Called Sport, Y. Health Physical, 2(40), England, 1996:38.

MEB. İlköğretim Okulları Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi Dersi Öğretim Programları, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1988.

MEB. Temel Spor Eğitimi Öğretim Programı 9.Sınıf, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Ankara, 2006.

MEB. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar), Ankara, 2018.

Menteş E, Menteş B, Karacabey K. Adolesan Dönemde Obezite ve Egzersiz, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, (8)2, 2011:963-977.

Merter K. Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Maltepe İlçesi Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2013.

Mollaoğulları H, Korucu G. Denizli İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Güçlükler ve Okul Yöneticilerinin Beden Eğitimi Derslerinde Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Düşüncelerinin Değerlendirilmesi, 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, 10–11 Haziran 2005, Uludağ Üniversitesi, Bursa.

Mirzeoğlu N. Spor Bilimlerine Giriş, Bağırgan Yayınevi, Ankara, 2003.

Mülayim A. Beden Eğitimi Dersinin Öğrencilerin Sosyal Gelişim Düzeylerine Etkilerinin Araştırılması (Ankara örneği), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014.

O'Bryant CP, O'Sullivan M, Raudensky J. Sport, Education and Society, Academic Research Library Ekim5(2), 2000:84.

Orlick TD. Sport Participation: A Process of Shaping Behavior, Human Factors (16), 1974:558-561.

Otrav N. Sporun Sosyalleşmeye Etkileri, Spor Eğitiminin ve Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu, Manisa, 2005.

Öncü E. Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları ve Beklentileri, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.

Özçelik E. Öğrencilerin Sosyalleşmesinde Beden Eğitimi Dersinin Rolü, Beykent Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2007.

Özer DS, Özer MK. Çocuklarda Motor Gelişim, Nobel Yayın Dağıtım (3), Ankara, 2004:6.

Özdinç Ö. Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sporun ve Spora Katılımın Sosyalleşmeyle İlişkisi Üzerine Görüşleri, Spor Metre Dergisi, 2(3), Ankara, 2005

Özgüven İE. Psikolojik Testler, Pdrem Yayınları, Ankara, 2000:353.

Özkalp E. Aile Kurumu, (Ed): Zıllıoğlu, M.: Davranış Bilimleri, A.Ü.A.Ö.F. Yayınları (59), Meteksan, Ankara, 1987:134.

Özkalp E. Sosyolojiye Giriş, Ekin Kitabevi, Bursa, 2005:131.

Özmen Ö. Çağdaş Sporda Eğitim Üçgeni. Bağırgan Yayınevi, Ankara, 1999:12-13.

Öztürk F. Toplumsal Boyutlarıyla Spor, Bağırgan Yayınevi, Ankara, 1998:61.

Öztürk H. Ortaöğretim öğrencilerinin sportif beklenti ve alışkanlıkları, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2000.

Perkins DF. Parents Making Youth Sports A Positive Experience, Report Availabie From Collage of Agricultural Sciences, Penn State University, 2006. [http://pubs.cas.psu. edu/freepubs /pdfs /ui349.pdf] Erişim: 14 Eylül 2019

Saka T, Yıldız Y, Tekbaş ÖF, Aydın T. Genç Erkeklerde Spor Okulu Eğitim Programının Bazı Antropometrik ve Fonksiyonel Testler Üzerine Etkisi, Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 2(1), 2008:1-8.

Sallis, JF, McKenzie TL, Beets MW, Beighle A, Erwin H, Lee S. Physical Education's Role in Public Health: Steps Forward and Backward Over 20 Years and Hope for the Future. Research Quarterly for Exercise and Sport 83(2), 2012:125-135.

Sarı M. Ortaöğretim Öğrencilerinin Ders Dışı Etkinliklere Katılımının İncelenmesi, Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 5(1), 2012: 72-89.

Shajie K, Raoof M, Nayerabadi M, Houshyar K. Effect Of Parental Attitude Toward Physical Activity On Sport Participation Of Their Children İn School, Advances inenvironmental Biology, 2014.

Shaver KG. Principles of Social Psychology, Winthrop Publishers (2), Cambridge, 1981:125-132.

Shephard RJ. Curricular Physical Activity and Academic Performance, Pediatric Exercise Science (9), 1997:113-125.

Singh A. Physical Activity and Performance at School: A Systematic Review of the Literature Including a Methodological Quality Assessment. Archives of Pediatrics and Adolescent Medicine, 2012:166.

Sivrikaya Ö, Kılçık M. İlköğretim okulları 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi (Düzce Örneği), CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 12 (1), 2017: 1-15.

Soylu A. Fırat Üniversitesi Ögrencilerinin Sosyal ve Duygusal Öğrenme Becerileri, Yüksek Lisans Tezi Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ, 2007.

Strohmeyer H. Leibeserziehung und Schulsport Bundesverlag: Osterreichischer, 1983:190.

Şahan H. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2007.

Şahan H. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü, KMU İİBF Dergisi, 10(15), 2008: 260-278.

Şentürk K. Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrenci ve Ebeveynlerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Şanlıurfa-Halfeti Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2019.

Şenol E. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği İle Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş, 2015.

Tamer K, Pulur A. Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri, Ada Matbaacılık, Ankara, 2001.

Taşğın Ö, Tekin M. Çeşitli Değişkenlere Göre İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumlarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine

İlişkin Tutum ve Görüşleri. Kastamonu Eğitim Dergisi, 17(2), 457-466, 2009.

Tezcan M. Toplumsal ve Kültürel Değişme, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yayını, Ankara, 1991:22-24.

Temel C, Avşar P. İlköğretim Beden Eğitimi Dersi 1-8. Sınıflar Öğretmen Kılavuz Kitabı, MEB Devlet Kitapları İkinci Baskı, Saray Matbaacılık, Ankara, 2009.

Tiryaki Ş, Erdil G, Acar M, Emlek Y. Sporcu ve Sporcu Olmayan Gençlerin Kişilik Özellikleri, Spor Hekimliği Dergisi, (26) 1991:19-23.

Thurstone LL. Attitudes Can Be Measured, Readings in Attitude Theory and Measurement, John Wiley and Sons, New York, 1967.

Trudeau F, Shephard RJ. Contribution of School Programmes to Physical 52 Activity Levels and Attitudes in Children and Adults, Sports Medicine 35(2), 2005:89-105.

Tunçalp Ö. Seçilmiş Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Beden Eğitimi ve Spor Aktivitelerinin Rolü, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya, 2011.

Tutal V. İlköğretim Öğrenci Velilerinin Beden Eğitimi Dersine Karşı Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı, 15(1), 2011: 142-153.

Türk F. Lise Öğrencilerinin Eğitimde Yabancılaşma Sorunu; Ankara İli Yenimahalle İlçesi İki Genel Lise Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2010.

Tüfekçioğlu E. Okul Öncesi 4-6 Yaş Çocuklarında Algısal Motor Gelişim Programlarının Denge ve Çabukluk Üzerine Etkisi, Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi 5(2), 2008. [http://www.insanbilimleri.com] Erişim: 10 Eylül 2019.

Uysal FK. Okul Çağında Çocuk Sağlığı, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 2005.

Valois RF, Zullig KJ, Huebner ES, Drane JW. Physical Activity Behaviors and Perceived Life Satisfaction among Public High School Adolescents, Journal of School Health, LXXIV:2, 2004:59-65.

Willmore JH, Costill DL. Physiology of Sport and Exercise, Human Kinetics, 400(4121), ABD, 1994.

Wuest AD, Bucher CA. Foundations of Physical Education and Sport, McGraw-Hill, Boston, 1999:43–45.

Yalçın İ. Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Kadın Sporcuların Spora Katılım Motivasyonlarının Bazı Değişkenlere Göre Araştırılması, International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS) (3) Aralık 2017.

Yaldız S. İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci ve Ana-Baba Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2013.

Yaldız AS, Özbek O. İlköğretim Okullarında Beden Eğitimi Dersine Yönelik Öğrenci ve Ana-Baba Tutumları, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu Eğitim Dergisi 26(1), Kastamonu, 2018:75-79.

Yanık M, Çamlıyer H. Developing An Attitude Scale Towards Profession Of Physical Education Teaching In Secondary Schools (Sasppet), International Journal of Human Sciences, 2(10), 2013.

Yanık M, Çamlıyer H. Ortaöğretim 9. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları İle Okula Yabancılaşma Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi, 1(1), 2015: 9-19.

Yetim A. Sosyoloji ve Spor, Topkar Matbaacılık, Trabzon, 2000:148-151.

Yetim A. Sosyoloji ve Spor, Berikan Yayınları, Ankara, 2015.

Yıldız E. Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Bala İlçesi Örneği, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2018.

Yıldız Y. Spor Yapan ve Spor Yapmayan Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme ve Mutluluk Düzeylerinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla, 2015.

Yılmaz A. Lise Öğrencilerinin Ders Dışı Sportif Etkinliklere Katılımlarına Yönelik Ebeveyn Tutum ve Görüşleri, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2016.

Yılmaz B. Doğa Sporlarına Katılımın Sosyal Bütünleşmeye Etkisi, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2006.

Yılmaz F. Ortaokul 6.7.8. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Duygusal Öğrenme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014.

Yörükoğlu A. Değişen Toplumda Aile ve Çocuk, Özgür Yayın Dağıtım (4), İstanbul, 2002.

Yücel Ü. Türk Okçuluğu, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara 2015.

EKLER

Ek 1. Erciyes Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Proje Onayı

BAŞVURU NO: 59

SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ETİK KURULU
PROJE ONAY FORMU

Projenin Adı	"Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Sosyalleşme Üzerine Etkisinin İncelenmesi"
Projenin Niteliği	Yüksek Lisans/Uzmanlık/Doktora Tezi
Proje Araştırmacıları	Betül SÖĞÜT (Sorumlu Araştırmacı) Dr. Öğr. Üyesi Osman PEPE (Danışman)
Sorumlu Araştırmacının Haberleşme Bilgileri	Betül SÖĞÜT (Sorumlu Araştırmacı) E-posta adresi: betuldyurek@gmail.com

KARAR:

Etik Kurulumuza başvuran ***Betül SÖĞÜT'ün "Ortaokulda Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Sosyalleşme Üzerine Etkisinin İncelenmesi"*** adlı Çalışması değerlendirilerek aşağıdaki sonuca ulaşılmıştır.

Proje etik açıdan uygun bulunmuştur. ☑

Projenin etik açıdan geliştirilmesi gerekmektedir. ☐

Proje etik açıdan uygun bulunmamıştır. ☐

28/08/2018

ADI SOYADI		**İMZA**
Etik Kurul Başkanı	Prof. Dr. Mustafa ARGUNŞAH	
Etik Kurul Başkan Yrd.	Doç. Dr. Kasım KARAMAN	Katılmadı
Üye	Prof. Dr. Celal YILDIZ	
Üye	Prof. Dr. Mehmet AKKURT	Katılmadı
Üye	Prof. Dr. Mustafa BAKTIR	
Üye	Prof. Dr. Mustafa DEMİRCİ	
Üye (Raportör)	Prof. Dr. Mustafa AKDAĞ	Katılmadı
Üye	Doç. Dr. Handan ZİNCİR	Katılmadı
Üye	Doç. Dr. Burak ADIGÜZEL	

Ek 2. Araştırma İzni

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 94025929-605.02-E.16990395 21/09/2018
Konu : Betül SÖĞÜT'ün Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22/08/2017 tarih ve 12607291 sayılı (2017/25 Genelge) emirleri.

Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Betül SÖĞÜT'ün "Ortaokulda Eğitim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Sosyalleşme Üzerine Etkisinin İncelenmesi" konulu çalışma yapma isteği ile ilgili, 14/09/2018 tarih ve 16370432 sayılı dilekçesi ve ekleri ilişikte sunulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Betül SÖĞÜT'ün "Ortaokulda Eğitim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Sosyalleşme Üzerine Etkisinin İncelenmesi" konulu çalışmayı yapmasında bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilmiştir. Her sayfası mühürlü çalışma evrakları ilişikte sunulmuş olup, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı sonuna kadar eğitimi aksatmadan okul müdürlüğünün gözetiminde, Müdürlüğümüz Kocasinan İlçesine bağlı ekli listede isimleri belirtilen liselerde araştırmanın yapılması Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Coşkun FEYZİOĞLU
İl Milli Eğitim Müdür V.

EK: Yazı ve Ekleri (19 Sayfa)

OLUR
21/09/2018

Dr. M. H. Nail ANLAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Güllüce Mahallesi Talas Bulvarı No:108 Melikgazi / KAYSERİ
Elektronik Ağ: http://kayseri.meb.gov.tr
e-posta: arge38@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin: C.BOYRAZ (V.İ.K.İ.)
C. NALBANT (Şef)
Tel: (0352) 330 1125 (1240) Faks: (0352) 320 9503

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. http://belgedogrulama.meb.gov.tr adresinden 3223-9131-3989-b770-7dea kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
KAYSERİ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 94025929-605.02-E.16990395
Konu : Betül SÖĞÜT'ün Araştırma İzni

21/09/2018

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Bakanlığımız Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 22/08/2017 tarih ve 12607291 sayılı (2017/25 Genelge) emirleri.

Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Betül SÖĞÜT'ün "Ortaokulda Eğitim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Sosyalleşme Üzerine Etkisinin İncelenmesi" konulu çalışma yapma isteği ile ilgili, 14/09/2018 tarih ve 16370432 sayılı dilekçesi ve ekleri ilişikte sunulmuştur.

Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Betül SÖĞÜT'ün "Ortaokulda Eğitim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Sosyalleşme Üzerine Etkisinin İncelenmesi" konulu çalışmayı yapmasında bir sakıncanın olmadığı Anket Değerlendirme Komisyonu tarafından tespit edilmiştir. Her sayfası mühürlü çalışma evrakları ilişikte sunulmuş olup, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı sonuna kadar eğitimi aksatmadan okul müdürlüğünün gözetiminde, Müdürlüğümüz Kocasinan İlçesine bağlı ekli listede isimleri belirtilen liselerde araştırmanın yapılması Müdürlüğümüzce uygun mütalaa edilmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

Coşkun FEYZİOĞLU
İl Milli Eğitim Müdür V.

EK: Yazı ve Ekleri (19 Sayfa)

OLUR
21/09/2018

Dr. M. H. Nail ANLAR
Vali a.
Vali Yardımcısı

Gültepe Mahallesi Talas Bulvarı No:138 Melikgazi / KAYSERİ
Elektronik Ağ: http://kayseri.meb.gov.tr
e-posta: arge38@meb.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin: C.BOYRAZ (V.H.K.İ.)
C. NALBANT (Şef)
Tel: (0352) 330 1125 (1240) Faks: (0352) 320 9503

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 3223-9131-3888-b770-7dea kodu ile teyit edilebilir.

Ek 3. BGOF (Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu)

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU (BGOF)

Değerli katılımcı;

"Ortaokuldu Öğrenim Gören Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Üzerine Etkisinin İncelenmesi "adlı yüksek lisans çalışmasını yapmaktayım. Bu çalışmanın amacı siz değerli katılımcıların Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları ve Sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Her bir katılımcıdan, yaş, cinsiyet, eğitim gördüğünüz sınıf, anne ve babanızın öğrenim durumu, Anne baba mesleği aileniz aylık geliri düzeyi, okuldaki başarı durumu, okula spor yapın biney, ailenin spor yapmanızı izin verip vermediğine dair toplam 11 sorudan Kişisel Bilgi Formunu, Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutum Ölçeği ve Spora ve sosyalleşme Ölçeği uygulayacaktır.

Siz değerli katılımcı, çalışmaya gönüllü olarak içmek etmenizi ve istediğiniz zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabileceğinizi yazmı ederim.

Çalışmama katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Betül Saçlı

Tel no: 0506 567 83 89

"Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formundaki tüm açıklamaları okudum. Bana konunun ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama, aşağıda adı belirtilen kişi tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı, istediğim zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabileceğimi ve kendi isteğime bakılmaksızın araştırmacı tarafından araştırma dışı bırakılabileceğimi biliyorum".

"Söz konusu araştırmaya, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın kendi rızamla katılmayı kabul ediyorum".

Gönüllünün Kişinin	Açıklamaları Yapan
Adı / Soyadı	Adı / Soyadı
İmzası / Tarih	İmzası / Tarih

Ek 4. Veri Toplama Aracı

Kişisel Bilgi Anket Formu

Kıymetli Öğrencimiz;

Bu anket Kayseri ilinde ortaokullarda eğitim öğretim gören öğrencilerimizin, Beden Eğitimi ve Spor Dersine ilişkin tutumlarının sosyalleşme açısından incelenmesi amacı ile yapılmaktadır.
Sizlere dağıtmış olduğumuz anket 3 (üç) bölümden oluşmaktadır;
1. bölümde sizden kişisel bilgilerinize ihtiyaç duyulmakta,
2. bölümde Beden Eğitimi ve Spor Dersine yönelik tutumunuz,
3. bölümde ise spor ve sosyalleşme hakkında verilere ulaşmak amaçlanmaktadır.
Anketi cevaplarken vereceğiniz cevapların doğru ve samimi cevaplar olmasına lütfen dikkat ediniz. Ankete olan katılımınızdan dolayı teşekkür ederiz.

- Her soruyu mutlaka cevaplayınız.
- Her soruya lütfen doğru cevaplar veriniz.
- Lütfen cevabınızı seçmiş olduğunuz şıkkın yanındaki parantez içine (X) işareti yazarak belirtiniz.

1. BÖLÜM (Kişisel Bilgi Formu)

1. Cinsiyetiniz nedir?
( ) a) Erkek ( ) b) Kız

2. Kaç yaşındasınız?
( ) a) 11 yaş ve altı ( ) b) 12 yaş ve altı ( ) c) 13 yaş ( ) d) 14 yaş ve üzeri

3. Okuduğunuz sınıf?
( ) a) 5 ( ) b) 6 ( ) c) 7 ( ) d) 8

4. Annenizin öğrenim durumunu nedir?
( ) a) Okur yazar ( ) b) ilkokul veya ilköğretim mezunu
( ) c) Lise mezunu ( ) d) Yüksekokul ve üzeri

5. Babanızın öğrenim durumunu nedir?
( ) a) Okur-yazar ( ) b) ilkokul veya ilköğretim mezunu
( ) c) Lise mezunu ( ) d) Yüksekokul ve üzeri

6. Annenizin mesleği nedir?
( ) a) Ev Hanımı ( ) b) Serbest Meslek ( ) c) işçi, Memur ( ) d) diğer

7. Babanızın mesleği nedir?
( ) a) Çalışmıyor ( ) b) Serbest Meslek ( ) c) işçi, Memur ( ) d) diğer

8. Ailenizin Aylık Geliri Nedir? Lütfen uygun olan seçeneği işaretleyiniz:
( ) a) 0-700 TL Arası ( ) b) 701-1400 TL Arası ( ) c) 1401-2100 TL Arası
( ) d) 2101-2800 TL Arası ( ) e)2801 TL ve Üzeri

9. Okulunuzdaki Başarı Durumunuz Nedir? Lütfen uygun seçeneği işaretleyiniz.
( ) a) Çok iyi ( ) b) İyi ( ) c) Orta ( ) d) Zayıf ( ) e) Çok Zayıf

10. Ailenizde spor yapan var mı?
( ) a) evet ( ) b) hayır

11. Aileniz spor yapmanıza izin veriyor mu?
( ) a) evet ( ) b) kısmen ( ) c) hayır

2. BÖLÜM - Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği (BESTÖ)

BESTÖ Anket Formu Açıklama: Aşağıda sizlerin Beden Eğitimi ve Spora ilişkin görüşlerinizi ifade eden cümlelere yer verilmiştir. Her cümleyi dikkatlice okuyarak sizin için hangi düzeyde bir anlam ifade ediyorsa bu durumu aşağıdaki ölçütlere göre cümlenin karşısındaki kutucuğa (X) işareti yazarak belirtiniz.

	(1)Kesinlikle Katılmıyorum	(2)Katılmıyorum	(3)Kararsızım	(4)Katılıyorum	(5)Kesinlikle Katılıyorum
1. Beden eğitimi ve spor derslerinde hep korku hissine kapılırım.					
2. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinde çok sıkılırım.					
3. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmaktan daima çekinirim.					
4. Beden eğitimi ve spor dersinde başarılı olmak için çaba sarf etmem.					
5. Beden eğitimi ve spor dersine diğer dersler gibi zorunlu olduğu için atılırım.					
6. Beden eğitimi ve sporla ilgili konuşmak çok zevklidir.					
7. Beden eğitimi ve spordan çok zevk aldığım için dersi özlemle beklerim.					
8. Beden eğitimi dersinde ön plana çıkmaktan sakınırım.					
9. Beden eğitimi dersinde işbirliği duygularım gelişir.					
10. Beden eğitimi ve spor dersi sağlıklı ve temiz olmayı öğretir.					
11. Gelecekteki öğrencilik yaşantımda Beden eğitimi ve spor dersi almak istemem.					
12. Beden eğitimi ve spor etkinliklerinin insanın sağlıklı gelişmesine katkı sağladığına inanırım.					
13. Okul ders programlarına Beden eğitimi ve spor dersi koymak gerekli değildir.					
14. Beden eğitimi ve spor uğraşının gelecek yaşamımda önemli yarar sağlayacağına inanırım.					
15. Okul ders programlarının her yılında beden eğitimi ve spor dersi olmalıdır.					
16. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmak beni dinlendirir.					
17. Beden eğitimi ve spor la ilgili etkinliklerinin dürüstlük ve demokratik yaşam davranışları kazandırdığına inanırım.					
18. Egzersiz ve spor yaparak serbest zamanların daha iyi değerlendirildiğine inanırım.					
19. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri ile uğraşmanın zaman kaybı olduğuna inanırım.					
20. Serbest zamanlarımda egzersiz ve spor yapmak içimden gelmez.					
21. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine önemli bir zaman ayırırım.					
22. Beden eğitimi ve sporla ilgili hiçbir şeye ilgi duymam.					
23. Beden eğitimi ve spor etkinlikleri her zaman ilgimi çeker.					
24. Beden eğitimi ve spor etkinliklerine katılmayı başkalarına önermem.					

3. BÖLÜM - Spor ve Sosyalleşme Ölçeği

		(1)Kesinlikle Katılmıyorum	(2)Katılmıyorum	(3)Kararsızım	(4)Katılıyorum	(5)Kesinlikle Katılıyorum
1.	İlgilendiğim spor dalını seçmede kişisel ilgim ve yeteneğim belirleyicidir.					
2.	Kendimi daha çok bireysel sporlarda başarılı bulurum.					
3.	Spor alanında bir şey yapmaya karar verirsem başkalarının düşüncelerinden etkilenmem.					
4.	Her yaş grubunda ve cinsiyette ve gelir seviyesinde insanlarla spor yapmaktan hoşlanırım.					
5.	Spor aktivitelerinde başkalarını rahatsız etmek için kendime ters düşen davranışlar yapmam.					
6.	Diğerleri tarafından spor aktivitelerinde beğenilip sevilmek benim için önemli değildir.					
7.	İnsanlar beni spor aktivitelerinde daha kolay tanıyabilirler.					
8.	Hayatımdaki en büyük zevklerden birisi tanımadığım insanlarla spor yapmaktır.					
9.	Takım sporlarının yapıldığı spor faaliyetlerinde kendimi yalnız hissederim.					
10.	Duygularımı spor aktiviteleri boyunca kontrol altında tutmaktan hoşlanmam.					
11.	Takım olarak yapılan spor aktivitelerinde grubun lideri olurum.					
12.	Takım sporlarında takımı yönlendirmekte başarılıyım.					
13.	Spor yapan bireyler kendi kendisiyle barışık olur.					
14.	Spor aktivitelerinde tartışmaktan ziyade çözmeyi tercih ederim.					
15.	Spor aktivitelerinin organize edilmesinde katkıda bulunurum.					
16.	Her türlü spor aktivitelerine katılmaktan hoşlanırım.					
17.	Diğer insanlar beni reddedecek olsa dahi haklarımı savunurum ve doğruyu söylerim.					
18.	Takım sporları ile ilgili faaliyetleri tercih ederim.					
19.	Spor toplumlar arası sosyal bütünleşmeyi sağlar					
20.	Spor aktivitelerinde kendimi daha özgür ifade ederim.					
21.	Spor ve spor aktiviteleri toplumsal bütünleşmeyi sağlar.					
22.	Spor aktivitelerinde kurallara uymayan davranışlar hoşgörülü karşılanabilir mi (küfür cezalandırılmaktan uzak hareketler).					
23.	Bir grubun üyesi olmaktansa, kendime özgü bir değer yapısına sahip birey olmayı tercih ederim.					
24.	Spor insanlar arası iletişime olumlu katkılar sağlar.					
25.	Her türlü spor faaliyetine ve spora kolayca uyum sağlarım.					
26.	Spor faaliyetlerinde başkaları ile daha kolay iletişim kurarım.					
27.	Spor eğitimi toplumu faydalı bireyler yetiştirilmesinde önemli rol oynar.					
28.	Spor bireysel yeteneklerin keşfedilmesini sağlar.					
29.	Spor insanlara karşı olumlu duygular geliştirilmesini sağlar.					
30.	Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur.					
31.	Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.					
32.	Arkadaşlarla birlikte spor yapmaktan hoşlanırım.					
33.	İlgilendiğim spor dalını seçmede ailem ve çevrem rahatsız olmuyacaktır.					
34.	Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmesinden daha çok tercih ederim.					
35.	Bireysel hareketlerden ziyade diğer insanlarla boş zaman geçirecek aktiviteler yapmayı tercih ederim.					

ORİJİNALLİK RAPORU

%17	%16	%7	%
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	www.erkaloglu.net İnternet Kaynağı	%1
2	acikerisim.selcuk.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	%1
3	sporbilimlerihaber.com İnternet Kaynağı	%1
4	acikerisim.aku.edu.tr İnternet Kaynağı	%1
5	www.ilkhamlekoleji.com İnternet Kaynağı	%1
6	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	%1
7	www.erpacongress.com İnternet Kaynağı	%1
8	www.yumpu.com İnternet Kaynağı	%1
9	wcssr.org İnternet Kaynağı	%1

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Betül SÖĞÜT

Uyruğu: Türkiye (T.C)

Doğum Tarihi ve Yeri: 03.01.1991 – Kayseri

Medeni Durum: Evli

E-mail: betuldyurek@gmail.com

Yazışma Adresi: Serçeönü Mah. Ahievran Cad. Çağrıbey Sit. No**:** 23/32 Kocasinan KAYSERİ

Am Ziegelgraben 16 73614 Schorndorf / Almanya

EĞİTİM

Derece	**Kurum**	**Mezuniyet Tarihi**
Yüksek Lisans	EÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü	-
Lisans	Erciyes Üniversitesi, BESYO	2012
Lise	Kayseri Lisesi, Kayseri	2007

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	**Kurum**	**Görev**
2018-Halen	Sancaktepe Şehit Fahrettin Livçalkan Ortaokulu, Kocasinan-Kayseri	Öğretmen
2017-2018	Kadir Has Ortaokulu, Kocasinan-Kayseri	Öğretmen
2015-2017	Erkilet General Emir Ortaokulu, Kocasinan-Kayseri	Öğretmen
2012-2015	Atatürk Ortaokulu, Özvatan-Kayseri	Öğretmen
2013-2014	İl Özel İdaresi Spor Kulübü, Kayseri	Voleybol Yard. Antrenörü
2016-Halen	Türkiye Voleybol Federasyonu	Ulusal Hakem

YABANCI DİL

İngilizce, Almanca